

TATU PEKKARINEN

SALAINEN KOTIAPULAINEN

VIHTORI RANTAMON KOMMELLUKSIA

ARVI A. KARISTO OY.

ENSIMMÄINEN LUKU

esittää lukijalle Rantamon perheen

Rantamon perhettä ovat leikilliset tuttavat toisinaan verranneet »Kiljusen herrasväkeen», ehkäpä oikeutetustikin. Sillä Rantamon perheessä »aina sattuu ja tapahtuu», useimmiten jotakin hassunkurista, mille tuttavapiiri on saanut naureskella.

Herra Rantamon ristimänimi ei todellisuudessa olekaan Vihtori, vaikka monetkin niin luulevat. Tämän laatumerkityksellisen nimen hän sai ystäviltään niihin aikoihin, jolloin »kouluvihtorit» ilmestyivät kompailun ja vitsailun kohteiksi. Silloinhan ruvettiin lukemattomia aviomiehiä sanomaan Vihtoreiksi, erikoisesti tosin niitä, jotka olivat onnistuneet saamaan lujaoitteisen paremman puoliskon elämäntoverikseen.

Ja kun amerikkalaisen kuvasarjan lystikäs pääsankarikin ristittiin — täällä Suomessa — kouluvihtoreista johtuneella nimellä, muuttui erisnimi Vihtori, ainakin leikillisessä kielenkäytössä, kaikkien aviomiesten yleisnimeksi, Vihtoriksi pienellä v:llä.

Herra Rantamon todelliset ristimänimet ovat: *Uljas Aleksanteri*. Nämä hänen kasteessa saamansa nimet sointuvat aivan muulta kuin tohvelisankarimaisilta.

Eikä Uljas Aleksanteri mikään pehmytnahkainen tohvelisankari olekaan. Hän antaa kookkaalle, itsepäiselle vaimolleen sanan sanasta, välistä kaksikin. Silloin voi perheessä syttyä salamainen sanasota. Ainakin kerran päivässä he sattuvat jossakin elinkysymyksessä vastakkain kuin kaksi kovaa kiveä. Mutta lopulta Uljas Aleksanteri saattaa antaa perään ritarillisuuden vuoksi. Hän sanoo, että »akkojen kanssa ei miehinen mies kehtaa riidellä». Ja että viisaampi antaa perään, sen hän on huomannut hyväksi elämänohjeeksi.

Tätä menettelytapaa ovat herra Rantamon ystävät pyrkinneet tulkitsemaan miehen alistumiseksi. Ja siksi herra Rantamo on saanut oppia tuntemaan nimen Vihtori.

Uljas Aleksanteri Rantamolla on monia sellaisiakin tuttavvia, jotka eivät edes tiedä hänellä muuta ristimänimeä olevankaan kuin tuo myöhäissyntyinen Vihtori. Kotonaankin häntä aina mainitaan tuolla ni-

mellä, eikä hän siitä pahastu. Hän on tottunut siihen, ja sitäpaitsi se oikeastaan häntä naurattaa. Onpa sattunut, että hän hajamielisyydessään on kirjoittanut asiapapereihinkin nimen Vihtori Rantamo, vaikka hänen olisi tullut kirjoittaa Uljas Aleksanteri Rantamo.

Vihtori-pappa, Vihtori-setä, niin on häntä nimetty omien ja sukulaisten lastenkin puolelta. Alussa moiselle nimitykselle naurettiin kuin hyvälle vitsille ainakin. Lopulta sille ei enää naurettu, mutta perheen päämies sai liikanimen pitää omanaan.

Vihtori Rantamon — mekin saamme luvan käyttää hänen liikanimeään tässä kertomuksessamme — Emilia-puolisoa ei kukaan uskalla nimittää edessään Klaaraksi, vaikka monet ovat sitä mieltä, että nimi olisi hänelle enemmän kuin sattuva.

Rouvan ristimänimiluettelo vaatisi melkein papinkirjaankin lisälehden. Hänen komea ristimänimisarjansa kuuluu kokonaisuudessaan: Emilia Hillevi Margareetta Elisabeth Ihanelma Hellitty, o. s. Vahvanen. Häntä voimme siis pitää nimien herrattarena.

Kerran muuan ystävä kysyi Vihtorilta, miksi hänen vaimonsa oli tyhjentänyt puolet almanakkaa ni-

mistökseen. Siihen Vihtori vastasi, että varmaankin sitä varten, että tällä olisi jotakin tuotavaa yhteiseen pesään naimisiin mennessä. Sillä muutama ei Emilialla ollutkaan myötäjäisinään. Tosin ei Vihtorillakaan ollut vanhempiensa perintöä muuta kuin sukunimi Ramberg, joka sittemmin muutettiin Rantamoksi. Mutta »epäitseekkään ja uhrautuvan toimintansa avulla» — kuten nekrologeissa sanotaan — hän menestyi liike-elämässä niin, että Rantamoita pidetään nykyään suorastaan rikkaina ihmisinä.

Mutta aineellisen omaisuuden kasvaessa ei Rantamoiden henkinen kehitys jaksanut liikkua yhtä nopeasti eteenpäin, ja siitä seurasi, että tuttavapiiri sai useinkin naureskella heidän, erittäinkin Emilian »kulturistisille harrastuksille». Emilian hienosteluyrityksistä johtui, että perhettä pidettiin kultaisen puolivillaisena ja nousukasmaisena.

Ja meidän on myönnettävä, että Rantamon upeassa kaupunkiasunnossakin tuntuu parfyyminhajuis- ta huolimatta leuhahtavan jotakin rasvanahkaiselta tuoksuva — kuvaannollisesti sanoen, tietenkin. Val- lankin silloin, kun Emilia ja Vihtori kiivastuvat ja väittelevät keskenään, silloin astuu heistä molemmis-

ta esille minuu, jota ei voi sanoa ylen hienostuneeksi.

Rantamon kaksi vanhinta poikaa on sotaväessä. He ovat upseereita, joita heidän toverinsa nimittävät »Gyurkovicsin pojiksi». Sellaisia hurjapäitä ja ilonpittäjiäkin he ovat, ensimmäisiä tappelussa, mutta eivät suinkaan viimeisiä myöskään lemmenleikissä tai pilanteossa.

Rantamoitten tytär, Hilikka, on naimisissa Roopertti Hokkasen kanssa. Roopertti on rauhan aikana isä-Vihtorin konttoristi. Tämä nuori pari asuu kaupungissa osakehuoneistossaan. Mutta kesäänsä he viettävät Marjakylässä Emilia-äidin ja Vihtori-isän huvilassa.

Perheeseen kuuluu vielä Fritsu-poika. Hän on nuorin lapsista ja äitinsä lellikki. Muka koulunkäynnin takia hän on ollut irroitettuna ajanvaatimista yleisistä hommista. Häntä pitävät poikkeuksetta kaikki lähimmäiset — paitsi äiti-Emilia — nokkaviisaana nulikkana, joka on jäänyt liian vähälle kuritukselle.

Tähän mielipiteeseen voinee lukijakin yhtyä, kun olemme hänelle lähemmin esitelleet tämän maan- ja vanhempiansa toivon olemusta.

Tarkoituksemme ei ole pyrkiä kirjoittamaan Rantamoista sukuromaania, ei ainakaan tällä kertaa.

Kerromme vain yhden ainoan arkipäivän komelluksista, jotka olivat panna Vihtorimme ja muitenkin perheen jäsenten elämän ylösalaisin. Meillä ei ole oikeutta mehustella tarinaamme edes kirjallistaiteellisilla koristuksilla, sillä itse Vihtori on korkean omaäänisesti vaatinut, että kysymyksessäolevan päivän tapahtumat on selostettava ilman kertojan mielikuvituksellisia lisiä, sellaisina kuin ne ovat sattuneet.

TOINEN LUKU

*muistuttaa eräissä suhteissa kummitusjuttua,
mutta ei kuitenkaan poikkea
tosikertomusmaisesta asiallisuudesta, joka
pyrkii olemaan tarinamme mainittavin hyve*

Vihtori heräsi kummalliseen ääneen.

Se oli kuin valittavaa uikutusta, maaliskuisen kisan mauruamista, väliin se toi mieleen aavetarinat ja kiirastulessa vaivattavien henkien tuskanulvonnan.

Vihtori sulki silmänsä, kääri päänsä ympärille lakananreunaa saadakseen korvansakin tukkeutumaan ja koetti nukkua uudelleen.

Mutta tuo omituinen ääni ei antanut hänelle uni-
rauhaa. Se tunkeutui hänen kuuloelimiinsä epäsoin-
tuisena, repivänä ja vihlovana.

Vihtori oli muutenkin maannut koko yön levotomasti. Eilen oli muutettu kaupungista tänne huvilaan. Se oli ollut raskas ja hermostuttava päivä. Sitä kiistelyä, hosumista ja hopottamista, touhuamista, taakkojen kantamista ja raahaamista selkä vääränä! Se oli todellakin ollut kuin hermosotaa ja kaik-

kia muita sotalajeja yhteensä. Ainakin Vihtori oli sitä mieltä, ja hänpä sen parhaiten tiesi. Hän oli kantanut suurimmat taakat, sillä täysivoimaisia apureita ei ollut saatavissa.

Mutta, kohtalon kiitos, sekin metakka oli nyt takanapäin! Vihtori saattoi pitää kesälomaansa alkanee-
na, vaikka toukokuu oli vasta puolivälissä. Mutta viime päivinä oli ollut niin lämmintä, että päivisin näki jo uimarannoillakin auringonpalvoja täydessä har-
taudessaan.

Siksipä Emilia, jolle kauneuslääkäri oli määrän-
nyt pigmenttikäsittelyä, aurinkohoitoa, kiirehti näin aikaisin järjestämään huvilallemuuton. Täällä Marja-
kylässä on ihana uimaranta aivan lähellä Rantamoi-
den huvilaa.

Huvilan nimi on *Tyyssija*.

Se uinuu valkoiseksi maalattuna ja hyvinhoidettu-
na lähellä taajaväkisen yhdyskunnan valtamaantie-
tä. Mutta huvilaa ympäröi laaja puutarha ja sen erot-
taa maantiestä kaunis metsikkö. Ei luulisi minkään
häiritsevän huvilan asukkaiden rauhaa. Onhan huvi-
lan nimikin melkein luonnonääntä matkiva, *Tyyssija*,
sehän jo sinänsä ääntyy kuin kehoitus hiljaisuuteen.

Ja nyt olisi alkamassa Vihtorin ensimmäinen lomapäivä, jolloin hän saisi kunnollisesti lepuutella hermojaan.

Mutta tuo ihmeellinen uikutus, ulina, hätäinen välittelu!?

Vihtori ei saa nukkua. Omituinen ääni kuuluu välistä kammottavalta. Olisikohan tähän huvilaan talven aikana muuttanut asumaan aaveita ja kummituksia? Entä jos täällä olisi tehty murha? Ja nyt murhattu harhaileisi öisin huvilan alueella itkien jaivotellen! Valkea rouva tai sininen neitsyt, mitä kaikkia niitä olikaan kummitusjuttujen henkilöluettelossa?

Voi, voi, au, ou, iu, voih, aih, oi, oi, vauvaa, vou, vaum, viuh, voih, voih!

Vihtori heitti peiton yltään ja kapsahti pelästyneenä pystyyn. Hän istuutui vuoteensa reunalle ja kuunteli. Hänen punaverevät, pyöreämuotoiset kasvonsa elostuivat nopeasti unentorkuksista. Hän kopeloi käteensä taskukellon, joka nikitti yöpöydällä, ja katsoi sitä ikkunaverhon raosta pilkistävän auringon valossa.

Kello oli vasta puoli kuusi.

Mikä ihme täällä jossakin lähistössä äänteli!?

Vihtori hyppäsi jalkeille ja meni vetämään ikkuna-verhon ylös. Kesäaamu oli mitä suloisin, vihreät lehdykät tervehtivät Vihtorin silmiä, joita asfalttinäkymät olivat rasittaneet. Ikkunasta oli näköala lähimetsään, jonka puitten lomista näkyi meri.

Vou vaum, mau mau, aih, voih, ui ui ui!

Ei, nyt on otettava asiasta selvää!

Vihtori veti tohvelit jalkaansa ja päätti lähteä etsimään äänen aiheuttajaa. Varmuudeksi hän kummin-kin otti pöytälaatikosta pyjaman takintaskuun kovan, kiiltävän metalliesineen. Sen tehtyään hän tunsu itsensä turvallisemmaksi.

Ollessaan astumassa kynnyksen yli hän kuuli niin sydäntäsärkevän ulvahduksen, että vaistomaisesti jäi seisomaan ovelle. Siinä hän muisti vetäneensä tohvelin ensiksi vasempaan jalkaan. Se tiesi pahaa. Hän riisui nopeasti tohvelit ja pani ne sitten uudelleen jalkaan, tällä kertaa ensiksi oikeaan jalkaan.

Seinäälmanakka ilmoitti, että tänään oli perjantai 13 päivä.

Lähtiessään makuuhuoneestaan varpaillaan hii-
pien Vihtori tunsu hieman kuin vilunväreitä.

Hän kuunteli vaimonsa Emilian makuuhuoneen avaimenreiästä. Emilia nukkui täyttä höyryä, hänen huulensa tupsuttivat omalaatuisesti ja kokolailla äänekkäästi. Olisi luullut hänen unissaan töpeksivän suustaan rusinansiemeniä.

Myöskin Hilkka-tytär nukkui, senkin kuuli Vihtori oven takaa. Hilkalla oli kevätnuhaa, ja hänen hengityksensä vihelsi. Roopertin nukkumaääntä ei kuullut, — kumma kyllä, sillä tavallisesti hän hieman kuorsasi.

Vihtori astui portaita pitkin varpaisillaan alas halliin. Ketään ei näkynyt. Ei näkynyt pihassakaan, jonne hän lähti katselemaan. Raikas kevätaamu vain tervehti häntä hyväilevänä ja viileänä. Uih, uih, vuum au vau vau, oi ui aih, kuului jostakin lähistöltä. Jonakin hetkenä se oli selvästi lapsen itkua, toisena vihurituu-
len vonkunaa.

Puutarhassa!

Sieltähän se kummallinen ääni kuului.

Vihtori kopaisi varmuudeksi, että musta, kiiltävä esine oli pyjaman sivutaskussa. Sitten hän lähti hiipimään ääntä kohti.

Musta kissa juoksi käytävän poikki aivan Vihto-

rin editse. Huh, mitä se tiesikään? Ei ainakaan hyvää! Vihtori teki hätäpäissään ristinmerkin, muistamatta, ettei sellainen ollut ensinkään sopivaa, tuskin hyödyksikään luterilaiselle. Noh, tällä kertaa se olikin vain hätämerkki.

Vihtori hiipi urhoollisesti eteenpäin, ääntä kohti.

Hän huomasi maassa kaksi tikkua, jotka olivat satumalta ristissä. Hän muutti niiden asennon hyväenteisemmäksi. Harakka nauroi jossakin. Vihtori sylkäisi kolme kertaa taakseen, vaikka se konsti — vanhojen sääntöjen mukaan — olisi pitänyt tehdä silloin, kun hän näki mustan kissan.

Nyt kuului kummallinen mauruaminen aivan läheltä. Tuon pensaan takana oli sen aiheuttaja, olipa sitten mikä olio tahansa.

Vihtori piti kättä siinä taskussa, missä kiiltävä esine oli, ja läheni oletettua vaaranpaikkaa. Hän oli valmis puikkimaan pakoon, jos sattuisi näkemään jotakin yliluonnollista, esimerkiksi ihmissuden syövän hautausmaalta tuomaansa ihmisruumista — tai muuta yhtä kummituksenomaista. Sellaisia satuja oli Vihtori lukenut lapsena, ja nyt aamuherkkyydessä ne muistuiivat mieleen.

Vihtori pisti päänsä varovasti pensaikon sivusta.

Hän huoautti helpoituksesta.

— Roopertti, — häneltä pääsi hiljaisena kuiskauksena. Nimetty henkilö ei sitä kuullut, ei senkään vuoksi, että samalla aikaa kuului ulvahdus, joka muistutti solistin ääntä kissojen konsertissa.

Pensaan takana, kivipenkillä, istui nuori mies, pulleaposkinen, vaaleahiuksinen, hieman väritön, pehmoiselta vaikuttava. Hänen olemuksensa toi mieleen pullataikinan, vieläpä makean sellaisen.

Hänellä oli käsissään kiiltävä, hopeanhohtoinen saksofoni, josta hän sai vaikeasti irti ääniä. Siksi kai ne, äänet, olivat kakofonisen valittavia.

Nuori mies oli Vihtorin vävy, Roopertti, Hilkan aviomies. Hän oli saanut järjestetyksi lomansa näin aikaisin, ja sen hän ja vaimonsa Hilikka viettivät nyt, kuten ennenkin, appivanhempien huvilassa.

Kun Vihtori näki, ettei tässä ollut mitään pelkäilemistä, muuttui hänen olemuksensa ryhdikkäämmäksi ja arvonsatuntevaksi. Hän astui rinta koholla vävynsä luokse ja toivotti hyvää huomenta.

— Hu-huomenta, — ännkäsi Roopertti. Hän näytti aivan kuin säikähtävän appensa ilmestymistä. Hän

koetti selvästikin piilotella soittokonettaan selkänsä taakse, aivan kuin se olisi ollut varastettu.

— No no, vävy-poika, äläpä pelästy, — rauhoitteli Vihtori nuorta miestä. Ja hän lisäsi piikittelevästi, kuten useinkin tätä nuorta herraa puhutellessaan:

— Luulitko vaimosi tulevan, kun noin säikähdit?

— Ei ei, tuota noin . . . minä tässä vain . . . aamuilmaa . . .

— Älä piiloittele enää tuota rauhanpiippuasi! Kyllä minä jo näin sen, — huomautti Vihtori, kun mies yhä yritti muka pitää saksofonia kätkössä aamutakkinsa helman alla.

— Niin tuota, minä vain treenailin . . . salassa.

— Mitä ihmettä varten salassa?

— Ettei Hilikka satu näkemään.

— Ei tuon *näkeminen* ylen kauheaa ole, kaunis kappinehan se on. Mutta sen *kuuleminen*, se on hirveää.

— Katsohan nyt, appi, ensi viikolla on Hilkan syntymäpäivä. Silloin minä aion toimittaa hänelle iloisen yllätyksen.

— Varmaankin avioeron?

— Suo anteeksi, appi, etten aina jaksa nauraa kokkapuheillesi! Kuulehan nyt: Hilikka on väittänyt, ettei

minulla ole musiikkikorvaa . . .

— Huomiokykyinen vaimo, se meidän Hilikka, —
pisti jälleen Vihtori. — Hän alkaa vetää vertoja äidil-
leen.

Roopertti siirtyi penkillä vähän syrjemmälle ja
osoitti apelleen paikkaa, mihin tämä voisi istua. Ilma
oli lämmin, ei tarvinnut pelätä vilustuvansakaan.

Kun Vihtori oli istuutunut Roopertin rinnalle, al-
koi jälkimmäinen selittää:

— Niin, minä ostin tämän saksofonin Hilkan tietä-
mättä. Aion opetella salassa soittamaan, ainakin yh-
den kappaleen. Sitten Hilkan syntymäpäivänä minä
yllätän hänet, näyttämällä, että minulla on musiikki-
korvat ja -huuletkin. Soitan hänen syntymäpäivänsä
kunniaksi iloisen marssin. Mitäs sanot, appi-Vihtori?

Appi huitaisi kädellään, kuin vähäksyen Rooper-
tin puuhia joutavina hömpötyksinä, ja sanaili:

— Hyhhöh, Emilia ja minä olemme viime vuosina
kunnioittaneet toisiamme pelkällä suunsoitolla.

— Mikä milläkin menestyy, — sanoi Roopertti
kuivasti, ollen tyytymätön apen alituisen sutkautte-
luun.

— Hyvinhän sitä suunsoitollakin menestyy. Aina-

kin Emilia pitää sillä puolensa kaikissa asioissa.

Roopertti puhalsi hopeanvälkkeisestä torvestaan jotakin kakofonista, mikä sai Vihtorin ponnahtamaan penkiltä kuin paetakseen. Mutta kun Roopertti laski soittokoneen jälleen polvilleen, rauhoittui Vihtori ja istuutui uudelleen.

— Mutta Hilikka ja minä olemme vielä nuoria ja . . .

— Lapsellisia, auttoi Vihtori.

— Niin, vaikka me olemmekin lapsettomia, — yritti vävy laskea leikkiä apen tapaan.

— Se on paha virhe, — sanoi Vihtori, pyöritellen päätään totisena. — Nykyään pitää jokaisessa perheessä olla niin paljon lapsia, että lattia lainehtii. Totisesti, minä en kehtaa sinua tunnustaa vävykseni, ellei tilanne parane.

Roopertti yritti taas puhalttaa saksofoniin, josta saikin muutamia inahduksia ilmoille. Vihtori ojensi jalkansa suoriksi käytävän hiekalle ja nojaten penkin selkämykseen näytti nauttivan keväätaamun raikkaudesta. Roopertti huomasi appensa haluavan viettää rauhanhetkeä, siksi hän lakkasi ulisuttamasta konettaan. Sensijaan hän opetteli liikuttamaan sormiaan näppäimistöllä, eikä se toimitus häirinnyt hiljaisuut-

ta.

Lintujen viserrys kuului ympäröivistä puista aamukirkkaana ja rytmikkäänä. Pensaissa ja ruohostossa sirittää erilaisten pikkuluotujen lukematon lauma. Ja 'Tyyssija'-huvilan nimi tuntuu erinomaisesti vastaavan tämänhetkistä olotilaa.

— Missä sinä piiloittelet Hilkalta tuota horoskooppiasi? — Vihtori kysäisee Roopertilta.

— Eteishallin sohvan alla, — selittää vävy. — Olet-han kiltti etkä kerro tästä Hilkalle? Nyt vielä, ennen syntymäpäivää. . .

— Ole huoletta, — sanoo Vihtori huitaisten laiskasti kädellään. — Minä en vaivaannu toisten syntymäpäiväyllätyksien tai -lahjojen ilmaisijaksi. Hohhoijaa, minä aion nyt viettää mitä ihanimman hermolo-man. Kaiken sen rytäkän ja touhun jälkeen, mikä tässä maallemuutossa minua rasitti. Tämä pappa ei pane rikkaa ristiin muutama viikkoon, saat uskoa, vävy! Ei muuta kuin kelliskelen vain, kelliskelen vain. . .

Viimeiset sanat esitti Vihtori laulamalla, mikäli hänen musikaalisesta suorituksestaan saattoi käyttää noin jalon taiteen nimitystä.

Ja Vihtorin koko olemuksen valtaa ihana hyvän-

olon tunne, samoin Roopertin. He istuvat ja lekottelevat, katsovat nousevaan aamuun ja tuntevat nauttivansa todellista lomaa.

Mutta yhtäkkiä rikkoutuu hiljainen rauha!

Kuuluu rämeä ääni, ikäänkuin peltinen astia putoaisi jollekin kovalle. Ja sitten kuuluu staccatomaista räminää niinkuin astia vierisi kivirappuja alas.

— Vihtori! Vihtori!

Emilian ääni.

Vihtori hypähtää säikähtäneenä, puoliunen to-reissa jalkeille. — Vihtori! kuuluu kimeästi ja äskeistä kovemmin.

— Nyt on myrskynmerkit ilmassa! — tokaisi Vihtori vävyllään, joka myöskin höristelihe levottomana.

Aina kun Emilia kutsui Vihtoria luokseen joko kotona kaupungissa tai täällä maalla, tunsu Vihtori itsensä levottomaksi. Mistä syystä, sitä hän ei voinut selittää itselleen. Noh, ehkäpä siitä, että Emilialla oli useimmiten jotakin muistutettavaa. Milloin hän oli saanut selville, että jotakin »johtokunnan kokousta» ei ollutkaan pidetty, vaan sen sijaan myöhäisistunto rattoisan seurustelun merkeissä, milloin mitäkin. Kas, olihan Vihtorissa syytä, herraparatkoon!

Niinpä Vihtori lähti naisääntä kohti koettaen röyhistäytyä ottaakseen ennalta vastustavan asenteen, jos kysymyksessä oli jotakin epämiellyttävää.

— Vihtori!!! — huusi Emilia äänellä, jonka sävy teki Vihtorin epäilykset oikeutetuiksi.

KOLMAS LUKU

sekoittaa täydellisesti Vihtorin lomaunelmat

Emilia seiso i aamutakkisillaan huvilan kivisillä pääportailla. Toisessa kädessään hänellä oli sanko, toisessa rikkalapio ja harja. Todennäköisesti hän oli äsken pudottanut peltisen sangon kiviportaille ja luultavasti se oli saanut aikaan rämisevän metelin.

— Huoneita siivoamaan! — hän lyhyesti komensi lähestyvää miestään.

Vihtori — ainainen viisastelija — heitti katseen taakseen, sitten ympärilleen molemmin puolin, kuin mukamas etsien henkilöä, jolle moinen käsky oli tarkoitettu. Mutta kun muitakaan ei ollut lähettyvillä, hänen täytyi aavistella olevansa komennuksen kohde.

— Että mitä? Minäkö . . . siivoamaan?!

— Sinä juuri. Ensiksi on lakaistava lattiat, pölyt pyyhittävä, matot piiskattava, vettä kannettava keittöön ja . . .

— Ja huilatessa hakattava halkoja, — lisäsi Vihtori työluetteloön. — Mutta mitä meidän toimellinen ko-

tiapulaisemme tekee sillaikaa. Vai annoitko sinä hänelle *minun* lomani?

— Hän lähti pois eilen illalla.

— Neljäs tässä kuussa. Meidän kotimme näkyy olevankin palvelustyttöjen kauttakulkuasema.

Emilia ojensi Vihtorin käteen lakaisuharjan ja toiseen rikkalapion.

— Me emme ota koko kesänä tänne huvilalle kotiapulaista. Suoritamme nämä vähäiset askareet itse.

— Se itse olen tietysti minä, aavisteli Vihtori.

— Me teemme työt vuoroviikoittain, — selitti Emilia, koettaen vaikuttaa oikeudenmukaiselta, jopa leppoisammaltakin kuin äsken. — Tämä ensimmäinen on sinun työvelvollisuusviikkosi.

Vihtori raapaisi päälakeaan, jossa kärpäset pitivät luistelukilpailua, ja murahti:

— Siitä taitaa tulla pitkä viikko.

Tämän keskustelun aikana oli Roopertti hiipinyt syrjäiteitä huvilaan ja kätkenyt saksofoninsa eteishallin sohvan alle, jossa oli kertonut sitä säilyttävänsä. Sitten hänkin tuli kuuntelemaan anopin ja apen työvelvollisuuskeskustelua.

Myöskin Hilikka, pyöreäsilmäinen, vaaleakiharai-

nen tytär, Roopertin rouva, laskeutui kirjokukkaiseen aamunuttuun kääriytyneenä alas yläkerran portaita ja saapui ottamaan osaa kokoukseen.

— Mutta jospa Roopertti suorittaisi siivouksen tänään? — ehdotti Hilikka, heittäen mieheensä suositteluvan katseen. — Nuoremmat ensin, lisäsi hän ehdotuksensa selitykseksi.

— Eikös se ole niin, että naiset ensin? — tokaisi pulleaposkinen ja pehmytlihaisen näköinen aviomies viattomasti.

— Ei, — kielsi Emilia jyrkästi. — Pappa-Vihtori tekee taloustöitä lääkärin määräyksestä.

Vihtori katsoi hämmästyneenä armaaseen avio-siippaansa ja kertasi:

— Lääkärin määräyksestä? Mutta lääkärihän määräsi minulle matkustusta ja hermolepoa . . . muistathan, kun kävin valittamassa hermojani . . .

— Minä kävin myöskin lääkärissä. Ja hän sanoi, että paras lääke hermoille on taloustyö. Siivoaminen, tiskaaminen ja . . .

— Niin niin, sinulle, — koetti Vihtori vielä inttää. — Nuo lääkkeethän on määrätty sinulle, Emilia kultaseni.

— Luovutan mielelläni lääkkeitäni sinullekin, —
sanoi jalomielisesti Emilia. — Tänään minulla on niin
huonot aspektit, etten voi alkaa mitään tärkeää hoi-
tomenettelyä. Tänään minun on otettava aurinkokyl-
pyä ja uintia. Niin, lapset, sanoi Emilia kääntyen Hil-
kaan ja Rooperttiin. — Pikku-papi tarvitsee hermo-
lääkettä, antakaamme hänen siis siivota tänään.

Kaiken lopuksi lankesi arpa Vihtorille. Hänen oli
tänään siivottava, niin, ja huomenna ja ylihuomenna,
koko viikon aikana.

Vihtori oli oikeastaan itse syypää tähän tuomioon.
Hän oli Emilian tietämättä päättänyt eräitten ryyp-
pyveikkojensa kanssa, että he tekisivät verrattoman
iloisen »seuramatkan» Aulangolle. He pitäisivät oi-
kein »hauskaa» noin vain miesten kesken, niin, ei
suinkaan lasiin sylkien. Mutta kun oli selvää, että
Emilia ei päästäisi Vihtoria moiselle huviretkelle, tur-
vautui Vihtori sotajuoneen. Hän sai eräältä tuttavalt-
ta lääkäriltä lausunnon, jossa pidettiin Vihtorille tar-
peellisena, että hän matkustelisi vähän »yksinään».
Tämän lausunnon nojalla Vihtori uskoi voivansa ot-
taa osaa viftimiesten huviretkeen.

Mutta Emilia sai vihiä Vihtorin juonesta. Hänkin

kävi lääkärin luona kysymässä neuvoja, miten hermoja on hoidettava. Ja hän sai ohjeita, jotka hän äsken sovellutti myöskin Vihtorin käytäntöön. Hän piti itsestään selvänä, että hänen, oman lääkärinsä neuvot olivat luotettavampia kuin muiden. Hän piti yleensäkin Vihtorin erikoistuttavia hämäperäisinä. Ainakin he olivat Vihtorin ryyppyveikkoja.

Hilkalla ja Roopertilla oli työtä puutarhan hoidossa. He lähtivät työhönsä ja puuhasivat niinkuin ainakin vastanainut pari, s. o. he käyttivät suurimman osan työajasta suutelemiseen ja lempisanojen sirkuteluun. Sitäpaitsi Roopertti oli ollut »siellä jossakin», ja heillä oli nyt kovin hauskaa kahden.

Emilia valmistui lähtemään uimarannalle hoitamaan omalla tavallaan hermojaan.

Emilian hoitomenetelmään kuului vielä itsesuggestio. Hän ratkutti yhtenäen lausetta: »Minä tulen päivä päiväältä kauniimmaksi! Minä tulen päivä päiväältä kauniimmaksi!» Hän uskoi lujasti tämän menetelmän auttavan, vaikka muut eivät sitä kernaasti uskoneet.

Vihtoria ei hänelle määrätty työpalvelu vähääkään innostuttanut, niin »lääkärin määräyksestä»

kuin se olikin. Sitäpaitsi häneltä puuttui alkeellisinkin ammattitaito. Hän hosui vähän rikkasia kaappien ja muitten huonekalujen alle eikä yleensä tiennyt, mistä päästä koko homma oli alettava. Hän muistutti hyvin suuresti »etenkehtaista» poikanulikkaa, jonka mieli palaa nappipeliin tai pallosille, sensijaan että hän toimittelisi kotona naisväen töitä.

Vihtori oli paraillaan nojaamassa harjanvarteen makeasti haukotellen, kun Emilia tuli kiireesti alas makuuhuoneestaan yläkerrasta.

— Vihtori, — hän sanoi. — Nyt pitäisi saada nopeasti siivotuksi täällä. Ainakin tämä halli on saatava järjestykseen viidessä minuutissa!

— Varmaankin tarkoitat, että minun on saavutettava Euroopan mestaruus tällä alalla? — lasketteli harmistunut Vihtori. — Mikä tässä nyt sellaisen kiireen lykkäsi?

Emilia näytti touhukkaalta. Hän ryhtyi kiireesti järjestelemään huonekaluja, jotka Vihtori oli ennättänyt vasta saada epäjärjestykseen. Hänellä oli jotakin tärkeää mielessään. Vihdoin hän sanoi sen Vihtorillekin:

— Meidän poikamme Fritsu tulee kotiin. Aivan

kohtsillään. Hän soitti Seurahuoneelta ja ilmoitti saapuneensa linjavaunussa.

— Tampereelta?

— Niin.

— Mutta ei suinkaan se poikamölliäinen pääse ennenkuin koulu loppuu!

— Miksi ei! Jospa hän on saanut päästötodistuksen aikaisemmin kuin muut! Onhan meidän Fritsullamme niin hyvä pää ja ymmärrys.

— Kyllä sen laiskurin ymmärrys taitaa olla liivintaskukokoa! Hepsatti vieköön, minua ihan nolottaa, että meidän perheessä on sellainen tyhmyri!

— Ole vaiti. Meidän Fritsu ei ole tullut isäänsä.

— Ei totisesti, vaan äitiinsä se tolvana on tullut.

— Vihtori, et saa puhua noin pilkallisesti omasta pojastasi!

Hetken kuluttua kuului ulkoa iloisia, nuorekkaita ääniä. Pian avautuikin ovi, ja Hilikka ilmestyi etummaisena halliin. Hän huusi jo ovelta ilo sanoman:

— Äiti ja isä, pikku-veli on tullut kotiin!

Ja Roopertin seuraamana astui sisään alle kaksikymmenvuotias, kokolailla nokkaviisaan näköinen nuorukainen, josta olisi mielellään käyttänyt nimitys-

tä »pojannolkki». Hänen nenänsä oli näsäkkäästi hieman pystyinen, pukuasu liioitellun hieno, olkapäät luonnottomiksi levitetyt räätälin taidokkaalla avulla, niin että hän näytti ansaitsemattoman sankarilliselta. Kävelykeppi ja keikarimainen — ehkä oikein swingp-jattmallinen solmio — sekä kiiltonahkakengät todistivat, että tämä kavaljeeri antoi enemmän arvoa ulko- naisille kuin sisällisille hyvällisyyksille.

— Hellurei, mutsi ja fatsi, — tervehti nuorimies vanhempiaan. Hän heilautti kättään hieman välinpitämättömästi korvalliselle taikka vain vähän sinne päin.

Emilia syöksyi suinpäin nuorukaisen kaulaan ja tämä sai hellyydenosoituksia ehkä enemmän kuin kukaan muu talon väestä. Fritsuhan oli Rantamon lapsista nuorin.

— Ai hellanletta, miten mamman poju on kasvanut ja pulskistunut siellä Tampereella! — ihasteli Emilia.

Kun poika oli saanut äidiltään silityksiä ja tapuuksia yltäkylläisesti, kääntyi hän isänsä puoleen kyssäisten:

— Noh, fatsi, kuinka olet jaksanut?

— Kysy paremminkin, paljonko olen edestäsi maksanut, — tokaisi harmistunut isä. — Ei suinkaan se koulu vielä loppunut?!

— Kyllä se loppui, ainakin minun puolestani. Sain kerta kaikkiaan päästötodistuksen.

— Harmaalle paperille, tietysti?

Emilia heitti mieheensä ankaran katseen, joka kehoitti tätä pitämään suunsa kiinni. Mutta kun Vihtori ei ollut huomaavinaanakaan, sanoi Emilia:

— Et saa kiusata Fritsua, papi. Johan minä sanoin, että hänellä on niin hyvä pää.

— Hyvä pää, mutta laiskassa varressa!

Ja kääntyen nuorimman vesansa puoleen tiukkasi Vihtori odottamattoman ankarasti:

— Tunnusta suoraan, erotettiin sinut koulusta, vai. . .

Fritsu, lapsesta saakka valtoimenaan kasvanut, äitinsä hemmoitteleva kurittoman sukupolven mallikappale, oli niitä lupaavia nuorukaisia, jotka eivät millään tahdo »vakiintua». Hän oli yrittänyt useassa koulussa, mutta missään hän ei viihtynyt kunnolliseen loppuun saakka. Äiti-Emilia piti sitä merkinä siitä, että pojalla oli taiteellista lahjakkuutta; aina-

han taiteilijasielut olivat olleet levottomia ja harhailuvia, sen äiti oli kuullut jostakin radioesitelmästä. Että Fritsussa piili jotakin suurta, sitä todisti sekin, että hän halveksi kaikkea käytännöllistä työskentelyä ja oli suurenmoisen huoleton rahoja käytellessään.

Fritsu heittäytyi mukavasti nahkatuoliin ja mietittyään vähän selitti kouluasiaansa:

— Noh, oikeastaan minä erosin itse . . . Ne opettajat ovat semmoisia . . . semmoisia . . .

Jalo nuorukainen huitaisi kädellään poispyyhkäisevästi, ikäänkuin merkiten, ettei opettajien kuvaamiseen kannata tuhлата edes sanoja.

— Kateellisia, — auttoi Emilia lemmikkiään. — Minä olen kuullut, että opettajat ovat kateellisia, jos oppilas sattuu olemaan oikea nero.

— Se on totta, — puuttui puheeseen Rooperti. — Minullekin oltiin kateellisia kauppakoulussa ja annettiin kahdeksikko matematiikassa, vaikka minä . . .

— Ja minulle oltiin kateellisia posliinimaalauskursseilla, — lisäsi Hilikka, joka, muuten, oli käynyt kaiken maailman kurssit.

Fritsu heitti hyväksyvän katseen avustajiinsa ja sytytti savukkeen. Pullautellen taidokkaita savuren-

kaita ilmaan hän näytti tärkeästi pohtivan elämänsä kysymyksiä. Sitten hän lausui mietintönsä tuloksena:

— Oikeastaan minä olen ajatellut, että mitäpä ne koulunkäynnit hyödyttävät. Kuluu vain aikaa ja rahojä, eikä niillä joutavilla opinnoilla mitään rakenneta.

Emilia katsoi poikansa puolesta ylpeilevästi Vihtoriin. Hänen katseensa sanoi, että kuulehan pappä, kuinka viisaasti jälkeläisesi puhuu!

— Aiotko sitten jäädä vapaaherraksi? — kysyi isä Vihtori terävästi nuorelta järkeilijältä.

Mutta Emilia heitti mieheensä tyytymättömän silmäyksen ja ryhtyi puolustamaan Fritsua:

— Ei meidän pojun tarvitse käydä mitään humpuukikouluja! Hänellä on siksi paljon lahjoja johonkin jalompaan, ylevämpään. . .

— Onhan Fritsulla laulunäytäkin, — sanoi väliin Hilkkä.

— Se on totta, — myönsi itse asianomainen. — Jospa minä rupeaisin ottamaan laulutunteja ja antautuisin. . .

— Entä jos ihmiset ajavat sinut pois pihoistaan hoilaamasta? — pisti teräväkielinen isä taaskin.

Emilia heristi sormeaan ja nyrypisti suutaan Vihto-

rille.

— Ei laulajan ura minusta hullumpi olisi, — arveli hän silmäillen hellivästi toivehikasta vesaansa. — Monet sellaiset musiikkitaiteilijat ovat ansainneet miljooniakin ja tulleet upporikkaiksi. Miksei Fritsukin voisi hankkia kunniaa ja kultaa . . . ?

— Kyllä se hankkii hopeaa . . . minun hiuksiini, — tokaisi Vihtori, vaikka hänen hiuksistaan ei enää voinut paljon puhua. Niitä oli vain ohut kiehkura korvalisilla.

Mutta kulta-asiasta puhuminen johdatti Fritsun mieleen yhä uusia tulevaisuudenunelmia. Niinkuin muutkin ikäisensä nuorukaiset, hän oli haaveillut matkoista jonnekin kauas, kultamaihin, missä itsekin seikkailija saa kerätä säkkinsä täyteen kultaista mammonaa. Näihin aikoihin ei voinut ajatella matkaa kovin kauaksi. Mutta Fritsu oli kuullut, että Lapistakin oli löydetty kultaa. Jos hän lähtisi sinne ja rupeaisi kullankaivajaksi?

— Ei ei, — epäsi vakuuttavasti äiti-Emilia. — Ei poju lähde niin etäälle pohjoiseen. Siellä on tavaton pakanenkin, ja luteitakin kuuluu olevan niin, että . . .

Emilia oli kuullut, että Lapissa oli paljon hyttysiä,

mutta hän sekoitti ne muistissaan muiksi syöpäläisiksi. Kun toiset olivat nauraen oikaisseet tämän muistiharhan, jatkoi Emilia:

— Fritsu-poju pysyy vain nätisti kotona, isän ja äidin ilona!

— Ja kaivaa kultaa . . . minun taskustani, — närästeli Vihtori happamesti virnistäen.

Keskustelua pojan tulevaisuudesta ei tällä kertaa saada lopulliseen päätökseen. Hilikka laittaa pöytään kahvia, jota tarjotaan erikoisesti Fritsulle, vaikka muutkin saavat kupposensa äskeisen aamukahvin lisäksi.

Emilian on lähdeittävä uimarannalle noudattamaan lääkärinsä määräyksiä. Häntä seuraavat Hilikka ja Roopertti. Mutta Fritsu saa kehoituksen levätä oikein perusteellisesti »rasittavan koulutyönsä» jälkeen.

— Muista olla kiltti Fritsu-paralle, — kehoitti Emilia perheenpäättä rannalle lähtiessään. — Poju on niin väsynyt matkarasituksestaan.

Siihen Vihtori purskautti halveksivasti huulillaan. Hänellä oli oma käsityksensä poikavesan lellittelemisestä. Keppiä hän olisi todella tarvinnut, nyt ja aikai-

semminkin, sitä mieltä isä oli.

Kun isä ja poika jäivät huvilaan kahdenkesken, heittäytyi poika loikoilemaan leposohvalle ja veteli siinä makaavassa asennossa herkullisia sauhuja, Vihtori katsahti häneen vähän väliä karsaasti. Hän ihmetteli, mistä poika oli saanut tupakkaakin riittävästi, nyt, jolloin vanhoilla ja paatuneilla tupakkamiehillä oli siitä pula.

Keräillessään rikkalapioonsa hallin lattialta joi-takin rikkasia näki Vihtori harmistuen, miten laiska nuorukainen nautti nikotiinin miellyttävästä huumauksesta toinen silmä suljettuna. Toisella hän seurasi isä-Vihtorin siivoustyötä nähtävästi huvittuneena.

Lopulta Vihtori lähestyi poikaa ja sanoi tälle:

— Noo, loikoilemallako sinä aiot päästä elämäsi lä-pitse?

— Hm, mikäpä tässä hätänä . . .

— Mutta millä ansioilla ja tienesteillä sinä elät?

Nuori perillinen huomasi savukkeensa sammuneeksi. Hän kohottautui hitaasti puoli-istuvaan asentoon ja haukotteli perusteellisesti. Sitten hän sytytti savukkeensa ja heitti tulitikunpätkän lattialle sohvan

viereen. Hän tarkoitti heittää sen rikkalapioon, joka oli maassa Vihtorin jalkojen juuressa, mutta tähtäys epäonnistui. Sitten hän haukotteli uudestaan ja virkkoi laiskasti:

— Mitäpä niillä ansioilla... kun on rikkaat vanhemmat.

Vihtori tuijotti ympyriäisin silmin näsäkkääseen poikaansa. Vihdoin hän sai sanotuksi:

— En minä vain isäni perinnöillä ylpistellyt. Enkä minä saanutkaan yhtä penniä.

Poika painautui vetelästi kyljelleen ja virkahti:

— Sinunkin olisi pitänyt syntyä paremmassa perheessä!

Vihtorin suu meni vähäksi aikaa tukkoon. Perheen kuopuksen näsäviisaus oli ylipursuvaa. Tuon letkauttelevan ja sutkauttelevan kielensä hän oli perinyt isältään, Vihtorilta. Mutta tuo omahyväisyys, sen Vihtori uskoi olevan Emilian perintöä.

Kun Vihtori sai jälleen sanat suustaan, hän osasi vain päivitellä:

— Kuulepa sitä perintöruhtinasta! Totisesti, jos sinä olet jotakin lukenut, niin neljättä käskyä et ainaakaan osaa ulkoa. — No, mitä sinä siellä koulussa oi-

keastaan muka pänttäsit päähäsi?

— Matematiikkaa . . . kemiaa . . . fysiikkaa . . .

Nyt Vihtori tarttui pojan käsivarteen ja riuhtaisi hänet istualleen. Ja tarjoten tämän käteen lakaisuharjaa hän komensi:

— Otapa tuo kouriisi ja pane liikkeelle se fysiikka-si. Hori op!

Mutta nuori hengenjättiläinen tyrkkäsi harjan takaisin isän käsien väliin ja vastusti:

— Pidä itse harjasi ja sutisi! Ei nyt ole minun työvelvollisuuspäiväni.

Fritsukin oli saanut kuulla perheen työnjaosta, joka olisi voimassa huvilalla oltaessa.

Mutta Vihtori tiuskaisi lopultakin suuttuneena nuorukaiselle:

— Nulikka, etkö sinä ollenkaan kunnioita minua?

Vihtori oli suuttuneessa mielentilassaan kokolaila komeampi nähtävyys kuin tavallisesti. Hänen rintansa oli melkoisesti röyhistynyt ja hänen kasvonsa olivat punaiset kuin kukon helтта.

Mutta Fritsu naurahti kuin jollekin hullunkuriselle kysymykselle, joita seurassa tehdään yleiseksi huviksi, ja tokaisi:

— Kunnioita? Mistä ansiosta?

— Olenhan minä toki sinun isäsi!

Poika mietti hetkisen ja vastasi sitten myöntäen suopeasti:

— Noo, tosiaankin. Se on yksi niitä harvoja seikkoja, josta sinäkin voit ylpeillä, ainakin tuonnempana, kunhan minä. . . Katsos, pojasta polvi muuttuu.

— Voi sammatti tuota jälkeläistä! — päivitteli Vihtori korvallistaan kynsien. — Oletpa sinä kurittoman sukupolven ensiluokkainen edustaja, sanon minä! Laiskuri, vetelys, hunsvotti, lurjus. . .

— Saarnaatko sinä itsellesi? — letkautti poika yli olkansa, vedellen kodikkaasti sauhuja tupakastaan.

— Sinulle minä sanoin, kissa vieköön, — ärjäisi Vihtori kiihtyneenä. — Tiedätkö sinä, kuka tässä talossa on isäntä? Häh?

— Tiedän.

— No?

— Äiti!

Vihtori haukkoi vähän aikaa henkeään ja aukoi äänettömästi suutaan kuin kala, joka on vedetty omasta elementistään venheeseen. Isän viisasteleva luonteenlaatu oli pojassa muuttunut suoranai-

seksi hävyttömyydeksi. Hän tuppasi sanakärkeilyssä voittamaan lipeväkielisen isänsä.

Toinnuttuaan hämmästelystään puristi Vihtori harjanvartta lujasti kourissaan ja alkoi kohottaa sitä hitaasti asentoon, jonka olisi voinut uskoa ennustavan lyöntikohtausta.

Fritsu totesi, että tällä kertaa ei isäukon kanssa ollut enää viisastelemista. Hän nousi sukkelasti ja etääntyi uhkaavasta harjanvarresta. Mutta kun Vihtori alkoi lähestyä häntä harja kohotettuna, sieppasi hän hienon, vaalean hattunsa ja hopeanuppisen kävelykeppinsä. Lähtien vetäytymään ulko-oven suuntaan hän sanoi sovittelevasti:

— Noh, fatsi, älähän ole noin totinen! Lähden vähän pelaamaan markka-automaattia Seurahuoneelle. Sano äidille, jos hän kysyy minua, että olen kotona päivälliseksi!

— Älähän pidä kiirettä, — houkutteli nyt jo pahasti närkästynyt isä ja koetti hivuttautua ovelle ennen Fritsua. Mutta tämä ymmärsi sotajuonen ja kiiruhti askeleitaan.

Mutta samassa hujautti Vihtori harjanvarrella niin, että välttääkseen kurittavaa lyöntiä, täytyi Frit-

sun arvokkuutensa unhoittaen lähteä juoksuun. Vihtori ennätti kumminkin hyvästi pölyyttää hänen vaaleiden dandyhousujensa takalistoa ennenkuin hän joutui ovesta ulos.

Enemmänkin sellaista pölyytystä tuo näsäkäs nuorukainen olisi ansainnut, se on varmaa. Ja tällä kertaa me pidämmekin Vihtorin puolta, vaikka kyllä Vihtorikin on eräitä »pölyytyksiä» ansainnut.

Vihtori pui nyrkkiä etevän pojan jälkeen. Sitten hän palasi halliin ja heittäytyi itse leposohvalle. Siivoustyö oli kesken, niin, eihän se vielä ollut kunnollisesti alussaankaan.

Päivä paistoi ihanasti ja uuvuttavasti. Vihtori mietti siinä loikoillessaan, miten saisi siivouksen vähimmällä vaivalla tehdyksi. Tuolla ulkona puutarhassa olisi nyt ollut hauska lekotella. Siellä kahden koivun välissä riippumatto, joka ikäänkuin lauloi kuulumatonta seireenilaulua, houkutellen lomailijoita syliinsä.

Hyvän aika, Vihtorinhan piti viettää lomaa, hermolomaa!

Ja sensijaan hänet on velvoitettu työhön, johon hänellä ei ole taipumusta, halua eikä luonnonlahjoja!

Yhtäkkiä Vihtori hypähti sohvalta ja napsautti sormiaan. Iloisin tanssiaskelin hän liihoitteli puhelimen luo ja otti luettelon selatakseen.

Pian hän löysi numeron. Paikanvälitystoimisto. Täällä johtaja Rantamo. Olisiko saatavissa siivoojatar, joka voisi tulla heti Marjakylään, kymmenen minuutin matka linjavaunulla?

Ensimmäisestä ei saanut. Ei toisestakaan. Vihtori soitti epätoivoisesti kaikkiin paikanvälitystoimistoihin.

Hyviä kaloja kannattaa onkia, vaikkei niitä saisi-kaan, ajatteli Vihtori soitellessaan numeroon toisen-
sa jälkeen.

Mutta odottavan onkeen joskus tarttuukin. Niinpä eräässä toimistossa sattui olemaan vapaana siivoojatar, joka luvattiin lähettää johtaja Rantamon huvilalle aivan heti.

Vihtori lupasi tulla siivoojatarta vastaanottamaan Marjakylän linja-autoasemalle.

NELJÄS LUKU

*kertoo kahdesta nykynuoresta, joiden
äkkitempaukset ovat ihmeteltäviä*

Fritsu asteli huolettomasti vihellellen Seurahuoneelle. Hän tiesi, että »papi» oli luonnostaankin leppväinen ja toiseksi, kun äiti tulee kotiin, on hän suojelemassa lemmikkiään kaikilta pahantuulen purkauksilta.

Fritsu pelasi markka-automaattia Seurahuoneen eteisessä. Häviöistä hänen ei tarvinnut välittää, sillä äiti kyllä huolehti hänen taskurahoistaan.

Hukattuaan parikymppiä Fritsu kurkisti ravintolan puolelle. Siellä hän näki tuttavannäköisen nuoren tytön istuvan yksinään eräässä pöydässä ja juovan jotakin, kenties korviketta. Muistellen, että tuo tyttö saattoi olla jokin tanssituttava, hän lähti kävelemään saliin, katsoakseen tyttöä lähemmin.

— Hei hei! — huudahti tyttö hänen jouduttuaan lähelle. — Mitä sinä täällä teet? Istu!

Fritsu istuutui tytön osoittamaan tuoliin. Aivan oikein, tyttö olikin tuttava, nimeä vain Fritsu ei kuole-

makseenkaan muistanut. Kotvasen aikaa sitten hän oli tavannut tuon tytön jossakin tanssikursseilla, vieläpä ollut häneen rakastunut, syvästi, kuolettavasti, pohjattomasti, kuten tavallista.

Mutta niin vain oli sekin tunteitten kuohahdus mennyt ohi kuin akuuttinen influenssa.

Mutta nyt, nähtyään kirpeäsilmäisen, vaskikihaisen ja siromuotoisen tytön, Fritsu tunsu vanhan suolan janottavan.

— Oletko sinä lomalla, Väiski? — kysyi tyttö, pistellessään suuhunsa lapionmuotoisella puutikulla jotakin peruna-porkkanasekoitusta, mikä oli paistettu vanhanajan leivoksen muotoiseksi möhkäleeksi. Tässäkään ravintolassa ei ollut enää lusikoita, mihin ehkä yleisön huonot tavat olivat syynä.

— Väiski?! Etkö muista nimeäni? — ihmetteli Fritsu, vaikka ei itsekään muistanut tytön nimeä.

— Suo anteeksi, Jusu. Muistin kyllä, mutta . . .

— Minähän olen Fritsu!

— Juuri sitä tarkoitinkin, Fritsu, — selitti tyttö nokkelasta. — Mutta tämä leivos on sellaista mötöä, että se sekoittaa ihan kielen. — Ja ollen muistavinaan Fritsun nimen aivan tarkalleen hän sanoi:

— Fritsu Hampanenhan sinä olit? Eikö niin?

— Ei, vaan Rantamo, — oikaisi poika hieman harmistuneena siitä, että vaikutus, minkä hän aikoinaan jossakin tilaisuudessa oli tehnyt tyttöön, oli ollut laadultaan siksi heikko, että tyttö oli unhottanut hänen nimensäkin.

— Rantamo, sehän on kiva nimi, — ihasteli tyttö.
— Ja niin moderni aatelispääte »-mo»!

— Jaa, se onkin vanha ja historiallinen nimi, — kehaisi Fritsu vastoin parempaa tietoaan.

Mutta mikä oli tytön nimi, sitä hän koetti muistella. Hän ei kehdannut kysyä itseltään asianomaiselta, koska he kumminkin olivat aivan lähemmin tuttavat.

Tyttö kertoi olevansa matkalla tätinsä luo. Tässä Marjakylän linja-autoasemalla hänen tuli vaihtaa toiseen vaunuun, joka menisi hänen matkansa suuntaan. Hän oli vain välillä pysähtynyt nauttimaan Seurahuoneella korviketta.

Tyttö ja Fritsu lähtivät kävelemään autoasemalle. Mutta kun vaunun lähtöön oli vielä puoli tuntia, oli heillä aikaa istua penkille, joka oli sijoitettu tien viereen kulkijoitten levähdyspaikaksi. Heillä oli paljon puhumista entisistä kohtaamisista tanssikurs-

seilla. Näistä heillä oli paljon enemmän haasteltavaa kuin ajan vakavuuksista, niin, sellaisistapa he eivät juuri mitään puhelleetkaan.

Fritsu piirteli siinä keskustellessaan ja laverrellessaan keppinsä kärjellä hiekkaan sydämenkuvan. Sen ääriviivojen sisään hän kirjoitti nimen: Fritsu. Nyt hänen piti saada tietää tytön nimi, liittääkseen sen oman nimensä toveriksi tuohon hiekkaan. Hän katsoi nimittäin olevansa uudelleen rakastunut tyttöön.

Tässä nimen muistelemisessa tuli avuksi itse tyttö.

— Rantamo, — hän kertaili Fritsun piirrellessä. — Eri kiva sukunimi sinulla onkin, Fritsu! Ollapa minullakin sellainen!

— Jaa, nimikö?

— Niin. Sehän sointuisi niin hyvin: Tipuli Rantamo, omaa sukua Niemi.

Siinäpä saikin Fritsu kuulla tytön nimen. Tipuli, hän piirsi hiekkaan oman nimensä alle.

Tuo piirustus oli itsessään jokseenkin samaa kuin rakkaudentunnustus ja kosinta. Tipuli ja Fritsu, siinä sydämenkuvan keskessä oli selvä toivekuva tulevaisuudesta.

— Kyllä sen nimen saisit, jos vain tahtoisit, — sanoi

Fritsu jatkaen äskeistä keskustelua.

— Rantamonko? Mutta isäni on vanhanaikainen eikä halua muuttaa nimeään.

— Vaikka ei. Mutta entä jos me menisimme naimisiin? — ehdotti Fritsu, kosien rohkeasti ja ujoilematta, aivan kuin olisi pyytänyt tyttöä tanssiin.

— Ai, niin, — kirkastui asia Tipulille. Ja hän suostui keveästi kuin olisi ollut kysymys elokuvaan lähdistä.

— Miksei mennäkin! Sehän olisi turkasen jänskää!

Nämä kaksi vihreätä ihmistä eivät vaivautuneet syvemmälti ajattelemaan otteittensa kestävyyttä ja pysyväisyyttä. Tuskin he kumpikaan uskoivat aivan tosissaan tähän tempaukseensa. Molemmathan olivat liian nuoria, tyttökin vasta backfisch-iässä ja laadultaan niitä, joita suorasukaisessa kielenkäytössä kunnioitetaan nimellä jatsipiikki. Fritsun pukuasu oli hienon moderni, ja niin oli myöskin tytön. Päältäkin päin saattoi todeta, että he olivat kuin vakka ja kansi.

Mutta nyt he alkoivat haaveilla tulevasta onnestaan, yhteisestä kodista, jopa siihen kuuluvista pienokaisistakin. Heidän käsityksensä näistä asioista olivat

vielä anteeksiantamattoman pintapuolisia.

— Mutta . . . entä jos naimisissa olo kävisi ikäväksi? — arveli tyttö pysähdyttyään joksikin silmänräpäkseksi miettimään vakavaa askelta, jonka he olivat ottamaisillaan.

— No, sitten me eroaisimme, tietysti, — päätteli poika huolettomasti. Hänkin oli elokuvien kasvat-
ti ja oli ottanut maailmankatsomukseensa vaikutteita niistä.

Mutta tyttö ihastui:

— Ai ai, se olisi hirmun jännää! Ajatella, millainen filmidraama! Ensin me olisimme naimisissa ja rakastaisimme toisiamme kuoloon saakka. Sitten tulisi ristiriitoja, tulisi »musta nainen», joka olisi koh-
talokas sinulle, Fritsu. Me eroaisimme, sinä rupeaisit katumaan ja suremaan, vaipuisit epätoivoon. Alkai-
sit lyödä laimin tehtäviäsi, ja asiasi menisivät vähitel-
len hunningolle. Liikkeesi tekisi vararikon. Ai, kuinka jännää!

— Jännää?

— Niin, aivan kuin elokuvissa. Sinä vajoaisit su-
mujen laitureille, synnin varjoon, laitakaupunkien
pimeyteen. Sinä menettäisit omaisuutesi, joutuisit

yhä enemmän rappiolle, kunnes ampuisit kuulun ot-
saasi. . .

— Tuoko sinusta on kiinnostavaa? — huudahti vii-
mein Fritsu saaden vaivoin pistetyksi sanansa Tipu-
lin kuvittelujen väliin.

Mutta Tipuli ei hurmiotilassaan edes kuullut ka-
valjeerinsa välihuomautusta, vaan jatkoi katse luotu-
na ylös, ikäänkuin näkisi siellä jossakin filmin omasta
itsestään ja Fritsusta:

— . . . ja minä esiintyisin sitten loppuikäni mustas-
sa harsossa ja puvussa . . . ai, ai, kuinka kivasti minua
sellainen pukisi, katsos, Fritsu, musta pukee vaale-
aa . . . ja minä istuisin ravintoloissa, mannermaisissa
tietysti, ja herrat kuiskailisivat toisilleen ja kyselisi-
vät: kuka on tuo pikantti nainen? Hän on niin kiinnos-
tava, niin, hänessä on *oomphia, glamouria, sex appea-
lia* ja sitä »*jotakin*». Toiset tietävät vastata, että hän on
rouva Rantamo, jonka mies kuoli erittäin traagillisis-
sa olosuhteissa . . .

Fritsu nousi äkkiä seisoalleen ja pysäytti tytön aja-
tusten juoksun tokaisten kesken kaiken:

— No no, Tipuli, emmehan me vielä ole edes kih-
loissakaan!

Tyttö havahtui onnenunelmistaan ja vilkaistuaan varmuudeksi nimettömään sormeensa ja todettuaan, ettei siinä ollut kihlasormusta, hän muuttui tyytymättömän näköiseksi, aivan kuin ihminen, joka herättää kauniista unesta.

— Ah, sehän on totta, — hän myönsi huokaisten kevyesti. Mutta pian hän vilkastui jälleen:

— Todellakin, Fritsu, meidän on mentävä kihloihin! Kuule, mennään salakihloihin, se on niin metkaa. Kaikki tyttöystäväni tulevat kateudesta kiemurtelemaan.

— Mistä syystä?

— Siitä, että minä olen salakihloissa.

— Mutta kuinka ne tietävät olla kateellisia? Salla...

— Ai, tosiaankin. Niin, mutta täytyyhän minun kertoa siitä edes yhdelle ystävättärelleni.

Fritsu hymähti pikkuvanhasta. Tuollaisia ne sitten ovat, hupakkoja, tytöt!

He lähtivät kävelemään jälleen kylään päin. Leveän niityn takana näkyi valkoinen huvila: Se oli Rantamoitten Tyyssija. Fritsu osoitti sitä Tipulille ja kehaisi:

— Katso, tuolla on minun huvilani!

— Mitä? Oikeinko sinulla on oma huvila? — ihas-tui tyttö ja katsoi salaa kavaljeeriaan päästä jalkoihin. Fritsu kasvoi hänen silmissään sekä pituutta että pak-suutta.

— Totta kai, — rehenteli nuorukainen ollen inno-kas näyttäytymään mahdollisimman edullisessa va-losa tytölle. — Vanhempani siellä kylläkin viettä-vät kesälomaansa, samoin sisareni miehensä kanssa, mutta minä siellä yleensä teen, mitä tahdon.

Tässä loppulausunnossaan Fritsu olikin tavallaan oikeassa. Äiti-Emilian voimakkaalla myötävaikutuk-sella Fritsu sai olla valtoimenaan ja todellakin tehdä, mitä päähän pälkähti.

— Mutta mitä sinun vanhempasi sanovat meidän kihlauksestamme? — kysyi Fritsu »morsiameltaan».

— Minulla on vain isä. Ja hän tekee yleensä niin-kuin minä. . . pyydän. Tahdotko nähdä ja kuulla, kun minä soitan hänelle tämän iloisen perheutisen. Me-nemme Seurahuoneen puhelinkoppiin!

Fritsu suostui tähän.

Tipulin isä oli makkaratehtailija Niemi. Hänen liikkeensä oli alkanut vähäpätöisestä sisälmyssyltty-

jen keittäjän kellarihuoneesta. Nyt se oli kaupungin tunnetuimpia liikkeitä alallaan, vaikkakin sen toiminta oli näihin aikoihin lamassa lihanpuutteen takia.

Tipuli puhui »isukalleen» kujertelevasti, mutta keskustelun saadessa kiisteleviä käänteitä hän välistä kivahtelikin, muuttaen taas kohta äänensä leppeäksi:

— Kuule, isukka, minä en menekään tätini luo. En, katsos, minulle tuli tärkeämpää tehtävää. Mitäkö? Kihlaus, ymmärräthän! Tapasin sulhaseni . . . mitä, etkö ole tiennyt? Niin, en ole tullut kertoneeksi . . . taikka oikeastaan en itsekään tiennyt, ennenkuin täällä tapasin kohtaloni. No no, älä ihmettele, isukkahyvänen! Päätös on selvä ja rakkaus ikuinen. Nimeni, joka tähän saakka on ollut Tipuli Niemi, tulee pian olemaan Tipuli Rantamo . . . Ei Kantamo, vaan Rantamo! Niin, oikein korea poika, vähintään viides osa Robert Tayloria ja puolet Tauno Paloa. Kunnon mieskö? Tottakai! Ostrobotnian kevätkarnevaaleissa oli paras jatsaaja, ja nyt hän osaa swingin paremmin kuin kukaan muu. Jumalainen tanssija! Varoja! Ja ammatti? Kuule, isukka, eihän tässä ole ammattirakkaudesta

kysymys! Oma huvilakin hänellä on tässä aivan lähellä. Missäkö? Enpä sanokaan, en. Sinä vain tulisit sotkemaan kauniin rakkausjutun. En sano, ennenkuin ilmoitat suostuvasi tähän kihlaukseen. . . Mitä?

Tyttö painoi puhelimen alas ja kuiskasi Fritsulle hiljaa:

— Isä kysyy, mikä on sinun ammattisi.

— Sano nyt vaikka . . . hm . . . herra johtaja, — kuiskasi nuorukainen. Hän uskoi vilpittömästi kummin-kin tulevansa joskus maailmassa johtajaksi.

Tyttö jatkoi puhelimeen:

— Hän on herra johtaja, niin. Kuule, isukka, jollet nyt suostu tähän, niin minä en tule kotiin ollenkaan. Jään vaikka hänen huvilaansa asumaan. Sulhaseni huvilaan tietysti. Ole vaiti, ei hän ole mikään nulikka. Paljon vanhempi kuin minä, oikea miesten mies ja erittäinkin naisten mies. En tule, ennenkuin suostut, en. Ähäkutti, etpä löydäkään minua! En sano, mistä soitan, kuulemiin, isukka pieni, kuulemiin!

Tyttö laski puhelimen kannattimeen. Sitten nuo kaksi kuritonta nauroivat silmät vesissä kujeilulleen.

Mistäpä Tipuli ja Fritsu olisivat aavistaneet, että tuo puhelinsoitto oli yhdeltä osaltaan aiheuttava

Tyyssijan rauhallisessa huvilassa mitä arveluttavimpia selkkauksia!

VIIDES LUKU

*esittää lukijalle Tipulin rehdin isäukon
ja erään salaperäisen naishenkilön*

— Voi palvattu sianselkä! — mylvähti jykeväkäsvoimainen, möreä-ääninen, iältään vanhahtava makkaratehtailija Niemi sulkiessaan pöytäpuhelimien. — Nämä modernit penskat, näillä ei näytä olevan mitään lakia, puhumattakaan evankeliumista!

— Voi tuhannen tusinaa makkaratikkuja! — hän lisäsi äskeisen lausumansa vahvistukseksi ja löi pöytänsä kämmenellään, josta olisi — käyttäen Niemen omaa sanastoa — voinut sanoa, että se oli jyhkeä kuin syöttökarjun lapa.

Niemi rykäisi ja nousi tuoliltaan, mutta pysähtyi kuin miettimään, mitä olisi tehtävä. Hänen vartalonsa oli kookas ja tukeva, siitä näki sivullinenkin, että tuo pappa oli viettänyt suurimman osan elämästään lihapatojen ääressä. Ammattinsakin vuoksi, tietysti. Mutta oman suunsakin puolta hän oli pitänyt vahvasti. Hänen silmäkulmissaan oli kierukkaiset naurunkureet, jotka todistivat hänellä olevan leikkiäymmär-

tävän ja tosiasiassa hyväntahtoisen luonteenlaadun.

Niemen katse mittaili seinällä olevaa mainostaulua, joka yllytti:

OSTA JA SYÖ NIEMEN MAKKAROITA!

SÄÄSTÄT RAHAA, TERVEYTTÄSI!

Niemen makkarat lisäävät ihmisen ikää!

Vegetariaaneja lukuunottamatta ehkä koko ihmiskunta olisi mielihyvin noudattanut tuon mainoksen kehoitusta. Mutta nyt tuolla mainoksella ei ollut mitään virkaa. Ne vähät makkarat, mitä Niemen tehtaassa joinakin päivinä valmistettiin, eivät totisesti tarvinneet mainostusta.

Mutta Niemi piti mainostaulua seinällään kuin pyhänjäännöstä. »Ja ootti aikaa parempaa, niin...»

Sitä ahkerammin käytti ukko Niemi ammattisnastoonsa, makkara-alaan kuuluvia käsitteitä arkisessa puheessaan, erittäinkin vertauksissa. Hän melkein tunsu suussaun kunnollisen lihan makua, jopa sieraimissaan hajuakin, pamauttaessaan lihamehukkaita voimasanojaan muun puheen vahvistukseksi.

Siinä miettiessään osui hänen katseensa puhelinluetteloon.

Tyttö ei ollut ilmoittanut, missä hän nyt oleskeli.

Ahaa, senhän ilmoittaa puhelinluettelo!

Ei isukka niin tyhmä ja nenästä vedettävä ole, vaikka onkin alottanut uransa sisälmyssylttyjen keittäjänä mitättömällä päiväpalkalla.

Ei, isukka on oikea salapoliisi, jos vain panee älyn-sä pyörimään.

Makkaratehtailija soitti puhelinlaitoksen asianomaiseen virastoon, josta sai tietää, mistä paikasta hänelle äsken oli soitettu.

Marjakylän Seurahuoneelta. Hyvä!

Katsotaanpa, asuuko Marjakylässä johtaja Rantamo. Tipulihan kehui sillä Rantamo-nimisellä johtajasulhollaan siellä olevan oikein huvilan.

— Jii, Jii. . . ei penteles, ärrällähän se . . . Raama . . . Ran. . . tuossa se on, katsos vain, on kuin onkin: Rantamo, johtaja. Marjakylä. Pellostie 16.

Sepä selvisi ja vähällä vaivalla! Niemi nauroi vähintäinkin yhtä makeasti kuin tytär Tipuli »sulhoineen» Marjakylässä. Hän hohotti pitkään ja hartaasti, pyyhki välillä silmänsä kuiviksi ja hohotti uudestaan.

Nyt istut katiskassa, tyttö, heh heh! Istut ja nakitat, ähäh! Näin lyhyet olivat nekin jäljet, moderni Tipsuk-

ka!

Makkaratehtailija otti konttorin naulakosta harmaan knallin päähänsä, tukevan ryhmysauvan käteensä ja lähti.

Pian hän istui linjavaunussa, jonka otsikossa oli teksti: Helsinki—Marjakylä.

Samassa täpötäydessä vaunussa istui toinenkin henkilö, jonka meno-osoitteena oli johtaja Rantamon huvila.

Hän oli luonnonpunakka, vankka, ei ylen elähtänyt naisihminen, tuollaista ennestään kaikille tunnettua vilhelmiina-väisäs-mallia. Hänellä oli nauravat, siniset silmät ja yksinkertaisen ihmisen hyvän-tuulinen ilme kasvoillaan. Tietenkään hän ei tuntenut makkaratehtailijaa, eikä tämä häntä. Mutta eipä heillä ollutkaan mitään tekemistä keskenään, ei ainakaan asiain tässä vaiheessa ollen.

Mutta eihän sitä tiedä, milloin ja miten ihmisten kohtalon tiet leikkaavat toisiaan!

Kun vaunu saapui Marjakylän linja-autoasemalle, poikkesi Niemi aluksi lähellä olevaan Seurahuoneen ravintolaan. Vaunussa oli ollut tukahduttava kuumuus, ja hänen oli saatava jotakin virkistävää ja-

noonsa.

Mutta nauravasilmäinen nainen kyseli Pellostietä ja opastuttuaan sille lähti kävelemään valkoista huvi-
laa kohti.

Vihtori oli tulemassa häntä vastaan ja tunsi hänet arviolta.

— Täällä olisi sitten sitä työmaan lääniä, — sanoi Vihtori, kun oli päästy halliin. Hän antoi naiselle harjan, rikkalapion ja sangon. — Tuossa on aluksi tilpehööpereitä. Tuolta keittiöstä löytyy lisää.

— Eikös se ole rouva, joka työt määrää? kysyi nainen.

— Ei, tässä talossa ei rouvaa olekaan. Tää on vain sellainen poikamieskolhoosi, — selitti Vihtori käyttäen muunnettua totuutta. Sitten hän katsoi tarpeelliseksi lisätä:

— Mutta teitä ei saa kukaan nähdä tässä talossa, ymmärrätekö?

— Olenkos mä niin ruma, jottei. . .

— Ei ei. Mutta naapurit voivat tulla kateellisiksi, jos näkevät, että me olemme saaneet siivoojattaren. Ymmärrättehän, nykyään. Jos tänne tulee kuka tahansa muu henkilö kuin minä itse, on teidän mentävä

piiloon.

— Pommisuojaan?

— Menkää vaikka tuohon minun huoneeseeni, tuossa.

Vihtori näytti oman päivähuoneensa ovea.

— Ja nyt . . . alkakaa vain panna töpinäksi, — hän kehoitti salaista palvelushenkeään. — Mikä teidän nimenne on?

— Mä oon yks Neitiniemi, Alviina Neitiniemi.

— Eikös neiti Alviina Niemi?

— Ei. Mun sukunimeni on Neitiniemi, — selitti siivoojatar, näyttäen vähän ylpeältäkin nimensä tiimalta. — Vaikka neiti mä muutenkin olen, — hän jatkoi kaiken varalta, vilkuttaen veikeästi Vihtorille nauravaa silmäänsä. Olihan tämä näköjään rikas herra sanonut olevansa poikamies. Sellaisille on paras olla kaiken varalta »tykötekevä». Kas, ensin palvelijaksi, vaikka salaiseksikin, sitten ehkä julkiseksi taloudenhoitajattareksi, niinhän se kaari kulkee, ja lopulta, niin, kuka tietää, kuka tietää . . .

Elämähän on täynnä romantiikkaa!

— Paljonko tahdotte palkkaa? — kysyi Vihtori epäromanttisesti.

Nainen, Alviina Neitiniemi, mietti vähän. Sitten hän katsoi, että pyy on parempi pivossa j. n. e. On otettava aineellista etua silloin kun siihen on tilaisuus. Niinpä hän sanoi melko asiallisesti puolestaan:

— Viistoista markkaa tunnilta ja talosta ruoka!

— Oikeinko te aiotte rikastua . . . työnteolla? — tok-sautti Vihtori, joka ei ollut tottunut makselemaan talousapulaisten palkkoja, vaan kuvitteli niiden pysyneen rauhanaikaisessa mataluudessaan. Kolme markkaa tunnilta hän luuli siivoojattarelle maksettavan.

Mutta nauravasilmäinen Alviina muuttui synkkäkatseisemmaksi ja pudotti harjan ja rikkalapion kästistään lattialle. Käännyttyään lähteäkseen ovesta saman tien, hän kumminkin vilkaisi olkansa yli huoneen herraa, tokaisten tälle:

— Herra siivoo sitten itse ja rikastuu!

— No no, älkäähän nyt menkö, — huusi Vihtori naisen jälkeen. — Oli menneeksi, maksetaan, maksetaan!

Alviina palasi jälleen naurusilmäisenä ja työnhaluksena. Hän otti työkalut ja alkoi toimekkaasti suorittaa virkavelvollisuuttaan. Ruokapuolesta he sopivat niin, että Vihtori soitti puhelimella lähiruokalaan

ja pyysi, että Alviinalle annettaisiin ruokaa hänen, Vihtori Rantamon laskuun. Siihen suostuttiin, ja niin oli sekä rahallisessa muodossa että luonnontuotteina maksettava palkka-asia selvä. Ristiriita työn ja pääoman välillä oli saatu onnellisesti vältetyksi.

Alviinan siivotessa huoneita lähti Vihtori riemu-
mielin puutarhaan ja heittäytyi riippumattoon, joka
oli pingotettu kahden lehtevän koivun väliin.

Oli isäpappani aikoinaan,
oli varmasti viisas mies.
Aivanpa kaikkeen asiaan
hän neuvon parhaan ties.
Isäpapan painava lause oli tää:
Keinot jos pettää, niin konstit jää!

Näin Vihtori hyräili keinutellessaan itseään puit-
ten varjossa.

Näppärä keksintö, tosiaankin, tuo Alviina Neiti-
niemi!

Vihtori pianikin nukahti ja uneksi olevansa itämai-
nen sheikki, jonka loikoessa pehmeällä silkkipäällys-
teisellä divaanilla kauniit orjattaret leyhyttelivät jät-
tiläisviuhkoilla, ettei kuumuus rasittaisi korkeaa her-

raa ja käskijää.

KUUDES LUKU

tuo peliin mustia kortteja

Alviina oli siivoillut yläkerrassa, ja nyt hän puuhaili hallissa. Työt sujuivat häneltä niinkuin ammattitaitoiselta tekijältä ainakin, ja jälki tuli puhdasta.

— Hyvää rauhaa taloon! — kuului äkkiä ovelta.

Alviina säpsähti ja kääntyi katsomaan. Siellä oli mustalaisakka, joka oli päässyt sisään avonaisesta ovesta. Hänellä oli moninkertaisiin kirjaviin riepuihin kääritty lapsi sylissään. Käsissään hänellä oli korttipakka, jota houkuttelevasti selasi Alviinan nähdessä.

— Anna sie povata, likka, anna! — pyysi romanimuija.

Alviina mietti. Korttipakka värikkäine kuvalehtineen näytti houkuttelevalta. Hän laski jo harjan kädestään ja oli nähtävästi kahden vaiheilla.

— Mie povvaan siul sulhasii, ylhäisii, rikkait, tummii, vaaleit ja ristverisii, — luetteli eukko maireasti. — Maksaa vain kaks markkaa ja sit viitonen onnenrahaa ja sit ennää vain parikymppii, että mie säily-

tän siun onneis.

— Jos mä en sentään nyt povautakaan, — vetäytyi Alviina, koettaen päästä mustan vaimon lumouksesta irti. — Eilenkin mulle povasi yks Pythia, ja toispäivänä kruusialainen nainen. Ja ne lupas mulle niin monta hienoa sulhasta, ettei mulle mahdu enää.

— Älä sie usko ennustajii, — varoitteli mustalaisakka. — Semmoset ennustajat pettää sinnuu, tyttöhönttä, hyö ottaat siult rahhaa, eikä hyö mittää tiiä. Mut mie oon oikee povar, opinkäynny povar, miun puhhein on totta ko allakan sana.

Mutta Alviina oli jo päässyt irtautumaan mustan eukon noitakehästä. Hän ryhtyi työhönsä välittämättä sen enempää houkutuksista.

— No en mie sit kiusaa sinnuu enempää, — sanoi romanieukkokin, luopuen yrityksistään, koska huomasi ne turhiksi. — Mut kuule sie, tyttö! Anna sie tään muoskan maata täss' sohvalla sen aikaa, ko mie pistäyn tohtuoriss. Mie tuun kohtsillään takas.

Ja odottamatta vastausta laski vaimo kirjavan kääronsä sohvalle.

— Viis minuuttii vaan, mie tuun takasin.

Mutta Alviina katsahti epäröivästi kääröön ja mu-

tisi:

— Mutta jospa siinä on semmosia . . .

— Mitä semmosii? kysyi eukko.

— Eläviä.

— Oo sie hupsimatta, tyttö, ei siin oo muut elävää, ko oma henki. Viime viikollakkii mie sen kahest pesin, kahest.

Alviina naurahti nähdessään rääsyisen käärön.

— Eihän se nyt ihan puhtaaltakaan näytä, — hän arveli.

Mutta mustalaisakka torjui epäilykset pontevasti:

— Oot sie hönttä, likka, oot? Kapalotkii ku on ihan pesun jälelt, pesun jälelt joka rätti. Ei ne oo ollut sen penskan pääl kahta viikkookaan.

Vihdoin Alviina myöntyi, mutta epäröivästi. Hän kehoitti mustalaisakkaa palaamaan mahdollisimman pian, muuten hän, Alviina, saisi koirannuuskaa, jos sillä aikaa sattuisi talon herra tulemaan.

— Mie tuun ihan viijes minuutis, — vakuutti akka ja lähti.

Alviina pyyhki pölyt kaappien ja sohvankin alta, minne Vihtori oli niitä hosuskellut.

Sohvan alta sattui Alviinan käsiin kaunis esine,

hopeavälkkeinen soittokone, saksofoni, Roopertin salaisuus, jota hän piiloitteli vaimonsa, Hilkan, syntymäpäiväyllätykseksi.

Alviina ihaili kiiltävää soittokonetta. Siinä oli niin somat näppäimet ja vielä somempi ääni, sen Alviina tiesi, vaikkei itse osannut puhalttaa sitä esille.

Ulkoportailta kuului kolinaa. Alviina vilkaisi pihalle antavasta ikkunasta ulos ja näki nuoren naisen olevan tulossa taloon. Muistaen talon herran ankaran varoituksen, että hänen oli piilouduttava, jos huvilaan ilmestyy vieraita, Alviina juoksi nopeasti Vihctorin osoittamaan huoneeseen. Ennen lähtöään hän heitti sohvapeiton reunaa lapsen suojaksi.

Mutta saksofoni jäi Alviinan kainaloon epähuomiossa, hänen menessään piilopaikkaansa.

Tulija oli Hilkka. Hän ja Roopertti olivat lähteneet uimarannasta kotiin, sillä heillä oli urakkana kasvitarhan kitkeminen. Varsinainen talouskasvitarha oli kauempana kukkaspuutarhasta, huvilarakennuksen toisella puolella. Roopertti jo meni sinne suoraa päätä rannasta tullessa, mutta Hilkka lähti hakemaan keittiöstä joitakin työkaluja.

Hilkalla oli rannasta keräämiään kulleroita, joi-

ta hän asetteli hallin keskellä olevan pöydän maljak-
koon.

Silloin hän kuuli hiljaisen kirahduksen, kuin ää-
nen, jonka pieni lapsi päästää unissaan.

Hilkka katseli etsivin silmin ympärilleen. Kirah-
dus kuului uudestaan. Nyt Hilkan katse osui sohvaan,
jonka päällä näkyi outo myhkyrä, sohvapeiton alla.

Hilkka meni ja vetäisi sohvapeiton liepeen pois
myhkyrän päältä.

— Varjelkoon! — huudahti hän ihmeissään ja mel-
kein pelästyneenä, kun peiton alta ilmestyi näkyviin
pienokainen, joka oli avannut mustat silmänsä ja tui-
jotti niillä ujostelematta Hilkkaa.

Mitä hullua! Mistä tämä oli tullut?

— Isä! Äiti! Roopertti! — kirkaisi Hilkka kimeim-
mällä äänellään.

Mutta ketään ei kuulunut tulevaksi. Niin, kaikki-
han olivat ulkona, ehkä isä-Vihtorikin, koska hän ei
ilmestynyt mistään ovesta.

Hilkka syöksyi ulos ja huuteli portailta:

— Isäää! Rooperttiiii!

Roopertti sattui olemaan kovassa työntouhussa,
pää melkein maata vasten kasvispenkkien välissä, jo-

ten hän ei huhuilua kuullut. Mutta Vihtori oli herännyt huutoon, hänhän olikin lähempänä, riippumattomassa kahden koivun välissä. Ja silmiään hieroen hän lähenti tyttärtään.

— Pa-pa-pa-pap . . .

Hilkka oli odottamattomasta löydöstään niin häkeltynyt, ettei saanut suustaan muuta kuin lyhyttävaikeista änkytystä.

— No, mitä sinä nyt papatat? — kysyi Vihtori ollen jo tavallisella hyvällä tuulellaan. Olihan hän sentään saanut jo nukahdetuksi, sensijaan että olisi raatanut ja hikoillut siivoustyössä. Siunattu työnjako, hän ajatteli muistaessaan salaista palvelijaansa.

— Isä, isä . . . — yritti Hilkka jälleen.

— Noh, kenellä nyt niin on isästä hätä?

— Tiedätkö, mitä minä äsken löysin hallista? — sai Hilkka vihdoinkin puhutuksi.

— Hallista?

— Niin, sohvanpeiton alta!?

— Sohvan . . . ahaa, ahaa, nyt sinä, pentele, lienet löytänyt sen . . .

Vihtori muisti saksofonin, jota Roopertti piiloittelii. Mutta hän ei saanut kielelleen soittokoneen outoa

nimeä — tällä kertaa — vaan koetti selitellä sitä tyttärelleen:

— Niin, semmoisen pienen . . . noin sukkelan pikkuisen . . .

— Pienen . . . pikkuisen, — huohotti Hilikka.

— Niin, joka panee: uuvi uuvi vau vau vau!

Vihtori mallasi saksofonia, mutta samalla menestyksellä, millä Roopertti sitä oli aamulla soittanut. Ääni muistutti yhtä hyvin pikkulapsen itkua kuin kissan mauruamista.

Vihtori ei pitänyt enää tarpeellisena salata asiaa Hilikalta, sitä saksofoniasiaa nimittäin. Sillä Hilikkahan näytti jo löytäneen tuon soittokoneen. Roopertin syntymäpäiväyllätys oli paljastunut ennen aikojaan, mutta sillehän ei voinut mitään.

— Isä, sinä siis tiedät? — kysyi Hilikka tarkoittaen kokonaan toista kuin mitä Vihtori luuli.

— Noo, olenhan minä nähnyt, ja kuullutkin, — myönsi Vihtori.

— Kenen se on?

Ahaa, mutta Hilikkapa ei tiennytkään, kenen se kapine oli! Mutta mitäpä se enää asiaa parantaisi, kun yllätys oli pilattu. Niinpä Vihtori vastasi epäröivästi:

— Noh, oikeastaan minun ei pitäisi. . .

— Mitä ei pitäisi?

— Ruveta ilmiantajaksi.

Hilkan ennestäänkin suuret ja pyöreät silmät laajenivat yhä avarammiksi, ja hän näytti aavistelevalta.

— Papi, sinun pitää sanoa, pitää sanoa! — alkoi hän yhtäkkiä kirkua.

— Onko se nyt niin tavattoman tärkeätä sinulle? — kysyi Vihtori, joka ei voinut ymmärtää, miksi tytär oli noin kiihkeä.

— On, tietysti. Sano heti, isä!

— Noh, koska sinä nyt kerran olet löytänyt sen, niin. . .

— Älä venytä, papi, vaan sano!

— Parasta sinun on kysyä Roopertilta

— Roopertilta! Mieheltäni?!

— Niin, ehkäpä hän tietää selvityksen siihenkin salaisuuteen. Tehköön itse tunnustuksen. Hänellä oli tarkoitus pitää se salassa sinulta ja ilahduttaa sinua sillä tuonnempana.

— Ilahduttaa! — kirkaisi Hilikka niin, että isä-Vihtorin rumpukalvot saivat täristyskohtauksen.

Paikalle ilmestyi melkein tupsahtamalla ja kaikes-

sa viattomuudessaan Roopertti. Hän oli kuullut vihdoinkin huutoa ja kiljuntaa pihasta, ja nyt hän saapui katsomaan, mikä oli hätänä. Roopertilla oli kädessään nippu hentoisia sinisiä kukkasiasia, jotka kumminkin tuntuivat huonosti sopivan kovaääniseen tilanteeseen.

— Mikä täällä on hätänä? — kysyi Roopertti.

Vihtori iski hänelle merkitsevästi silmää ja mallaten sormillaan soittokoneen näppäilemistä sanoi:

— No niin, vävy-poika, nyt sinun salaisuutesi on tullut ilmi. Mutta ilman minun syytani.

— Mitä! Onko Hilikka löytänyt?

— On. Ja selvittääkää nyt salaisuutenne keskenänne. Minun hermoni eivät kestä niitä.

Viimeiset sanat Vihtori lausui senvuoksi, että hän huomasi Hilkan kasvonilmeiden muuttuvan hirmustuneiksi — mistähän syystä? — ja uskoi tämän kohtisillään »purkautuvan». Hän huitaisi kädellään kuin hyvästiksi ja lähti jälleen riippumattoonsa. Alviinan hän uskoi menestyvän salaisissa puuhissaan huvilan huoneissa, olihan hän, Vihtori, neuvonut tälle piilopaikankin, jonne voi paeta sivullisia.

Mutta Roopertti ei voinut käsittää, mitä varten

Hilkka tuijotti häneen kuin tuomion jumalatar.

— Vai niin, vai sinun se salaisuus olikin! — lausui juhlallisen syyttävästi nuori rouva.

— Niin, tuota, — tarkoitukseni oli pitää se sinulta piilossa, — koetti nuori aviomies tolkuttaa.

— Sepä tietty. Kuinka sitten muuten! — Kuinka kauan se on ollut täällä?

Viimeinen lause esitettiin niin ampuisevasti, että Roopertin polvet hetkahtivat. Hän änkytti:

— Va-vasta kaksi päivää.

— Ja tähän saakka sinä olet pitänyt sitä muualla. Ja maksanut luonnollisesti kuukausittain?

— Ei, ei, se on kokonaan maksettu. Kertamaksulla.

Hilkan kasvot osoittivat ylenkatseellisuuden ja ihmettelyn sekaista raivoa. Ahaa, ajatteli Roopertti, Hilkka on tietysti suutuksissaan siitä, että hän on muka tuhlanut rahoja turhuuksiin.

Hän lähestyi vaimoaan koettaen maanitella:

— Kuule, Hilkka kultaseni! Se oli tarkoitettu sinun kunniaksesi!

— Sepä merkillinen kunnianosoitus! Minne aiot nyt panna sen? Ja mitä aiot syöttää sille? — tiukkasi Hilkka äkkiä.

— Syöttää! — ällisteli Roopertti. Mutta vihdoin hän oli hoksaavinaan Hilkan tarkoituksen ja selitti: — Ei sitä tarvitse muuten hoitaa, kuin ehkä välistä viedellä koneöljyllä. . .

— Irvisteletkö siinä vielä! — kiljahti nuori rouva tulipunaisena.

Roopertti yritti kysyä mairittelevasti:

— Hilikka rakkaani, miksi olet noin hysteerinen. . . pikkuasiasta? Minne olet pannut sen, vai onko se vielä siellä sohvan. . . ?

Hilikka käänsi äkkiä selkänsä miehelleen ja juoksi nopeasti portailta ylös huvilaan. Pian hän palasi kanttaen sylissään räsykääröä. Tämän hän toi Roopertin syliin ja tiuskaisi:

— Siinä on pikkuasiiasi! Hoitele sitä nyt ja voitele koneöljyllä! Ja nyt, hyvä herra, entinen mieheni! Tästä lähtien meillä ei ole mitään tekemistä keskenämme. Ei koskaan!

Ja Hilikka poistui niska kekassa miehensä luota. Hän meni puutarhan etäisimpään soppeen, missä oli vanha huvimaja. Sinne hän istahti jääden tuijottamaan merimaisemaa, joka näkyi vihreitten puitten lomasta. Hän katsoi olevansa »tavattoman yk-

sin» maailmassa ja ryhtyi suunnittelemaan avioeron-
sa yksityiskohtia. Kuinka kavala saattoikaan olla noin
helläluonteiselta vaikuttava aviomies kuin Roopertti!
Tuollainen petollisuus oli käsittämätöntä!

Mutta mitäpä enää ihmetellä, ajatteli Hilkka. Elä-
män onni oli mennyt murusiksi, niitä ei ikinä enää
saa kootuksi saumattomasti yhteen.

Mutta Roopertti ei osannut tehdä muuta kuin vie-
dä lapsen omaan makuuhuoneeseensa ja ryhtyä sitä
hoitelemaan. Hänelle oli lapsiasia yhtä käsittämätön
kuin Hilkallekin.

Saksofonikin oli poissa sohvan alta. Mikä ihmeen
kujeileva sattuma sen oli vaihtanut lapseen?

SEITSEMÄS LUKU

*antaa koristelemattoman kuvauksen
Tipulin ja Fritsun nuorekkaasta, ehkä
suorastaan lapsellisesta rakkaudesta*

Tähän alkuun meidän on otettava lapsuutemme romaaneista eräs fraasi:

»Tapahtumat ovat rientäneet nopeammassa ajassa kuin mitä meiltä on mennyt niiden kertomiseen.»

Makkaratehtailija Niemi istui Seurahuoneella nauttien virvokkeitaan. Tipuli-tytär ei aavistanutkaan, että isä oli löytänyt hänen jälkensä. Tällä hetkellä hän ja Fritsu istuivat vieretysten meren rannalla — ei kovinkaan kaukana Seurahuoneesta — haaveillen kaikesta kauniista, niinkuin tällaisessa tilanteessa on tavallista.

Meri oli tyyni ja pohjaton, taivas sininen ja hui-
maava. Kalat hyppelivät tavoitellen suuhunsa veden
pinnan lähellä kisailevia hyttysiä. Silloin tällöin mols-
kahti jokin suurempi kala pyydystäessään sudenko-
rentoa tai isoa perhosta, ja silloin tyyni vedenpinta
joutui ympyrämäiseen aaltoliikkeeseen.

Tipuli Ja Fritsu olivat olleet »kihloissa» vähän toista tuntia. Tällä välin he olivat kävelleet ihailemassa Marjakylän nähtävyyksiä ja olivat kerinneet pari kertaa kiistaantuakin keskenään, jopa melkein erota, ja sitten taas leppyä. Heidän olemuksessaan oli sitä modernia elämänrytmiä, oikeata swingvauhtia, joka heitteli heitä tunneilahduksesta toiseen. He olivat elokuvanuorisoa, joka on tottunut näkemään ja kuulemaan, miten vajaan kahden tunnin aikana tapahtuu järkyttäviä elämän draamoja, miten rakkaus syttyy ja sammuu kuin sähkövalo nappulasta niksauttaen. Niin, ja heidän rakkautenakin oli suorastaan elokuvista plagioitua, — mistäpä heidän backfish- ja pojannorssi-iällään olisi vielä sitä »oikeata», syvällistä rakkautta siunautunut.

Kuinka monissa filmeissä he olivatkaan nähneet tällaisen merenrantakohtauksen, missä kaksi rakastavaista mahtavan luonnon ympäröimänä saavuttaa suoranaisen lemmenekstaasin ja vannoo toisilleen ikuista uskollisuutta.

Niinpä Fritsukin kietoi käsivartensa tytön — tietysti hoikan — vartalon ympäri ja kuiskasi tämän ruusunpunaiseen korvaan:

— Meidän onnemme on yhtä rikkomaton kuin tuo peilityyni veden pinta.

Tämän lauseen hän oli oppinut jostakin romaanista tai filmistä, mutta se ei vaikuta asiaan; hänellä oli vilpittömän tarkoitus, eikä hän omasta päästään keksinyt parempaa.

Sanonta meni tyttöön täydestä. Hän painoi vasikkiharaisen päänsä pojan päätä vasten ja sanoi vakuuttavasti:

— Se on totta. Meidän elämässämme ei koskaan tule myrskyjä eikä ristiriitoja.

— Todellakin, me olemme niinkuin kaksi kyyhkystä, — runoili Fritsu.

— Mutta Fritsu, eiväthän kyyhkysset olekaan niin kilttejä ja sovinnollisia kuin sanotaan ja luullaan. Etkö ole nähnyt, miten ne toisinaan tappelevat niin, että höyhenet pölisevät? Sellaisiahan me emme koskaan ole, vai mitä, Fritsu?

— Emme tietenkään, — myönsi poika ja koetti miettiä uutta vertausta. — Mutta sitten me olemme... olemme...

— Niin, millaisia me sitten olemme, kultaseni? — kysyi tyttö odottaen pojan sanovan jotakin kaunista.

Mutta Fritsu-parka ei tähän hätään löytänyt parempaa kuin:

— Niin, me olemme niinkuin . . . niinkuin — kana ja kukko.

Tyttö nyrpisti hienopiirteistä suutaan. Kuinka arkipäiväistä, kuinka runotonta! Kukko ja kana!

— Tarkoitatko, että minä olen se kana? — kysyi Tipuli nyreästi, sillä hän ei voinut yrityksistään huolimatta sulattaa moista vertausta.

Nuori sulhanen huomasi, että pikku morsiamen olemus osoitti myrskyn merkkejä. Äkillinen älynvälähdys antoi hänelle kumminkin suuhun sanat, jotka hän lausui maireimmalla äänellään hellän vyötärönpuristuksen myötäilemänä:

— Niin juuri, rakkaani! Kainaloinen kana! Tarkoitin tätä iki-ihanaa kalevalaista . . .

— Ush, kuinka rumia vanhanaikaiset vertaukset ovat, — sanoi tyttö, mutta vähemmän tyytymättömällä äänellä. — Yhtä hyvin voisit sanoa minua papukajaksi. Se kai kuuluu neekerien kalevalaisiin . . .

Riitaantuminen oli kumminkin vältetty.

Nuoret tunsivat jälleen rakastavansa toisiaan ikuisesti, tulisesti, loppumattomasti. He eivät voisi elää il-

man toisiaan, se oli heidän yhteinen ajatuksensa.

— Ja nyt, rakkaani, — sanoi Fritsu tärkeänä. — Nyt lähdemme julkaisemaan kihlauksemme minun kotonani. Ja sieltä ilmoitamme puhelimitse sinun isällesi, että hän voi saapua yhteiseen pieneen illanviettoon. . .

Tyttö hypähti seisoalleen innostuneena.

— Niin tehdäänkin. Ja illalla meillä on laillinen syy saada vähän pyörähdellä. . . vaikka sitä vanhanaikaista jatsia. . . Tuntuu kuin jalkani huutaisivat sitä ääneen.

Ja tyttö otti muutaman pyörähdyksen sileällä kalliolla. Hänen jalkojensa taidokkaat heittelykset todistivat, että ne olivat kyseessä olevaan iloon »ainavalmiit».

Suoristeltuaan istumisesta rypistyneet vaatteensa he olivat valmiit lähtemään. Mutta tyttö huomasi Fritsun asussa jotakin pientä korjaamista.

— Odotahan, korjaan vähän solmiotasi, — hän sanoi.

Tyttö irroitti Fritsun solmion sitoakseen sen uudestaan.

— Eikös se olekin eri kiva kravatti? — kysyi Fritsu

ylpeillen hyvän makunsa puolesta.

— Oh, älä sano kravatti, vaan solmio, nauroi tyttö sommitellessaan uutta solmuketta.

— Eikö se lopultakin ole sama asia? Sehän johtuu kroatialaisista. . .

— Ei se ole sama asia! Nykyaikainen ihminen sanoo tätä solmioksi, — tokaisi tyttö jo hivenesti harmistuneena. Ja hän lisäsi pisteliäästi:

— Miksi sinä olet niin merkillisen vanhanaikainen?

— Häh, minäkö vanhanaikainen?

— Niin tietysti. En suinkaan minä!

— Minulle ei ole kukaan sanonut noin.

— Valitettavasti se on minun sanottava.

— Minä olen aina luullut kuuluvani ultramoderniin nuorisoon!

— Ei, hyvä ystävä, — sanoi tyttö päättään pyöritellen. — Sinä näyt olevan ajastasi jäljellä kuin könniläinen kaappikello.

Fritsu, perheensä hemmoiteltu kuopus, oli herkkä närkästymään. Siksi hän tokaisi jo hieman kiukuisesta:

— Vai niin! Sinulla kai pitäisi olla nuorekkaampi

sulhanen?

— Tosiaankin, — kivahti tyttö, antaen samalla mitalla takaisin. — Olen erehtynyt teistä, herra johtaja Rantamo!

— Ja minä teistä, armollinen neiti Niemi! Kyllä minä itse sidon kravattini!

Ja Fritsu sieppasi kaulakoristeensa tytön kädestä. Kiusoitellakseen tyttöä hän ratkutti:

— Kravatti, kravatti, kravatti!

— Solmio, solmio, solmio! — kaiutti tyttö vastaukseksi.

Näin he härnäilivät toisiaan kuin ainakin pahat lapset. Kunnan kirjoissa tavallisesti tällaiset nuoret keskustelevat arvokkaasti, viisaasti ja kaikin puolin järkevästi. He puhuvat vanhojen, elämää ymmärtävien kirjailijoiden sanoilla ja ajattelevat näiden nerokkailla aivoilla. Mutta meidän kertomuksestamme ei tule tällaista kunnan kirjaa, siksi kuvaamme tässä nämä kaksi nuorta sellaisina kuin he todellisuudessa olivat.

Lopuksi kiusoittele muuttui yhä pistävämmäksi, kunnes Fritsu sai Tipulin kädestä korvatillikan. Sen hän tosin oli ansainnut, sillä monta sellaista olivat hä-

nen vanhempansa jättäneet hänelle antamatta. Tyttö oli siis rankaisevan Nemesiksen välikappaleena.

Ja tyttö lähti nopeasti omille teilleen. Heidän »kihlausensa» oli purettu. Fritsu seisoj poskeaan hieroskellen häkeltyneenä tytön yllättävästä tempauksesta. Sitäpaitsi tyttö oli tennis- ja muissa peleissä treenautunut niin, ettei hänen antamansa korvatillikka aivan tuntumaton ollutkaan.

Päästyään puolensadan metrin päähän Fritsusta kääntyi Tipuli ja pannen kätensä suulle kuin torveksi huusi laulavasti:

— Sool-mii-oo!

Sitten hän kääntyi ja jatkoi matkaansa.

Kahden nuoren lyhyt rakkausraama oli päättynyt. Taikka — ehkäpä tämä oli vain väliaika, jonka jälkeen, noh, saammepa sitten nähdä . . .

Mutta makkaratehtailija Niemi, Tipulin isä, ei tiennyt kihlauksen purkautumisesta.

Näihin aikoihin taivaallinen aurinko oli mennyt pilvien taakse. Koleahko tuuli alkoi puhallella. Emilia, joka harjoitti terveydenhoitoaan uimarannalla, pelkäsi alkavan sataa, ja siksi hän päätti kaiken varalta lähteä kotiin. Saattoihan hän palata uudelleen ran-

nalle, jos aurinko alkaisi jälleen paistaa.

— Minä tulen päivä päiväältä kauniimmaksi, — hoiki Emilia kulkiessaan *Tyyssijaa* kohti. Hän muisti joskus kuulleen radioesitelmässä tiibettiläisistä, jotka, halutessaan oikein paljon rukoilla, panivat rukousmyllyn pyörimään. Sellainen mylly kävi joko tuulen tai veden voimalla, ja se ennätti vuorokaudessa pyörittää ylimmän luokse äärettömän määrän rukouksia. Omalla suullaan ei tiibettiläinen mitenkään ennättäisi osoittaa moista hartautta.

Emilia toivoi, että joku keksisi itsesuggestiokoneen, vaikkapa tuulimyllyn, joka pyöriessään ratkuttaisi esimerkiksi hänenkin, Emilian, puolesta yötä päivää, väsymättömästi: »Minä tulen päivä päiväältä kauniimmaksi.» Ehkäpä sähköllä käypä kone olisi edullisin, ilmanvaihtventtiilin tapainen. Sen vain nappulasta vääntäisi pyörimään ja se jauhaisi tätä itsesuggestiota niin, että vaikutus ilmentyisi tosituntuvana ja pian.

Emilialla oli todella ankarasti työtä — ulkomuotonsa hoitamisessa. Kauneussavikääreet, hieronnat ja rytkytykset, kuuma- ja kylmäkäsittelyt, munankeltuaisnaamiot, voi voi, kuka niitä kaikkia jaksoi lue-

tellakaan! Mutta Emilia-raukan oli joka päivä oltava moisten menetelmien orjuudessa. Mutta niinpä hän saattoikin sitten parin tunnin ajan päivässä esiintyä useita vuosia nuoremman näköisenä kuin hänen ikävuotensa edellyttivät. Silloin ankaran hoitamisen, voitelemisen, kuumentamisen ja jäähdyttämisen sekä kutistavien kauneusnaamioiden ansiosta itsepin-
taiset ihorypyt vähäksi aikaa vetäytyivät ikäänkuin kätköön, ja paljosta räökkäyksestä pöhöttynyt iho vai-
kutti sileähköltä.

Helppoa ei ole kenelläkään, ajatteli Emilia lähes-
tyessään kotipiorttia.

Eteishalli oli puolittain siivottu, totesi Emilia. Hän availi joitakin ovia ja pani mielihyväkseen merkille, että Vihtori — kuten hän uskoi, — oli tehnyt siistiä jälkeä. Ehkäpä hän oli nyt mennyt vähän ulkoilmaan, palatakseen sittemmin jatkamaan työtään.

Oli hyvä asia, ettei Emilia sattunut avaamaan Vihtorin työhuoneen ovea alakerrassa. Sieltä hän olisi löytänyt Alviinan, ja Vihtorin kepponen olisi tullut ilmi, — ei ainakaan hermolomaansa viettävän papan eduksi.

Saattoi olla onnensattuma, ettei hän avannut Roo-

pertinkaan makuuhuoneen ovea. Sieltä hän olisi löytänyt tumman pienokaisen kirjavassa käärössä ja — ennenkuin sen talossaolo olisi saatu selvitettyksi, olisi siitäkin voinut nousta aika myry.

Tähän aikaan Vihtori makasi riippumatossa ja eleli onnellisessa tietämättömyydessä kaikesta maallisesta.

Kun aurinko näkyi toistaiseksi pysyttelevän pilvien takana, ei rannallemenoa voinut ajatella. Siksi Emilia istahti hallin pöydän ääreen panemaan pasianssia, katsoakseen, mihin tehtäviin hänen oli nyt edullisinta ryhtyä. Jokaisen päivän tehtävät hän tavallisesti valitsi korttien osoituksen mukaan.

Nyt osoitti pasianssi, että hänen oli edullisinta lähteä metsään, joka sijaitsi huvilan lähellä, ja kerätä raakoja katajanmarjoja. Ne olivat liemeksi keitettyinä mainiota kauneuslääkettä. Samalla, niitä poimies-
sa, hänen vartalonsa saisi kumartua ja nousta, ja se menettely sitä sorjistaisi.

Emilia katsoi varmuudeksi muita aspektejaan, ja nekin olivat katajanmarjojen poimimisen puolella. Kuun ja eräitten muitten taivaankappalten asennot olivat juuri kuin tätä toimintaa varten sijoitetut.

Emilia oli kehittynyt erittäin taitavaksi astrologiksi, ainakin hän itse oli sitä mieltä. Hän osasi jopa laatia horoskooppeja ystävilleen ja oman perheen jäsenille. Mutta paljonpa hän olikin käyttänyt elämänsä aikaa oppiakseen tuntemaan tuota ihmeellistä alaa. Myöskin varoja oli paljon kulunut näissä opinnoissa, joissa hänen oli täytynyt nauttia yksityisopetusta ennustajien ja horoskooppimestarien luona, mestarien, joita Vihtori piti hämäräperäisinä keinottelijoina. Mutta Emilian usko ennustajiin, selvänäkijöihin ja kaiken maailman »folkesonneihin» oli järkkymätön.

Jouduttuaan pihamaalle Emilia katseli ympärilleen, näkyisikö muuta talonväkeä lähistöllä. Ketään ei näkynyt.

— Öhöm! — kuului äkkiä römeä miesääni rykäisevän Emilian takana.

— Taivasten tekijä! — huudahti Emilia säikähtäneenä, kääntyen ympäri.

— Ei, kun makkarantekijä, — oikaisi iso, harteava mies, joka oli ilmestynyt Tyyssijan pihaan. Ja huomalessaan Emilian pelästyneen ilmeen hän jatkoi leppoisasti naurahdellen:

— Heh heh, jos saan luvan esittäytyä: makkaratehtailija Niemi, Helsingistä. Tuota noin, eikös tämä ole johtaja Rantamon huvila?

— On, — vastasi Emilia lyhyeen, miltei töksäyttävään tapaansa. Hän epäili aina vieraita, jollei muuksi, niin ainakin Vihtorin ryyppyveikoiksi, joita hän tietenkään ei sietänyt.

Vieras nauraa hekotti rehvakkaan hyväntuulisesti.

— Holl reit, sano i hollantilainen! Elikkä: hollilla ollaan! — Noo, onhan tää pulska huvila, se täytyy myöntää.

Ja makkarantekijä lähestyi rakennuksen seinää, kopautteli sitä sieltä täältä kepillään, jopa sormipaukullaankin. Nyökäyttäen päätään hyväksyvästi hän kääntyi Emiliaan, joka tuijotti häneen epäluuloisena.

— Olette varmaankin tämän talon väkeä? — hän kysyi.

— Kyllä.

— Varmaankin emännöitsijä eli taloudenhoitajatar?

— Sitäkin.

Emilia ei välittänyt ryhtyä mokomalle, vieläpä

oluelta tuoksahtavalle ja hieman rasvanahkaiselta vaikuttavalle äijälle selostelemaan perhesuhteitaan.

Niemi taas puolestaan ei voinut ajatellakaan Emiliaa etsimänsä johtaja Rantamon vaimoksi. Olihan Tipuli-tytär puhelimessa selittänyt, että johtaja Rantamo oli nuori, kaunis, naimaton mies.

Sensijaan Niemi kääntyi Emilian puoleen ja puhui kuiskaten:

— Sallikaa minun olla vähän utelias. Mimmainen mies tää johtajaherra oikeastaan on? Voiko häneen luottaa ja niin pois päin?

— Se ei kuulu teihin, — töksäytti Emilia, luonnollisestikin harmistuneena miehen tunkeilevasta uteliaisuudesta.

— Heh heh, — nauroi häkeltymätön ja kansanomainen makkaramies. — Mun piti vain kysäistä, onko hän tuommoinen puliveivarisorttinen, vai. . .

— Mikä ihmeen tutkintotuomari te olette? — kiivahti jo Emilia.

Mutta ukko-Niemi, vanha leskimies, oli omasta kokemuksestaan tottunut siihen, että taloudenhoitajataret mielellään hieman juorusivat isäntäväestään. Siksi hän nyt koetti herutella Emiliaa, iskien tälle

houkuttelevasti silmää:

— Kertokaa nyt jotakin . . . vaikka vain, hm, suunnepi mauksi! Ymmärränhän minä, vanha mies, ettette te juoruista pidä, ette suinkaan, — tehän lähetätte ne heti edelleen luotanne, jos joku niitä teille kertoo . . . Noh, antakaa vain tulla yhtenä köytenä kuin siskonmakkaroi, heh heh! Niin, että onko tämä johtaja Rantamo hyvin velkainen, onko tää huvila edes hänen omansa . . . tarkoitan: täysin maksettu?

— On, on maksettu! — äyskäisi Emilia ollen jo todella suuttumaisillaan. Hävytön äijä, ehkä oli humalassa, koska noin tuppautui ihmisten yksityisasioita ongiskelemaan. — Ja mitä sekin asia teille kuuluu?

— Kah, kyllä se vähän kuuluukin, — selitti Niemi rehevän rauhallisesti. — Pitäähän minun toki tietää, onko siitä miehestä oikein aviomieheksi, heh heh. Sanoakaapa nyt kumminkin, onko täällä johtajaherran luona eräs pikkuneiton, Niemi nimeltään?

— Ei täällä ole mitään pikkuneitosia! Ei Niemiä, ei Saaria, eikä Lahdenpohjukoita. Olkaa hyvä ja menkää vaikka tuonne Seurahuoneelle, ehkä sieltä löydätte vähän joka lajia. Tarvitsette kai lisää oluttakin.

— Entä se johtaja, onko hän täällä . . . ?

— Ei ole, uskokaa nyt, — tiuskaisi Emilia, ottaen askeleen miestä kohti kuin ajaakseen tämän käsivoimalla pihasta. Mutta varmuuden vuoksi hän katsoi parhaaksi narrata miestä, saadakseen tämän lähtemään ilman pahempia rytäköitä. Siksi hän sanoi muka vakavasti:

— Johtaja Rantamo lähti äsken juuri Seurahuoneelle. Tavoitatte hänet sieltä. Olkaa hyvä!

Niemi ajatteli, että mahdollisesti johtaja Rantamo oli voinut tulla häntä vastaan, mutta mistäpä hän olisi miehen tuntenut. Vilkasliikenteinen tie vielä, paljon kulkijoita.

Niin, miksei mies voi tällä hetkellä olla Seurahuoneella, ajatteli makkaratehtailija ja pyyhki hikeä otsaltaan. — Eikä olisi pahitteeksi, vaikka vielä kävisi kulauttamassa kolpakon, kovin tulisesti tuo päivä rupesi taas porottamaan. . .

Aurinko oli päässyt jälleen pilviverhonsa takaa ja koetti ottaa menetetyn aikansa takaisin paahtamalla niin voimaperäisesti, että olisi luullut sen itsensäkin hiostuvan.

Emilia katsoi miehen jälkeen, kunnes tämä katosi maantien mutkan taakse. Mikähän hullu mies tuo oli?

Niin, saattoi olla juoppohullu, kovin haiskahti oluellekin. . .

Emilia olisi nyt, auringon jälleen paistaessa, voinut mennä jatkamaan hoitomenetelmäänsä uimarannalla. Mutta kun pasianssi ja aspektit olivat jo määränneet hänelle katajanmarjojen poimimista, oli hänen otettava peltinen muki käteensä ja lähdettävä lähimetsään.

KAHDEKSAS LUKU

*voitaisiin ristiä liikekirjeenvaihdosta
lainatulla nimellä, joka lyhennettynä kuuluu
— ja näkyy: »S. E. & O.». Tässä luvussa
nimittäin oikaistaan muuan sattunut erehdys,
vaikka joudutaankin yhtä kyytiä toiseen.*

Hilkka istui huvimajan yksinäisyydessä nieleskel-
len kyyneleitään. Lintujen iloinen sirkuttelu majan
ympärillä ei saanut häntä paremmalle tuulelle. Ja
miksipä olisi voinut saadakaan, kun koko avio-onni
oli rempsahtanut vinoon kuin saranoiltaan tuulen re-
väyttämä ovi.

Että hänen miehellään piti olla moisia salaisuuk-
sia! Aivan kuin hyvässäkin ranskalaisessa romaanis-
sa tai elokuvassa! Romanttista tämä kyllä oli. Tämän
tapauksen jälkeen hän tulisi ystävättärien silmissä,
paitsi sääliäväksi, myöskin kiinnostavaksi. Hänen
elämänsä sisälsi järkyttävän romaanin!

Mutta joka tapauksessa tämä oli raskasta kantaa!
Helpompaa ei ollut Roopertillakaan.

Hänen oli hoivailtava tummaa pienokaista omas-

sa huoneessaan ja hyräiltävä sille kaikkia osaamiaan kehtolauluja. Niitä hän ei paljonkaan osannut, joten hänen oli laulettava lisäksi iskelmiä. Mutta heti, kun hän lakkasi hyräilemästä, alkoi lapsi puolestaan kираhdella, jopa yhäti kovenevalla äänellä.

Ahaa, lapsella oli nälkä?

Roopertti hoksasi vihdoinkin tämän pikkuasian. Alhaalla oli keittiö, ja sieltä varmasti löytyi jotakin lapsen suuhun kelpoisaa. Ainakin maitoa.

Roopertti kävi ensin kurkistelemassa, ettei talossa ollut ketään. Sitten hän otti kirjavan käärön syliinsä ja lähti alakertaan.

Hän asetti lapsen sen alkuperäiselle paikalle eteishallin leposohvalle ja hyssytteli sitä, kunnes sai sen hiljaiseksi. Sitten hän lähti keittiöön järjestämään sille ravintoa.

Hän etsi tyhjän pullon ja kaatoi siihen maitoa.

Mutta saattoiko lapsi nauttia sitä suoraan pullon suusta? Pitäisi olla kuminen tutti, jonka kautta se voisi imeä sitä. Mutta tässä talossa ei ollut tutteja, koska kaikki väki oli aikuista ja lapsuusaikojen tuttivehkeet olivat jo menneet hukkaan.

Mutta Roopertti löysi keittiön kaapista kumikäsi-

neet, sormikkaat. Hyvä, hän hoksasi. Tästähän voi leikata yhden sormen juuresta irti, ja katso, tutti on valmis!

Kumisormen päähän Roopertti pisteli neulalla reikiä ja laittoi kapineen pullon suuhun. Hän saattoi onnitella itseään näppärästä keksinnöstään. Ajatella, että appi-Vihtori piti häntä, Rooperttia, älyllisesti yksinkertaisena! Ja miehellä oli suoranaiset keksijän taipumukset, jopa älykin!

Mutta missä oli Alviina Neitiniemi, talon salaperäinen nainen, Vihtorin yksityinen siivoojatar?

Kun Hilikka ja Roopertti ilmestyivät huvilaan, piiloutui Alviina talon herran työhuoneeseen, kuten häntä oli neuvottu. Siellä hän istui ja katseli käsissään kulkeutunutta saksofonia. Väsyttyään siihen hän otti Vihtorin tupakkapöydän jalustalta kuvalehtiä ja silmäili niitä. Ja sitten, kun hallissa vallitsi jälleen hiljaisuus, hän meni taas suorittamaan siivoustyötään.

Emilian ilmestyessä kotiin Alviina piiloutui jälleen samaan paikkaan. Ja sitten taas edes ja takaisin, aina tilanteen mukaan.

Roopertin ollessa keittiössä valmistamassa lapselle ruokailumahdollisuuksia Alviina kuuli hallista lap-

sen itkua. Hän kurkisti ovelta halliin ja huomattuaan, ettei aikuisia ollut sisällä, hän riensi hyssyttelemään lasta.

Samalla hän toi mukanaan saksofonin, jonka asetti sohvalle ja otti syliinsä lapsen.

Taitava nainen saikin lapsen nopeasti viihdytel-yksi. Hän aikoi panna sen jälleen leposohvalle nuk-kumaan ja odottamaan äitiään, joka viipyi ihmeteltä-vän kauan, vaikka oli luvannut palata viiden minuut-tin kuluttua. — Tietäähän sen mustalaisen lupauk-sen, — murahti Alviina itsekseen tyytymättömänä.

Mutta yhtäkkiä kuuli Ahoina lähestyviä askeleita. Ja miesääni hyräili:

Aa-a tussa lullaa.

aa-a tussa lullaa . . .

Alviina riensi piiloonsa Vihtorin työhuoneeseen. Lapsikäärön hän vei tällä kertaa mukanaan, koska hän ei halunnut, että muut näkisivät sen talossa.

Mutta kehtolaulun tahdissa lähestyi Roopertti le-posohvaa. Hänellä oli kädessään täysi maitopullo. Nyt lapsi saisi ravintoa.

Yhtäkkiä Roopertin hyräily kuitenkin katkesi. Hän

jäi suu ammoltaan tuijottamaan sohvaa. Mitä? Mitä nyt?

Oli tapahtunut jotakin ihmeellistä!

Äsken oli saksofoni ollut poissa. Se oli ikäänkuin muuttunut lapseksi, jonka Hilkkä sitten löysi soitto-koneen paikalta.

Nyt oli taas lapsi poissa!

Ja tilalla oli jälleen saksofoni!

Roopertti ei tiennyt talossa olevan ketään muita. Hän uskoi olleensa kahdenkesken lapsen kanssa, sillä Hilkkäkin oli pysynyt omilla teillään.

Nyt oli tapahtunut selittämätön ihme!

Tämä oli liikaa Roopertin kaltaisen aviomiehen järjenjuoksulle. Tätä yllättävää tapahtumaa hänen aivonsa eivät jaksaneet selittää.

— Hilkkä! Hilkkä! — alkoi Roopertti huutaa hämentyneenä. Ja hän syöksyi saksofoni käsissään ulos pihalle, yhä edelleen huutaen vaimoaan. Hän juoksi ympäri huvilaa, huudellen moneen kertaan.

Hilkkä kuuli huudon huvimajaan. Hän oli päättänyt, ettei häntä tästälähtien liikuttaisi mikään Rooperttia koskeva asia, vaan tuo mies olisi hänelle tyhjempää kuin ilma. Mutta Roopertin huudossa oli jota-

kin mielipuolista, ja se houkutteli Hillessä naisellisen uteliaisuuden esille suuttumuksen ja välinpitämättömyyden takaa. Hän nousi majan penkiltä ja lähti hiljaa lähenemään huvilan pihaa, kurkistaakseen edes ulompaa, mitä ihmettä siellä oli tekeillä.

Mutta edestakaisin juoksenteleva Roopertti huomasi Hilkan ja syöksyi tätä kohti saksofoni ojennettuna tolkuttaen:

— Hilksa, katso nyt, tämä on saksofoni, tämä!

— Mitä se minuun kuuluu? — sanoi nuori rouva kylmästi, eikä ollut katsovinaankaan ojennettua soittonetta.

— Niin niin, mutta tämä ei ole mikään lapsi, tämä...

— Kuka sitä on väittänytkään?

— Hilksa, kuule nyt, kuule! Lasta ei ole ensinkään, ei ensinkään! Ymmärrätkö? Minulla oli vain tämä saksofoni, juu-u. Sitten se muuttui lapseksi, juu-u. Ja sitten taas saksofoniksi, juu, ja minä olen jälleen omillani! Ymmärrätkö nyt, Hilksa?

Nyt Hilksa ei ymmärtänyt alunkaan. Hän tuijotti »entiseen» mieheensä kauhistunein silmin. Oliko Roopertti tullut hulluksi ja tehnyt lapselle — olipa se

sitten kenen lapsi tahansa — jotakin, jotakin luvaton-
ta?

Äkkiä Hilikka säpsähti. Hän näki ikkunanverhojen läpi, että eteishallissa liikkui joku nainen. Äiti-Emilia se ei voinut olla, sillä hänen hoitokuurinsa näin aurinkoisella säällä tuli kestää iltapäivään saakka. Kuka siellä saattoi olla?

Hilikka jätti yhäkin häkellyksissä olevan miehensä pihalle ja syöksyi portaita ylös huvilaan.

Roopertti ei osannut lähteä sinne eikä tänne. Sekaisuudessaan hän lullasi ja keinutteli saksofonia käsivarsillaan kuin tyyntyteltävää lasta.

Huvilasta kuului ainakin kahden naisen ääntä kii-
vaassa keskustelussa. Nyt hoksasi Roopertti, että oli
hänenkin lähdeittä sisälle ottamaan selvää tilan-
teesta.

Hilikka oli jo tulossa häntä vastaanottamaan. Hän
osoitti Roopertille vankkarakenteista naista, Alviinaa,
jolla oli kadonnut lapsi sylissään, ja sanoi kar-
measti:

— Kas tässä, tässä on nainen, joka ei liene sinulle
tuntematon! Hän sanoo olevansa jokin neiti.

— Neitiniemi, — tarkensi Alviina ja lasi ikään-

kuin salavihkaa lapsen sylistään leposohvalle. Varokeino oli ainakin ehkä lapsen puolesta tarpeellinen, sillä Hilikka astui naista kohden julmistuneena.

— Nyt, vieras nainen, nyt on tehtävä tilitys kaikesta. Kaikesta, mitä täällä on tehty!

Alviina uskoi olevansa mielipuolten kanssa tekemisissä, siksi omituisesti nuo ihmiset käyttäytyivät hänen mielestään. Siksipä hän hosui lähestyvää Hilikkaa käsillään, pysyttääkseen tämän ulompana itsensä, ja selitti hätäisesti:

— Ei ei, kyll' herra itse tekee tilin, itse herra tilitää!

— Tietysti tämä herra? — arvaili Hilikka osoittaen miestänsä, joka oli uudesta käänteestä hölmistynyt sannattomaksi.

— Ei ei, vaan oikea herra. Tätä nuorta herraa mä en ole koskaan nähnytkään.

— Kenen luona te sitten vieraillette? — tiukkasi Hilikka.

— Johtaja Rantamon, itse pääherran, — pamautti Alviina rehellisesti.

Nyt Hilikka luuli asian valjenneen. Hän oli siis erehtynyt Rooperttia syyttäessään. Hän katsahti mie-

heensä, — ja tämä katsahti häneen. Vihdoin Roopertti puki sanoiksi heidän yhteisen ajatuksensa:

— Appiukon salaisuuksia!

Jopa selveni sotkuinen vyyhti!

Mutta Hilkan ja Roopertin vaihtaessa ymmärtäviä silmäyksiä huomasi Alviina hetken olevan sopivan lähteä karkuun. Hän riensi suinpäin ovesta ulos ja kiirehti taakseen katsomatta maantielle. Hänellä oli toinenkin syy lähtöönsä; lähellä Seurahuonetta oli mukava ruokala, ja siellä saattoi Alviina syödä aamiaista johtaja Rantamon laskuun! Syötyään hän palaisi katsomaan, oliko talossa mahdollisuuksia jatkaa salaista työtä.

Mutta nuoren avioparin ensimmäinen eropuuha päättyi rakkaisiin suudelmiin, ilonkyyneleihin ja ikuisen lemmen vakuutuksiin.

Nuoripari oli niin onnellinen, ettei kumpikaan osannut ryhtyä enää puutarhatöihin. He etsivät varjoisan penkin ja istuivat siinä rinnatusten, Roopertin puhaltaessa väärinkäsityksiä aiheuttaneesta saksofonistaan silloin tällöin omituisia ulvahduksia. Ja vähän väliä he vaipuivat kuiskailemaan toisilleen kaikkea kaunista, jonka kruunasi pitkä, hellivä suudelma.

Sellaisena hetkenä sattui paikalle tulemaan Vihtori. Hän oli nyt saanut nukkua riippumatossaan kyllikseen ja tarvitsi vähän jaloittelua. Siinä hommassa hän joutui nuorten lähelle juuri kauneimmalla hetkellä.

— Ai ai, kuinka imelää! — tokaisi aina sutkautte-
luvalmis Vihtori, säikäyttäen täten nuoret erilleen.

— Niin, appi-Vihtori, — sanoi Roopertti hämillään.
— Näin onnellisia me vielä olemme, me kaksi.

— Noh, olen minäkin tuommoista tehnyt, — tunnusti Vihtori, tarkoittaen suutelemista.

— Kyllä kai, mutta salassa, — sanoi vävy merkitsevästi. Sitä ei Vihtori kuitenkaan huomannut, vaan jatkoi:

— Ei se ole hyväksi tuokaan liiallinen suuteleminen. Tiedätkös, Roopertti, miten eräällekin miehelle kävi?

— No, miten?

— Katsos, se mies suuteli ja suuteli. Viimein sen rouva otti siitä eron.

— Sepä merkillinen rouva! — ihmetteli Roopertti.
— Olisi toki luullut hänen pitäneen sellaisesta.

— Tuskinpa sentään, — sanoi Vihtori. — Se mies nimittäin suuteli vierasta naista, eikä omaa rouvaan-

sa.

Hilkka nousi seisoalleen ja heitettyään isä-Vihtoriin silmäyksen, jossa oli soimausta ja halveksuntaa, lähti niska kekassa kävelemään ulommaksi.

— Tule, Roopertti, — hän kutsui miestänsä hellällä äänellä, joka merkitsi, ettei hänen mielenosoituksellinen lähtönsä ollut tarkoitettu muille kuin Vihtorille.

Hilkan etääntyessä jäi Roopertti tuijottamaan appeaan, ikäänkuin miettien, kehtaisiko tälle puhua mitään salaisuudesta, joka oli tullut ilmi.

— No, mitäs tuijotat kuin pyssyntekijä? — kysyä tokaisi Vihtori.

— Sinähän kerrot juttuja omasta itsestäsi, — sanoi nyt Roopertti koristelemattomasti. — Sinun salaisuutesi on tullut ilmi.

— Mikä? Ja miten? Missä?

— Me olemme nähneet sen salaperäisen naisen, — jatkoi vävy ährittelevästi.

— Minkä naisen? — kysyi Vihtori teetellen tietämättömyyttä.

— Sen, joka sanoi olevansa eräs neiti Niemi!

Vihtoria alkoi heikottaa. Jos hänen keksimänsä siivouskepponen nyt tulisi Emilian tietoon, niin . . . auta

armias!

— Joko Emiliakin tietää sen? — hän kysyi hätäisesti.

— Luullakseni ei vielä.

— Kuule, hyvä Roopertti ja molemmat nuorikot! Älkää hemmetissä viitsikö sanoa mitään Emilialle. Muuten siitä nousee sellainen myry, ettei minun fyysikkani sitä kestä. Tämähän on itse asiassa joutava juttu, mitättömyys, bagatelli. . .

Roopertti odotti, kunnes Vihtori vetäisi henkeä, ja sanoi sitten merkitsevästi:

— Menehän, appi-Vihtori, katsomaan eteishallin sohvalta, mitä siellä on. Puhu sitten bagatellista. Ellet jo tiedäkin, mitä. . .

— No no, sinähän nyt esittelet kuva-arvoituksia! Mikä siellä sitten on?

— Mene ja katso! En minä kehtaa sanoakaan, vaikka sinä äsken panit sen minun syykseni, vanha veijari! Jokin ajankuva siellä on!

Vihtori lähti, aavistellen pahaa.

Eikä aavistus ollutkaan väärä. Leposohvalla vikisi ja jokelteli sormeaan imeskellen pieni, ryysyihin kääritty lapsi, jonka tukka oli kuin mustaa hahtuvaa.

— Nyt se ilopillerin lykkäsi! — päivitteli Vihtori, kun lapsi alkoi huutaa ääneen eikä ketään asiaankuuluvaa henkilöä ollut läheisyydessä.

Vihtori kurkisti työhuoneeseensa. Alviinakin oli poissa. Mitä tämä kaikki merkitsi?

Tuntui kuin jokin noita olisi käynyt nuorentamassa Vihtorin salaisen kotiapulaisen pikkulapiseksi, joka tuossa sohvalla kovaäänisesti vaati hoitoa.

— Ajankuva, todellakin! — huokasi talon herra jonkin verran epätoivoissaan. Hänen oli kumminkin ryhdyttävä hoitelemaan ja hyssyttelemään lasta.

Pieneksi lohdutukseksen Vihtori löysi lattialta, sohvan vierestä, maitopullon, jonka suussa oli kumikäsineen sormesta tehty tutti.

YHDEKSÄS LUKU

*kertoo viehättävästä lemmenkohtauksesta,
jonka jälkeen se johdattaa lukijan
seuraamaan mitä kauneinta perhedraamaa*

Tipuli ja Fritsu olivat jälleen yhdessä.

He olivat tavanneet toisensa vanhalla limonaadikioskillä, jonka penkille Tipuli oli istahtanut odottamaan linjavaunua. Hän aikoi sittenkin matkustaa tähtinsä luokse, jonne oli aiemmin yrittänytkin.

Mutta nyt oli parikin vaunuvuoroa mennyt, ja Tipuli istui vielä kioskin penkillä. Hänen matkansa oli taas lykkäytynyt, jopa samasta syystä kuin aiemmin. Sillä hänen rinnallaan istui jälleen Fritsu, joka katu-
vaisena oli saapunut ehdottamaan sovintoa ja kihlauksen uudistamista.

Niinpä he kaksi nyt istuivat siinä onnellisina, kujan keskenään tosiaankin kuin kaksi nuorta kyyhkyläistä.

Tipuli piirsi valkeaksi maalattuun penkkiin sydämenkuvan, ja Fritsu kirjoitti kuvan ääriviivojen sisälle heidän molempain etunimet.

— Nyt me emme koskaan suutu keskenämme, —
sanoi tyttö vakuuttavasti. — Emmekä milloinkaan
eroa.

— Emme erkane konsana ei, — laulahti Fritsu
hieman vipattavalla falsettitenorillaan. Ja lujentaak-
seen tätä yhteistä päätöstä väkevämmällä vertauksel-
la — tuskin omalla keksimällään sentään — hän sanoi
mahtavasti:

— Emme erkane, vaikka maailma halkeaisi kah-
tia. Me molemmat hyppäisimme silloin samalle pal-
lonpuoliskolle ja olisimme toistemme luona aina.

— Ikuisesti, — vahvisti Tipuli ja sulki hetkeksi pit-
käriset silmänsä autuaallisesti huohtaen.

— Elämämme kevät ei koskaan muutu syksyksi, —
sanoi Fritsu, siteeraten todennäköisesti jonkin eloku-
van vastaavanlaatuisessa kohtauksessa lausuttuja sa-
noja. Mutta Tipuli nyökkäsi sanattomasti, ollen ihas-
tunut sulhonsa runollisuuteen.

Nyt nuoret päättivät suorittaa aikomansa tehtä-
vän, joka äskeisessä kohtauksessa jäi kesken.

— Nyt lähdemme lukemaan kotiväelle päivän tär-
keimmät kihlausuutiset, — sanoi Fritsu toimekkaasti.

— Heti, odota yksi vaalea minuutti, — sanoi tyt-

tö ja otti esille maalit ja puuterirasian käsilaukustaan. Hänen oli tehostettava ulkomuodollisia hyveitään, joutuessaan ehkä hyvinkin kriitillisten vanhempien ja muitten sukulaisten arvostelun alaiseksi.

Tipulin punatessa huuliaan Fritsu tuli kärsimättömäksi ja huomautti sävyisästi:

— Mutta kultaseni, eihän tuo ole tärkeää, ei edes tarpeellistakaan.

— Mikä?

— Tuo . . . tuo, sanokaamme nyt . . . maskeeraaminen.

Fritsu koetti sanoa asian hienotunteisesti, antamatta millään tavoin ivallista väritystä äänelleen. Mutta tyttö kohotti häneen terävän katseensa ja kysyi äärimmäisen hämmästyneenä, aivan kuin olisi ensimmäistä kertaa kuullut mokoman nimisanan:

— Maskeeraaminen?

— Niin.

— Ihminen, tarkoitatko, että minä muka maalaan itseäni?

— Eikö tuo ole juuri sitä?

Tipuli astui kipakasti aivan Fritsun eteen.

— Katso nyt ja tuijota! Onko minussa tippaakaan

maaliala?

— Eikö tuossa ainakin ole eräs tippa!? — tokaisi Fritsu, hänkin jo hieman kiivastuneena, osoittaen tytön punattuja huulia.

Mutta tyttö oli ihmettelevinään:

— Ohoo, katsotko sinä silmilläsi vai nenälläsi?

— Tuonhan näkee vaikka etusormella, — vastasi Fritsu ja vetäisi sormellaan Tipulin huulia. Osoittaen sitten punastunutta sormenpäästä tytölle hän sanoi ähitellen: — Katso nyt itsekkin!

Tyttö ryhdistäytyi Fritsun edessä syyttävään asentoon ja sanoi:

— Fritsu, sinä et ole hieno mies!

— Etkä sinä hieno nainen, — mittasi poika takaisin.

— Etkä sinä ole edes mies, vaan tikkukaramelli!

— Entä sinä, jatsipiikki!

Silloin tyttö kiivastui ja veteli Fritsun kasvoihin punamaalipötkyllään paksuja viiruja. Ennenkuin poika ennätti edes väistyä tai asettua vastustamaan tekoa, olivat hänen kasvonsa jo veripunaisiin juovin koristetut. Hän muistutti nyt alkuasukassankaria, joka on valmistautunut pelästyttämään vihollista sota-

maalauksensakin avulla.

— Ähä piti, kumpi meistä nyt on maalattu ja tatuoitu? — ähitteli tyttö. Ja kohottaen kätensä muinais-roomalaiseen tervehdykseen hän huudahti:

— Viimeinen tervehdys johtaja Rantamon perheelle! Hyvästi!

Ja tyttö pyörähti kantapäillään ympäri, lähtien nopeasti etenemään ällistyneen sulhonsa luota.

Näin sykähteli kaksi nuorta sydäntä kiivaan swingin tahdissa.

Jos Tipuli ja Fritsu olisivat joutuneet kertomaan kihlauksestaan »sulhasen» kotona, niin tuskinpa olisi syntynyt seuraavaa kohtaussarjaa, jossa käsitteet pyrkivät menemään pahasti sekaisin.

Makkaratehtailija Niemi sai tosiaankin kuulla Seurahuoneen vahtimestarilta, että herra Rantamo oli käynyt ravintolassa ja seurustellut nuoren neitosen kanssa. Vahtimestari tarkoitti tietysti nuorta herra Rantamoa. Hän selitti Niemelle, että tämä oli neitosen seurassa lähtenyt, ehkä Rantamoitten huvilalle.

Noh, sinnehän Niemi kyllä osasi uudelleen.

Tyyssijan portilla hän kohtasi jälleen Emilian. Tämä oli palannut juuri kotiin ja jäänyt hieman hoitele-

maan portin pielissä kasvavia istutettuja kukkia.

— Päivää taas, nuoremman kerran, — jyräytti ukkosääninen makkaramestari rehevään tapaansa.

Emilia vilkaisi mieheen ja tunsu hänet äskeiseksi tylsäilijäksi eikä vastannut mitään. Hänen katseensa oli ikäänkuin poisputkaiseva.

Mutta Niemi ei ollut milläänkään kylmästä vastaanotosta, vaan jatkoi asiaansa:

— Tuota noin. . . se likka ei ollutkaan siellä Seura-huoneella.

— Mikä ihmeen. . . ?

— Kah, sama kuin äskenkin. Tipuli Niemi, sellainen pikkuneiti vain. Ettekö ole nähnyt häntä täällä?

— En ole nähnyt mitään pikkuneitejä, enkä tipusia!

Niemi raaputti korvallistaan neuvottomana.

— Hm. . . hm. . . entä johtaja Rantamo, kai hän on kotona? Mun pitäisi rehvata häntäkin.

— Luuletteko, että hänen taskuissaan on teille pikkuneitosia?

Hyväntuulinen makkarantekijä ei pahastunut emännöitsijäksi luulemansa Emilian pilkallisuudesta. Hän oli ikäänkuin liian rotevatekoinen — melkeinpä voi-

si sanoa: ihmislinnoitus, johon heikot piikittelyt eivät ollenkaan pysty.

— Noh, noh, älkäähän nyt puksuilko, — kielte-li Niemi suopeasti. — Tottamaar mun täytyy tavata miestä, joka pyrkii minulle vävyksi!

Emilia vetäytyi askeleen taaemmaksi. Tuo mies puhui aivan tolkkuttomia.

— Kuulkaa, hyvä mies, — hän koetti sanoa ystävälisemmin, ettei suututtaisi kummallista vierasta, — te olette väärässä paikassa! Tarkoitan, ettei johtaja Rantamolla ole mitään tekemistä teidän tyttärenne kanssa!

— Ettäkö ei? Hohhoh, mutta minun tyttäreni kertoi puhelimesta koko jutun.

— Minkä ihmeen jutun?

— Kas, sellaisen vain. . . tosikertomuksen suuresta rakkaudesta, heh heh. Kai tekin olette sellaisia luke-
nut, hm, vaikka totta puhuen, hm, ette kovinkaan lukeneelta näytä.

Ennenkuin Emilia kerkesi vastata mitään tähän hävyttömyyteen, jatkoi Niemi:

— Tyttäreni, näes, kertoi menevänsä, mukamas, naimisiin tään johtajaherran kanssa.

Emilia tuijotti silmät rengasmaisina mieheen, eikä hän aluksi saanut tavuakaan suustaan. Vasta useiden yritysten jälkeen hän sai äänensä tottelemaan:

— Kuulkaa, herraseni! Te olette mielenvikainen!

— Miten niin?

— Koska te pärpätätte sellaista soppaa, etten minä ymmärrä siitä yhtään sanaa.

— Mutta sehän on teidän oman järkenne vika, eikä minun, — tokaisi järeä äijä melko asiallisesti. — Mutta mitä me nyt tässä lörpöttelemme, menkääpä sanomaan sille johtaja Rantamolle, että täällä ulkona vartoo hänen tuleva appiukkonsa. Mun täytyy vähän viillytellä tässä puun varjossa, on niin turkasen kuumma.

Ja Niemi istahti kivelle, joka oli portinpielessä kasvavan lehmuksen juurella. Hän pyyhki hikeä otsaltaan ja niskastaan, arvaahan sen, että tulinen päivänpaiste rasitti hänen liiankin hyötyisää olemustaan.

— Niin, ja tyttäreni myöskin, käskekää tänne vain. Kai hän on siellä sulhonsa seurassa, luulen ma. Sano-kaa, etten minä viitsi tulla sisälle näin helteellä, huhuh, tää vallan tukehduttaa, puhuh huh!

Emilia tuijotti mieheen viivytellen lähtöä:

— Tarkoitatteko tosiaan, että tyttärenne on ollut mukamas täällä? Minulta salaa?

— Olettepa te utelias, — ihmetteli Niemi. — Noh, minä nyt valisteeraan teitä: nähkääs, mun tyttäreni on nuori ja kokematon. Mutta aika villikko se myöskin on. Yleensä se likka tekee, mitä tahtoo, siinä suhteessa hän on yleistä ja uusinta nuorisomallia. Kas niin, ja tämä johtaja Rantamo oli vokotellut sen tyttöhuppanan seuraansa. . .

— Vokotellut? — huudahti Emilia kysyvästi, ikäänkuin ei muka olisi ymmärtänyt tuota katukielen sanaa. Tosiasiassa olivat nuo slangisanat hänellekin lapsuudesta tuttuja. Mutta Emilia yleensä koetti peitellä syntyperäänsä ja esiintyä — ainakin yritti esiintyä — »toisen polven sivistyneistöön» kuuluvana naisena. Tämä aiheutti monesti makeaa naurua tuttavapiirissä, vallankin lähimmissä, jotka kadehtivat Rantamoita heidän aineellisen varallisuutensa vuoksi.

Mutta makkaratehtailija selitti hyvántahtoisesti:

— Niin, elikkä houkutellut. Ja tyttö kertoi puhelimessa, että hänellä on nyt mukamas sulhanen, heh heh! Mutta minä sanoin, että olepa vähnimättä tyttöhupakko, ethän sinä ymmärrä vielä sellaisista asiois-

ta enempää kuin pekoniporsas arvometalleista. Mutta tyttö vänkäsi, ettei hän tule olleskaan kotiin, vaan jää seurustelemaan sulhonsa kanssa, heh heh!

— Seurustelemaan . . .

— Jees poks! Tietysti sitä varten, että välit ja suhteet pysyisivät lämpiminä, mukamas . . .

— Välit ja suhteet!

Tämän Emilia kiljaisi peloittavan karmealla äänellä. Mutta rauhallinen makkarantekijä leyhytteli kasvojaan leveällä kämmenellään ja kysäisi kuin hie-
man ährittelevästi:

— Noh, joko nyt ymmärrätte yskän?

— En ymmärrä, mutta minä alan aavistella, — sanoi Emilia ikäänkuin itselleen, ollen kasvoiltaan tummanpunainen kuin lakkatanko.

— Aavistelkaa vain, se antaa elämällemme sisältöä. Noh, menkäpä nyt hakemaan sitä lempiväistä nuorisoa tänne!

— Menen! — kivahti Emilia äänellä, jolla olisi luultu voivan leikata rautapeltiä.

Ja hän syöksyi myrskyä ennustavalla vauhdilla huvilan pääportaita ylös.

Saatuaan mustalaislapsen hoitoonsa Vihtori todel-

lakin oli ällikällä lyöty, kuten sanontatapa kuuluu.

Mitä ihmettä tämä kaikki merkitsi? Kenen lapsi oli, kuka sen oli tuonut ja tulisiko kukaan sitä hakemaan? Kaipa se romaniheimoinen oli, tuo pienokainen, vaatetuksesta ja näöstäkin päätellen. Vai kuului-ko tämä Alviina Neitiniemen liikkuvaan kalustoon?

Vihtorin purtavaksi oli annettu pähkin, jota hänen älyhampaansa eivät kyenneet möyhentämään sulatuskelpoiseksi.

Ja missä oli hänen salainen siivoojattarensa? Vihtori oli etsinyt huvilan läpikotaisin ja todennut, että Alviina Neitiniemi oli poissa. Aivan varmasti hän pysyisi selvittämään tämän »lapsellisen» arvoituksen, jos olisi läsnä.

Vihtorilla oli kyllä monenlaisia pikkusalaisuuksia, joita hänen oli peiteltävä vaimoltaan. Mutta tällä pienokaisella ei ollut mitään tekemistä hänen kanssaan. Harmillinen ilmestys se joka tapauksessa oli, sillä hänen, Vihtorin, oli tällä kertaa siitä kumminkin huolehdistava. Lempsatti vieköön, hänen olisi pitänyt saada viettää hermolomaansa paremmin!

Ulkoa pihalta kuului ääniä, — Emilian ja Niemen, — ja Vihtori katsoi tarpeelliseksi juoksuttaa lapsikää-

rön omaan huoneeseensa. Onneksi pienokainen nuk-
kui ja varmaankin näki unia heimonsa ilolauluista ja
viulujen soitosta, koska hymyili unissaan.

Vihtori asetti lapsen sohvalle nukkumaan.

Emilia oli tullut halliin, sen Vihtori kuuli erilaisis-
ta kolinoista ja jysäyksistä, jotka syntyvät, kun huo-
nekaluja heitellään sinne tänne.

— Vihtori! Missä olet, Vihtori? Pian tänne, kuulit-
ko!

Emilia oli jostakin syystä raivoissaan, sen Vihtori
totesi epämieluisena havaintonaan. Entä jos hän nyt
osuu tähän huoneeseen ja löytää tuon lapsen? Millä
ja miten hän, Vihtori, selittää sen täälläolon? Sitä sel-
vitellessä saattaisi ilmestyä salainen siivoojatarkin, ja
siitäkin hommasta tulisi tulta ja tulikiveä. Kaiken lo-
puksi riittäisi talossa toraa ja hammastelua pitkäk-
si aikaa. Ja Vihtorin hermoloma muuttuisi elämäksi,
josta kuka tahansa lähtisi mielellään vaikka keskitys-
leiriin.

Emilian huudellessa edelleen Vihtori katsoi par-
haaksi mennä halliin ja ottaa vastaan kaiken sen, mi-
tä tällä oli annettavanaan. Ehkäpä kysymys oli vain
jostakin mitättömästä, ehkä tupakantuhkan kariste-

lemisestä pöytäliinalle tai muusta sellaisesta, mikä ei aiheuta pitkäaikaista toraa.

— Vihtori!!! — huusi hallissa Emilia kimeästi.

Silloin Vihtori ilmestyi huoneensa ovelle kysyen viattoman leikillisesti:

— No no, mikä kansanäänestys täällä on?

— Siinäkö sinä tolkuton oletkin! — huudahti synkkäilmeinen vaimo, iskien pippurisilmänsä mieheen.

— Kah, enhän minä ole niinkään tolkuton kuin sinä, — tokaisi Vihtori nähdessään Emilian mielentilassa, josta syyntakeettomuus ei näyttänyt olevan kovinkaan etäällä.

— Vaiti, sinä salaneuvos! Tunnusta heti, mikä on eräs... eräs... neiti Niemi!

— Ne... ne... ne... nej nej! — ännäsi yllättynyt aviomies.

Siinä sitä nyt oltiin, välähti Vihtorin päähän. Emilia on nähtävästi saanut jotakin tietoonsa salassivoojattaresta. Mutta parasta oli tunnustaa vain juuri sen verran, minkä Emilia itsestään tiesi, ei sanaakaan enempää. Ehkäpä hän ei vielä tiennyt Alviinasta muuta kuin nimen.

— Etkö osaa puhua, vai oletko pudottanut kielesi?

Mikä on se neiti Niemi, mikä?

— Tjaa-a, — äännähti ahdistettu mies ja koetti näyttää mieltiväiseltä, ikäänkuin ei noin vain suoralta kädeltä olisi voinut vastata kysymykseen. Sitäpait-si oli koetettava voittaa aikaa ja saada selville, minkä verran Emilia asiasta tiesi.

— Salat julki! Heti!

— Hm... luultavasti se on joku nainen... minä vain nimestä päättelen...

— Tietysti. Ei suinkaan hän voi olla mies.

— Miksei? — väitti Vihtori. — Minä tunnen erään upseerinkin, jonka sukunimi on Neitiniemi.

Emilia astui lähemmäksi miestänsä. Tämä taas puolestaan peräytyi saman verran, joten välimatka — kai Vihtorin onneksi — pysyi ennallaan.

— Pois makupuheet! — tiuskaisi kiihtynyt rouva. — Minä olen jo saanut selville koko jutun.

— Noh, mitäs sitten minulta enää kyselet? — tokaisi Vihtori asiallisesti. — Koska kerran tiedät, niin...

— Tunnusta heti, äläkä näyttele tuollaista lampaan-naamaa!

— Mun täytyy näytellä sitä naamaa, joka mulla on, — sanoi Vihtori, taaskin asiallisesti.

— Kyllä minä kiskon sinusta tunnustuksen. . . minulla on raskaita todistuksia sinun. . .

— Olkoon vaikka vekseleitä, mutta nyt minä en tunnusta! — huudahti Vihtori ja syöksyi Emilian ohitse ovelle, josta pääsi portaita myöten yläkertaan.

Emilia tietysti lähti perässä, mutta ei löytänyt enää miestä. Hän totesi vain, että yläkerran käytävän ikkuna oli avoinna ja sillä kohtaa oli ulkoseinässä palotikkaat.

Vihtori oli nähtävästi laskeutunut palotikkaita alas ja päässyt sillä kertaa tilinteosta.

Emilia katsoi tarvitsevansa lepoa uusia voimankouetuksia varten, joita hänen luullakseen oli piankin tulossa. Hän meni makuuhuoneeseensa ja otti rauhoittavan bromvaleryl-tabletin. Vilkaistessaan peiliin, hän muisti, että suuttumus rumentaa ihmistä, saa aikaan ryppyjä kasvoihin ja yleensäkin aiheuttaa vanhentumista. Siksi hän istahti peilituolilleen poistaakseen äskeisen pahantuulisuutensa seuraukset. Hänen oli pakotettava itsensä hymyilemään omalle peilikuvalleen ja samalla laususkeltava ihmelääkäarin neuvomaa taikalukua: »Minä tulen päiväpäivältä kauniimmaksi.»

— Maltahan, Vihtori-lurjus, vielä minä sinut tavoitan! — hän kumminkin ajatteli välillä, ja silloin hänen ilmeensä vääntyi aivan päinvastaiseksi kuin mitä it-sesuggestiosupatus edellytti.

Yhteenotto, vieläpä tulisinta laatua, oli joka tapauksessa tulossa.

KYMMENES LUKU

kertoo uusista odottamattomista väärinkäsityksistä

»Swingi tanssi on uuden nuorison,
murheen lääke se on.
Siin on hormoonit, vitamiinit
ja riemun kalorit,
swing, oo, swing!
Do re mi fa sol la si do!
Tästä alkaa swingi,
mi onmpi tanssin A, B, C.»

Näin lauloi nuori tyttö Marjakylän valtatiellä, ei kovin kaukana Tyyssijasta. Ja säkeistön iskukohtiin yhtyi myötäilevänä nuoren miehen falsetti.

Tipuli ja Fritsu olivat jälleen löytäneet toisensa. He suunnittelivat taas yhteistä tulevaisuutta ja tunsivat olevansa »vain kahden maailmassa».

Kevennettyämme täten noiden kahden, Tipulin ja Fritsun, rakkausjuonesta huolestuneen mieltä jätämme heidät jatkamaan tulevaisuudenunelmiaan ja siirrymme katsomaan toisia tarinaamme kuuluvia.

Toinen nuoripari, Hilikka ja Roopertti istui rinnakkain, käsi kädessä lanttupellon pientareella. Hekin olivat ikäänkuin uudestaan löytäneet toisensa. Kaikki rakkaussanaston kauneimmat aarteet he olivat kaivaneet jälleen esille. Moneen kertaan lausutut helivät sanat tuntuivat tuon ukkosilman jälkeen aivan tuoreilta ja uutislämpimiltä.

Jätämme tämänkin nuoren parin omaan kahdenkeskiseen rauhaansa ja palaamme Tyyssijaan.

Rantamoitten huvilassa on nyt tyyntä myrskyn edellä, käyttääksemme vertausta, jonka kenties jo ukko Noak saattoi lausua vedenpaisumuksen edellä.

Emilia oli vaipunut itsesuggestiosupatteluunsa. Tavallisesti hän ei nähnyt eikä kuullut mitään silloin, kun hän antautui tätä kauneushoitomenetelmää oikein todesti harjoittamaan. Pahat kielet väittivät, että tuo menetelmä oli vaikuttanut Emilian ulkomuotoon päinvastoin kuin oli tarkoitus. Mutta Emilia itse uskoi menetelmän antaneen jo sieviä — sievistäviä — tuloksia.

Tämän itsesuggestiomenetelmän harjoittaminen oli Emilialle melkein kuin jonkinlainen hartaudenharjoitus. Yhtämittainen supatus: »Minä tulen päi-

väpäivältä kauniimmaksi», kuului todellakin rukousmyllyn hyrinältä. Silloin hän unhotti kaiken ympäristönsäkin. Niinpä hän tällä kertaa oli unhottanut suutumuksensa Vihtoria kohtaan ja myöskin sen, ettei asia vielä ollut selvä.

Mutta Vihtori oli laskeuduttuaan ikkunasta piiloutunut seljapensaikkoon. Huomattuaan, ettei Emilia ajanutkaan häntä takaa, lähti Vihtori rakennuksen julkipuolelle, kiertääkseen portin kautta puutarhaan ja siellä olevaan riippumattoon. Siinä hän loikoilisi ja nauttisi ihanasta levosta niinkauan kuin sitä kestäisi. Hoitakoon sitten hullutteleva kohtalo loput asioista.

— Päivää, — jyräytti mahtavalla äänellään karatehtailija Niemi, Vihtorin jouduttua portille. Suuren puun katveessa istuva Niemi oli saanut kuivailuksi otsansa hikeä ja muuten jäähdytellyksi kuumementunutta ruhoaan ja oli nyt valmis jatkamaan tyttärensä ja hänen sulhonsa etsintää.

Vihtori vastasi kohteliaasti hyväänpäivään ja jäi seisomaan vieraan eteen, odottaen tämän puhuvan jostakin asiastaan. Ja aivan oikein. Niemi nousi vankoille jaloilleen ja korvallistaan kynsäisten virkkoi:

— Tuota noin... minä olen tässä hakenut erästä

johtaja Rantamoa . . .

— Minä olen johtaja Rantamo, — sanoi Vihtori, kohahtaen rintaansa hieman ylpeilevästi. Nimeni on ylpeyteni, hän saattoi ajatella eleestään päättäen.

Mutta jykevän makkaramiehen silmät pyöristivät ja hänen suunsa muodosti ammottavan aukon, sellaisen, johon ampumaratateltoissa heitetään palloja toivossa, että osumisesta saadaan palkinnoksi pikku mitaleja ja muuta rihkamaa.

— Mitä hullua? — hän sai lopulta suustaan. — Te, te itse?

— Minä itse, — vastasi Vihtori ja taputti rintaansa.

Niemi näytti kuin lysähtävän, ehkä hämmästyksestä. Hän mittaili Vihtoria varpaista kaljuun saakka ja vihelsi pitkään.

— Hyhhyh, sanoi Hyttinen, kun kaivoon putosi! Tää nyt on hassua! — päivitteli Niemi saatuaan kielensä tottelemaan. — Että te todellakin olette se oikea herra!?!

— Juu-u, tässä näette kerrankin oikean herran, — pilaili Vihtori, joka vieraan omituisesta käytöksestä päätteli, ettei tälle tarvinnut osoittaa täysin korrektia kohteliaisuutta.

Makkaramestarin hämmästys ei laantunut. Hän takoi ryhmysauvallaan hiekkaperäiseen maahan ja jyräytti syvällä, tosimehekkäällä äänellään:

— Voi tuhannen tusinaa makkaratikkuja! — Luulinhan minä toki teitä nuoremmaksi!

— Jaa jaa, luulo ei ole tiedon väärtti, — pisti kerkeäkielinen Vihtori, jota hieman harmittikin vieraan kummallinen käyttäytyminen.

Ja vieraan käytös muuttui vielä kummallisemmaksi.

Hän mittaili Vihtoria uudelleen, ikäänkuin arvioiden hänen ulkonaisen olemuksensa viimeistä grammaa myöten. Ja yhtäkkiä hän purskahti nauruun. Hän nauroi silmät vesissä, hihitti ja hohotti, totisesti, noin vankan miehen nauru kuului kuin kahta kilohkarettä olisi hangattu vastakkain.

Niemi takoi sauvallaan maata ja hohotti. Hän pyörsi sauvansa ympäri naurun-ilossa.

Vihtori uskaltautui taputtamaan vierasta hartioille, koska tämä näytti olevan naurusta tukehtumaisillaan. Mies hytki ja hahatti.

— No no, mikä teitä nyt niin naurattaa? — kysyi Vihtori ällistyneenä moisesta riemunkohtauksesta.

Mies ryähteli ja sai vihdoin naurukohtauksensa hiljentymään. Hän kääntyi Vihtoriin sanoakseen jotakin vakavasti. Mutta katsahdettuaan Vihtoria hän sai uuden naurupuuskan. Hän kykeni vaivoin änkyttämään:

— Hohhohhoo, enpä ole ikinä nähnyt hullumpaa, heh he heh!

— Katsokaa, hyvä mies, peiliin, — tokaisi Vihtori yrittäen saada jonkinlaisen letkauksen sanotuksi.

— Mitä siellä . . . peilissä?

— Siellä näette hullumman!

Niemi yski ja röhisteli, koettaen tukahduttaa valtavaa naurukuuroa, joka pyrki esille aina hänen vilkaistessaan edessään seisovaan huvilan herraan. Tuntui kuin Vihtori olisi ollut hänen silmissään sirkuspelle, ilveilijä, leikari, jonka pelkkä näkeminen pani nauruhermot hyrräämään.

— Yhym . . . öhöm . . . heh heh, tuota noin, ehkä te olettekin viisas, liiankin viisas, heh heh, koska osaatte hurmata nuoria tyttölapsia! Ja tuollaisella naamalla, heh hehhee, anteeksi, ehkäpä itsekin ymmärrätte, että sitä voidaan sanoa pläsiksi, heh heh! Ja sen mä sanon, jotta mun tyttäreni on hullu, pätkähullu!

— Ehkäpä tyttö on tullut isäänsä, — otaksui Vihtori, joka toden totta ei ymmärtänyt makkaratehtailijan puhetulvasta mitään.

— Noh, anteeksi vain. Mutta mun tyttäreni kehui teitä niin pulskaksi ja komiaksi, jotta pois tieltä vain elokuvasankarit, vallankin nämä kotimaiset. Niin sanoi likka, että itse Valentinokin on vain viides osa teistä.

— Kas, tytöllä tuntuukin olevan järkeä päässään, — tunnusti Vihtori viisastellen. Mitäpä hän muutaakaan osasi, ei ainakaan asiallista, koska hän ei ollut »sisällä» asiassa, josta mies puhui noin laveasti.

— Kyllä sen päässä on huitua, — väitti Niemi, sylkäistä töpäyttäen tien vierustalle ojaan. — Minä sanon, ettei sillä tytöllä ole edes silmiä päässään.

— Minkä minä sille voin. Viekkää tyttö silmälääkärille, — ehdotti huvilanomistaja, jota alkoi jo kyllästyttää tämä tyhjänlavertelu.

Mutta Niemi ei ollut milläänkään vastapuhujan sutkautuksista, vaan tarkkaili tätä uudelleen.

— Jufanaut, — pamautti hän järeästi. — Jos tuollainen äijänkakkärä kelpaa tyttölapselle sankariksi ja sulhaseksi, niin toisesti minä, makkarankeittäjä Nie-

mi, kelpaan Euroopan kauneuskuninkaaksi, heh heh!

Näin keskusteltaessa oli Vihtori vähitellen hiivittäytynyt takaperin, puoli askelta kerrallaan, huvilan portilta pääportaitten eteen. Jyhkeä makkaramestari oli ikäänkuin huomaamattaan seurannut mukana. Vihtori mietti keinoa, miten pääsisi miehestä eroon, sillä kaikesta päättäen tämä oli päästään vialla. Ja noin hirmunvahva mies vielä, raavas ja kookas kuin Koljatti ikään, jos tuollainen saisi päähänsä, että Vihtori olisi saatettava vaikka pois hengiltä, niin se olisi menoa silloin. Mutta jos pääsisi sen läheisyydestä huvilaan sisälle ja saisi oven perässään lukkoon, niin sittenhän voisi puhelimella kutsua paikalle poliisivoimaa. Jos nimittäin tuo jättiläinen ei lähtisi muuten pois huvilan alueelta.

Niinpä Vihtori yhtäkkiä kääntyi ympäri ja lähti juoksemaan portaita ylös. Hän ennätti päästä sisälle, mutta koettaessaan vetää ovea perässään kiinni, hän hieman viivästyi.

Silloin Niemi, pitkä mies, ennätti työntää tukevan ryhmysauvansa oven väliin, niin ettei Vihtori saanutkaan sitä suljetuksi. Ja makkaramestari työntyi halliin huvilanisännän perässä.

— Hyvä herra, minä en ymmärrä... — yritti Vihtori puhua, mutta Niemi keskeytti hänet sanoen:

— Noh noh, älkäähän nyt hermostuko... onhan selvää, että isäukko on huolestunut tyttärensä tulevaisuudesta...

Ja katsellessaan ympärilleen hallissa, jonka seinillä riippui kalliita tauluja ja jonka huonekalusto vakuutti komeilevasti ja rehentelevästi omistajansa varallisuudesta, muuttui Niemi muodoltaan kokolailla hyväksyvämmäksi. — Mainiota, — hän mutisi antaessaan katseensa suorittaa arviointia. — Tästä talostahan on köyhyys kaukana, heh heh. Noh, asiaa sietää tuumasteerata...

Ja makkaratehtailija, jyrymies, vilkaisi väliin Vihtoria, väliin irtaimistoa, jopa kumartui koettamaan itämaista mattoa, jolla saattoi kävellä kuin paksussa sammalikossa hyllytellen. — Mainiota, — hän jupisi itseksensä.

Niemi suoritti päässään jotakin matemaattisen tehtävän tapaista. Vihdoin hän napsautti sormiaan ja astuen aivan Vihtorin eteen, sanoi:

— No niin, no niin, asia on sellainen kuin se on! Te olette, näen mä, hyvin toimeentuleva mies ja joh-

taja vielä arvoltanne. Enhän minä tosissani aio teitä halveerata, heh heh. Ja mikäs oikeus minulla lopulta-kin onkaan asettua poikkiteloin tyttäreni onnen tielle? Ottakoon hän miehekseen vaikka Ruuneperin patsaan, sama minusta. Minä olen väsynyt juoksemaan sen villikon perässä. Menköön naimisiin, huitukka, minä en puhu enkä pukise! Katukoon sitten perästä ja erotkoon, sehän on nykymuotia, hehe heh! No niin, tuohon käteen! Lyökää siihen vain, ei se olekaan ala-toopia, se käsi!

Ja Niemi otti Vihtorin käden omaan lapaseensa ja pudisti sitä niin, että Vihtori kiemurteli kuin kovissa pihtimissä.

— Ottakaa sitten tyttäreni ja olkaa onnellinen, — kehoitti Niemi isällisen suostuvasti.

— Mistä hemsatin tyttärestä te oikein puhutte? — kysyi Vihtori hämmästellään. Hän sai kätensä irti Niemen puristuksesta ja hieroi sitä salaa selkänsä takana.

— Kah, omastani tietenkin. Pikku Tipsukastani. . . eikös hän nytkin ole täällä?

Vihtorin päähän pälkähti salainen siivoojattarensa. Tuo äijä saattoi tosiaankin olla hänen isänsä. Niin-

pä hän kysyikin:

— Jassoo, puhutteko te siitä Neitiniemestä, joka on ollut täällä . . .

— Justiinsa, — kiirehti Niemi selittämään. — Just just, sanoi juutalainen . . . Mun nuori tyttäreni, neiti Niemi, moderni, kouluutettu tipsukka. Isä-pappa ei saanut nuorena sivistystä, mutta Luojan kiitos, se tyttö on puleerattu niin päältä kuin sisältäkin ensiluokkaisella sivistyksellä, heh heh!

— Minusta sen sivistyksen laita näytti olevan vähän niin ja näin, — huomautti Vihtori, joka ei malttanut edes varovaisuuden vuoksi hillitä pisteliästä kiel-tään.

— Häh, mitä tarkoittitte? — mylvähti Niemi.

— Sitä vain, että lieneekö se tyttö-juntikka käynyt edes keittokoulua?

— Tyttö-juntikka! Kuinka te arvostelette morsiantanne?

— Herran kiekurat! — pääsi Vihtorilta hämmästyksen ulvahduksena. — Vai morsiantanne! Siivoojattarena minä sitä ihmistä olen täällä pitänyt!

Makkaratehtailija näytti yhtä hämmästyneeltä kuin Vihtori, ellei hämmästyneemmältäkin. Ikäänkuin ei

olisi uskonut korviaan, hän jyrisi:

— Että mitä?! Minunko tyttäreni siivoojattarena?!
Voi valtion vaakuna kumminkin!

Vihtori heilutti käsiään Niemen edessä koettaen hyssyttellä tätä hiljaisemmaksi:

— Hsst, hsst. Älkää nyt loukkaantuko, enhän minä tarkoittanut pahaa. Mutta niinhän se on tässä maailmassa, etteivät kaikki voi olla herrasväkeä. Ymmärrätehän?

Mutta Niemi ymmärsi kokonaan toisin päin. Hän käveli jo raivostuneena edestakaisin, kolaustellen kepillään lattiaan ikäänkuin jonkin ajatuspäätelmän kiinnilyömiseksi.

— Voi pohjaanpalanut makkarapata! — hän kiljahti Vihtoriin kääntyen. — Nyt mä huomaan, että te olette narrannut mun tytärtäni. Kokematonta nuorta tyttöäni. Johan minä sitä aavistelin!

Vihtori muisti, että Emilia oli jossakin näissä huoneissa. Tuo mies mylvi kuin ilmahälytystorvi. Jos Emilia kuulisi ja joutuisi tähän samaan liemeen, niin. . . Ainakaan se ei tietäisi Vihtorille parasta käännettä.

— Hsst, hsst, älkää herran nimessä huutako, —

koetti Vihtori hillitä julmistunutta miestä.

— Kyllä mä huudan oikean asiani julki, — mörähti Niemi. — Te olette avioliittohuijari, naisten narraaja, petkuttaja. . . Te olette luvannut mennä tyttäreni kanssa naimisiin, olette! Ja totta jukoliste menettekin ja täytätte lupauksenne, taikka minä annan teille isän kädestä!

Ja Niemi kohotti vahvan sauvansa ilmaan uhkaavasti. Vihtori koetti hivuttautua taaemmas miehestä, joka tuolla myhkyräsauvalla olisi voinut tappaa vaikkapa härän.

Siunatkoon, mies on täysi hullu, ajatteli Vihtori kauhistuneena. Ja hän muutti äänensä maireaksi mielistellessään julmistunutta vierasta:

— No no, kuulkaa nyt, neiti Herraniemi. . . ei, kun herra Neitiniemi. . .

— Niemi! — oikaisi makkaratehtailija jylysevästi. — Enhän minä mikään neiti ole.

— Ei ei, mutta tyttärenne sanoi olevansa Neitiniemi. . ., liversi Vihtori kauneimmalla äänellään miehelle, jota hän, ymmärrettävästä syystä, luuli Alviin isäksi.

— Tietysti mun tyttäreni on neiti Niemi, mut minä

olen mies, herra, ymmärrättehän!

— Juuri niin, juuri niin, — lipetteli Vihtori sulavasti. — Herra Neitiniemi. . . ei kun herraneiti, tarkoitin tietysti Niemen herra neiti. . .

Niemi katsoi Vihtoriin kuin teeskentelijään, jonka metkut on paljastettu, ja yrittäen tarttua tätä rinnuksiin vakuutti jylhästi:

— Kuule, sinä lipilaari, älä yritäkään heittäytyä hulluksi! . . . Mua ei niillä keksinnöillä petetä, usko se!

Vihtori pääsi painautumaan pöydän alle ja sitä tietä pöydän toiselle puolelle. Hän yritti päästä livahtamaan ovesta ulos, mutta Niemi kerkesi esteeksi, levittäen valtavan sylinsä oven edessä. Ja äkkiä, ennenkuin Vihtori ennätti toiselle suunnalle, hän saikin tätä rinnuksista kiinni. Työntäen Vihtori-parkaa seinää vasten hän uhkasi:

— Nyt minä litistän sinut niinkuin voileipämakaran, jukravit! Vai sillä tavalla kokemattomia tyttöjä yritetään narrata avioliittolupauksilla! Otatteko tytön, vai. . . ? Häh! Sanokaa sukkelasti, sillä mun silmissäni jo lainehtii Punainen meri! Otatteko?

— Otan, otan, — huohotti Vihtori, ollen aivan rentona jymymiehen väkevissä käsissä. — Kunpa saisi

tänne poliisin, ajatteli hän itsekseen. Tuo mies alkoi käydä yhteiskunnalle vaaralliseksi, ihme, kuinka hän olikin saanut liikkua vapaalla jalalla.

Niemi, todellisuudessa hyvänahkainen, niin, aivanpa herttainen ukkeli, mutta kukapa sitä ei oman tyttärensä puolesta kiivailisi ja tekisi vaikka tappelua. — Niemi rauhoittui saatuaan vastapelaajansa antautumaan.

— Jaahah, joko tyttö kelpaa! — hän sanoi jo lauhkeasti. — Sitähän minäkin, jotta miehen sanan pitää oleman niinkuin savustettu makkara, joka ei mätänne . . . Kas niin, mä en ole pitkävihainen. Tuoss' on käsi kuin ranskanleipä entiseltä hyvältä ajalta, iskee siihen vain, niin päätökset kestävät.

Ja Niemi otti velttona pöytää vasten nojaavan Vih-torin käden omaansa ja pudisteli sitä jälleen voimakkaasti.

— Mitä ihmeen rähinää täällä pidetään? — kuului yhtäkkiä naisääni kysyvän.

Emilia oli itsesuggestionharjoituksiinsa vaipunee-na yläkerrassa kuullut epämääräisiä ääniä alhaalta hallista. Kun äänet alkoivat yhä koventua, lähti hän katsomaan, mitä alhaalla oli tekeillä.

— Ei ole mitään rähinää, — selitti hänelle suopeasti Niemi. — Kaikki on jo selvää.

— Mikä on selvää?

— Yks vain avioliittokysymys. Onnitelkaa tätä johtajaherraa! Hän saa minun tyttäreni vaimokseen.

— Kyllä minä onnittelen! — kivahti Emilia kovimmalla äänellään. — Tietäkää, että se naikkonen ei ikänä pistä nokkaansa tähän taloon! Se pikku neiti Niemi, josta te olette täällä höpöttänyt!

— Mikä määrääjä te sitten olette? — kysyi makkaratehtailija, vilkaisten vetoavasti Vihtoriin, jonka hän katsoi antavan emännöitsijälleen talossa liian paljon valtaa.

— Olen minä jonkinlainen määrääjä, — väitti Emilia samalla äänensävyllä kuin äsken. — Tietäkää, että minä olen tuon miehen laillinen puoliso!

Niemi hypähti melkein kohoksi hämmästyksestä.

— Häh, mitä mä kuulen? Ettäkö tämä sulhasmies on jo ennestään naimisissa?!

— On. Uskokaa se kerralla, — kiljaisi Emilia äänellä, joka oli enemmänkin kuin vakuuttava.

Vihtori huomasi tilanteen käyvän entistä kestävämmäksi. Hän yritti epätoivoissaan päästä

luikahtamaan yläkerran portaille, kai tehdäkseen saman ikkunastalaskeutumistempun kuin aikaisemminkin. Mutta jyhkeään olemukseensa nähden aika vikkellä makkaramestari syöksyi pakenijan jälkeen ja tavoitti hänet jalasta keppinsä koukkuisella päällä. Vihtori oli nyt kuin mikäkin koukkuun takertunut kala.

Vankkavartinen vieras pudisteli talon herraa kauksista ja jyrisi:

— Vai niin, sinä »don Juhani», oletko sinä naimisissa, häh?!

Vihtori pelkäsi ahdistajansa puristavan hänet kuoliaaksi, ellei hän nyt nopeasti tekaisisi hätävalhetta. Ja hän vakuutti Niemelle hätäpäissään:

— En, en ole koskaan ollutkaan naimisissa. En milloinkaan, uskokaa se, hyvä herra!

Niemi hellitti vähän saaliistaan ja kääntyi Emiliaan:

— Mikä juoruilija te olette, joka aiotte sotkea toisten rakkausasioita? Kuulittehan itse, ettei tämä mies ole naimisissa!

— Minäkö valehtelen!? — huusi Emilia korkealla äänellä. Ja syöksyen raivottarena Vihtorin kimppuun

toiselta sivustalta hän julisti kahdelta puolen ahdistetulle huvilan herralle:

— Vihtori! Levitä kirkas totuus tuohon pöydälle. Enkö minä ole sinun vaimosi, enkö?

— Olet, olet, Emilia — kultaseni, — supatti Vihtori vaimonsa korvaan koettaen välttää, ettei Niemi kuulisi. — Olet olet, mutta ymmärrä nyt, että tuo mies on hullu, hsst. . .

— Kuulitteko, mitä tämä mies sanoi minulle kuiskaten? — ilmaisi Emilia makkaratehtailijalle. — Hän tunnustaa, että minä olen hänen vaimonsa. Mitä nyt sanotte ?

Niemi kääntyi jälleen hirmustuneena Vihtoriin. Mutta tämä yritti kuiskata hiljaa hänen korvaansa:

— Hyvä herra, tuo nainen ei ole täysipäinen... hän on...

Mutta Emilia sattuikin kuulemaan tämän kuiskauksen.

— Kuulkaapa, vieras herra, tuota valehtelijaa, — hän sanoi Niemelle. — Minulle hän sanoo, että te olette hullu, ja teille hän sanoo samaa minusta.

Vihtorin olisi todella voinut käydä hullusti, mutta onnekseen hän pääsi vihdoinkin livahtamaan ah-

distajiltaan karkuun. Kun toiset eivät hoksanneet pitää varaansa, hän syöksyi ovesta ulos ja painui saman tien portista maantielle. Siellä hän poikkesi tienvierustaan ja piiloutui tiheään pensaikkoon. — Olipa se maaottelu, hän ajatteli pyyhkiessään hikeä otsaltaan.

Pensaikosta hän näki huvilan pihaan. Siellä makkaratehtailija Niemi käveli, todennäköisesti vaanien Vihtoria. Hän kurkisteli liiterien ja vajojen ovista sisälle, kurkistipa kaivoonkin, ikäänkuin olisi luullut ahdistamansa miehen hätäännyksissään hypänneen sinne. Sitten hän lähti puutarhaan jatkamaan etsiskelyään.

Jos Vihtori olisi tiennyt, että mokomasta asiasta, kuin salaisen siivoojan tuomisesta taloon, oli tuollaiset seuraukset, niin tuskin hän olisi moiseen puuhaan ryhtynytkään. Hän tietysti luuli, että Alviina oli kaiken tämän metelin takana.

Vihtori istahti suuren puun varjoon ja pani tupakaksi.

Jonkin ajan kuluttua hän katsoi tarpeelliseksi käydä vakoilemassa, s. o. kurkistamassa maantien reunasta, näkyisikö Tyyssijan pihalla jotakin erikoista. Olisiko tuo pöppö, Niemi, jo menossa pois talosta, tai

olisiko jotain muuta nähtävää?

Kas, kuka oli nyt menossa Tyyssijan portista pihaan?

Alviina!

Neitiniemi, siis tuon ahdistelijan tytär, päätteli Vihtori. Hyvä, hyvä, nytpä erehdykset selviävätkin!

Alviinan seurassa oli joku nuorehko mies, kuka lienee ollutkaan. He olivat kulkeneet Vihtorin piilopaikan ohi äsken, eikä Vihtori ollut huomannut heitä.

Mutta nyt Vihtori saattoi lähteä keventynein mielin huvilaan, koska sinne meni Alviina, joka tietenkin voi selittää julmistelevälle isäukkolleen, mikä hänen ja huvilan herran suhde todellisesti oli.

Ja nyt saisi Emiliakin kuulla totuuden salaperäisestä Neitiniemestä. Se seikka, että Vihtori oli taloon kuljettanut salaisen siivoojattaren, ei voinut olla kuolemansynti Emiliankaan silmissä. Ainakin se oli pienempi juttu kuin salainen rakkausseikkailu.

Iloisesti vihellellen Vihtori asteli Tyyssijaa kohti.

YHDESTOISTA LUKU

yrittää todenteolla selvittää sotkeutunutta vyyhteä

Alviina oli tavannut ruokalassa entisen hyvän miesystävänsä, jonka kanssa hänellä oli ollut joskus yhteisiä tulevaisuudensuunnitelmia. Tätä miestä hän pyysi toverikseen — turvakseen — lähtiessään Tyysijaan, pyytämään huvilan herralta palkkaansa tehdyistä työtunneista.

Alviina ei halunnut jatkaa työtään mokomassa talossa, missä puolihullut ihmiset häntä ahdistelivat ja missä muutenkin piti toimia salakähmäisesti kuin varkaissa.

Ei, Alviina halusi heti lopettaa salaisen ammattinsa. Hän oli tottunut työskentelemään julkisesti, kehtään pelkäämättä ja piileksimättä.

Nyt oli vain haettava palkka.

Kun Alviina tuli miesystävänsä kanssa Tyysijan pihaan, jätti hän toverinsa portaille istumaan. Hän menisi ensin yksin sisälle ja jos herra olisi siellä, hän vain pyytäisi saatavansa ja kaikki olisi selvää. Mutta jos ne puolihullut ihmiset kävisivät hänen kimp-

puunsa, niin silloin hän huutaisi portailla istuvaa ystäväänsä apuun.

— Eikö niin, Kallu? hän kysyi mieheltä.

— Ole vain huoletta, Alviina, — sanoi Kallu. — Kyllä minä suojelen sinua.

Alviina kohtasi ensimmäiseksi Emilian. Hän toivotti hyvääpäivää ja kysyi, missä talon herra oli.

— Herra! — kiljahti Emilia ja iski naiseen kipinöitsevät silmänsä. — Mikä te sitten olette?

— Olen vain eräs neiti-ihminen. . .

— Vai niin. Lienette varmaankin se kuuluisa neiti Niemi? — otaksui Emilia.

— Niin oikein, — myönsi Alviina katsoen talon herratarta ujostelemattomasti nauravilla silmillään. — Mut en maar mä niin erin kuuluisa ole.

Emilia mittaili naista kiireestä kantapäähän ja purskautti halveksivasti huulillaan. Vai tämä nyt oli se Vihtorin. . .

Huhhuh!

— Kuulkaa, nainen, — huudahti Emilia tulokkaalle. — Mitä lupauksia tämän talon herra on teille antanut?

— Viistoista markkaa tunti ja talosta ruoka, — se-

litti Alviina rehellisesti.

Mutta Emilia luuli, että hän laski pilaa tai sitten oli päästään vialla hänkin. Mutta hän ei kumminkaan voinut pidättää huudahdusta, joka kuvasi hänen ajatuksiaan tällä hetkellä:

— Varjelkoon, tätä siivottomuutta!

Mutta Alviina katseli ympärilleen ylpeilevin katsein ja väitti vastaan:

— Ei tääll’ enää niin siivotonta ole. Mä olen itse . . .

Alviina ei ennättänyt sanoa niitä tavuja, jotka kenties olisivat selittäneet kaiken väärinkäsityksen tällä kertaa. Emilia nimittäin keskeytti hänen puheensa kiljaisten:

— Kuulkaas, vieras naikkonen! Tiedättekö, mikä minä olen tässä talossa?

Alviina katseli Emiliaa samoin kuin tämä häntä äsken ja ilmaisi arvostelunaan:

— Kai te jokin täti-ihminen olette! Meinaatte varmaankin tän talon herraa . . . mut ei suinkaan hän teistä huoli . . .

— Ihminen, minä revin teidät mattotilkuiksi! — huusi Emilia, joka yleensäkin suuttumuksen hetkinään unhotti olevansa »herrasväkeä» ja käytteli

sievistelemättömiä, voimakkaasti kansanomaisia sanontatapoja.

Samalla hän syöksyi Alviinaa kohti koukistaen sormensa haralleen niin, että ne näyttivät raivostuneen petoeläimen kynsiltä.

Tällöin Alviina juoksi ovelle ja huusi miestoverilleen:

— Kallu, apuun!

Miesystävä noudatti viivyttellemättä kutsua.

Vihtori uskalsi saapua rohkeasti Tyyssijan pihaan. Niemeä ei näkynyt, todennäköisesti hän jatkoi takaa-ajoaan ja etsiskelyään puutarhassa, joka oli laaja. — Tulkoon nyt vain, ajatteli Vihtori. Olihan talossa tytär, jota äijä etsi, ja tytär tiesi vakuuttaa, ettei huvilan isäntä sentään ollut puhunut sanaakaan naimisiinmenosta hänelle.

Kun Vihtori astui halliin, näki hän Emilian olevan kiihkeässä keskustelussa tuntemattoman miehen ja tunnetun naisen, Alviinan kanssa. Nähtyään Vihtorin tulevan kääntyi Emilia häneen päin ja tiuskaisi:

— Täällä on nyt koko konkkaronkka! Tule ja selvitä! Tässä on mies, joka vaatii sinua tilille tuosta ihmeellisestä neiti Niemestä!

— Voi pyhä Paavali tätä tilipäivää! — huokasi Vihtori melko kovaäänisesti. Ja uuteen tilityksenvaati-
jaan kääntyen hän tokaisi:

— Onko tuo lemmon Neitiniemi teidänkin tyttä-
renne?

— Ei maar, — vastasi mies, nuorenpuoleinen hän-
kin ja siivonnäköinen. Katsahtaen Alviinaan suojele-
vasti hän selitti Vihtorille:

— Tää Alviina on mulle vähän niinkuin . . . mors-
maikko.

— Ja nytkö vaaditte, että minun pitää ottaa hänet?

Vihtorin silmät kieppuivat päässä, eikä kumma-
kaan. Hänellä alkoi jo olla laillinen syy hurjistua, hän-
nelläkin, näitten sekasotkujen vuoksi.

— Tietysti, — pisti väliin Emilia kireimmällä ää-
nellään. — Olethan luvannut tuolle naiselle . . .

Mutta Alviinan miesystävä selitti, ettei nyt ole ky-
symys muusta kuin palkka-asiasta.

— Herran pitää vaan maksaa tään likan palkka, —
sanoi Kallu rauhallisesti. — Alviina sanoo, että hänen
on saatava viidestä työtunnista, yhteensä 75 mark-
kaa.

Emilia koristi korviaan. Asian käänne oli hänelle

hepreaa. Mutta sitä selvempi se oli hänen miehelleen. Vihtori kääntyi häneen, Emiliaan, sanoen:

— Joko nyt ymmärrät, joko?! Kysy näiltä ihmisiltä, mitä tämä ihmeellinen Neitiniemi on tässä talossa tehnyt, kysy!

Ennenkuin ällistynyt Emilia ehti avata suutaan, selitti Alviina:

— Juu, mä oon ollut siivooja, mutten mä viitsi enää, kun pitää olla salassa, ettei muut näe. Ja mä oon putsannut melkein kaikki huoneet täällä, katsokaa vain, eikö ole hyvin siivottu!

— Kuulepa sitä, Emilia! — huudahti Vihtori voittonriemuisesti. — Semmoinen se »suhde» oli, ymmärrätkö viimeinkin?!

Vähitellen Emilia alkoi ymmärtää. Vihtori oli siis syypää pieneen kepposeen, mutta ei se elämää järkyttävä ollut. Emilian sisäinen paine alkoi laskeutua, viimein hän tyyntyi melkein kokonaan. Asiahan oli oikeastaan naurettava. Mikä metakka oli syntynyt joutavasta seikasta! Paljon melua tyhjästä!

— Nyt sekin asia katkesi kuin kastemato, — sanoi Vihtori lopultakin keventyneenä. — Mitäs pakotit minua jynssäämään, vieläpä lääkärin määräyksestä,

mukamas!

Vihtori suoritti lyhyen laskutoimituksen Alviinan kanssa ja antoi mielihyvissään juomarahaakin. Niin oli kaikki selvää.

— Ilmankos täällä on kaikki niin hyvin siistitty, — tunnusti jo Emiliakin katsellen ympärilleen. — Johan minun piti arvata, että jonkin kepposen sinä olit keksinyt.

Ja kaiken lopuksi Emilia pyysi Alviinaa tulemaan Tyyssijaan vakinaiseksi kotiapulaiseksi. Eikä tarvitsisi sitten enää piileskellä.

Alviina lupasi antaa vastauksen huomenna. Tänäpä hänellä oli ystävänsä kanssa muita asioita kaupungissa. Ehkäpä hän tulisikin.

Salaisen siivoojattaren ja Kallu-ystävän mentyä taputti Emilia miestänsä leppoisasti hartioille. Väärinkäsitykset oli poistettu ja aviollinen taivas oli kirkas, kirkkaampi kuin pitkiin aikoihin. Äskeinen ukonilma oli sen kirkastanut.

Mutta yhtäkkiä Vihtori tuli sisällisesti levottomaksi, jota koetti peitellä vaimoltaan. Hän muisti — nyt vasta — lapsen, joka oli hänen työhuoneessaan. Herra paratkoon, eikö se ollut tuon Alviinan? Miksi nai-

nen ei ottanut sitä mukaansa? Vai tahtoiko hän salata sen olemassaolon sulhasystävältään? Miten Vihtori selittäisi lapsen olemassaolon hänen läheisyydessään? Ja mikä kauheinta, Roopertti ja Hilikka pitivät sitä hänen, Vihtorin, yksityisenä salaisuutena! Mikä myry siitä nousisi, jos he nyt ilmaisisivat tämän luulonsa Emilialle?! Hän, Vihtori, ei osaisi selittää, miten asian laita oli, hän joutuisi ainakin tässä vaiheessa ilkeän epäluulon alaiseksi.

Ei, nyt oli lähdettävä Alviinan ja vieraan miehen perään ja vaadittava, että Alviina palaa hakemaan lastaan!

— Emilia, rakkaani, — sanoi Vihtori lempeäkatseiseksi muuttuneelle puolisolleen. — Laskin hieman väärin tuon siivoojan palkkaa, minun täytyy korjata se. Tavoitan kyllä heidät.

Ja Vihtori lähti nopeasti ovesta ulos.

Mutta hän ei päässytäkään portaita alas. Ovella tuli vastaan iso mies, joka levitti sylinsä hänen edessään ja työnsi hänet takaisin sisälle.

— Missä on minun tyttäreni? — hän jyräytti äänellä, joka vapisutti huvilan seiniä.

KAHDESTOISTA LUKU

saa Vihtorin hermot jälleen kovalle koetukselle

Emilia ja Vihtori olivat äskeisen selvittelyn touhussa kokonaan unhattaneet makkaratehtailijan.

Nyt he saivat hänet houkutelluksi katsomaan ikkunasta, joka antoi maantielle päin. Siitä näkyi Alviina ja hänen ystävänsä, jotka olivat menossa kylään.

— Tuossa menee tyttärenne, — sanoi Emilia vieralle miehelle, osoittaen menijöitä.

— Ja siinä nyt näette tyttärenne oikean sulhasenkin, — lisäsi Vihtori huokaisten helpotuksesta. — Juoskaa vain nopeasti, niin tavoitatte heidät!

Niemi tuijotti lyhyen tuokion Alviinaa. Tämä oli ystävineen pysähtynyt puhuttelemaan vastaantullutta mustalaisakkaa, joka levitteli korttejaan heidän edessään. Todennäköisesti oli kysymys povaamisesta, josta ei kuitenkaan näkynyt tulevan mitään, koska Alviina huitaisi torjuvasti kädellään ja jatkoi matkaansa toverinsa käsikoukussa.

— Hitinpilitä! — jarautti makkaratehtailija kääntyen ikkunasta. — Ei tuo naikkonen ole mun tyttäreni.

Vielä mulla on sentään silmät päässäni, vaikka . . .

Emilia ja Vihtori ryhtyivät nyt selittämään makkarattehtailijalle asiaa sellaisena kuin se oli. Ketään muuta neiti Niemeä ei tässä talossa ollut nähty. Niemi oli sittenkin erehtynyt. Hänen olisi vihdoinkin jätettävä tämän talon väki rauhaan.

— Totisesti mä en lähde mihinkään, ennenkuin tyttäreni löytyy, — julisti äijä. Kysymättä lupaa hän alkoi aukoa huoneitten ovia ja suorittaa mukamas kotietsintää.

Vihdoin hän osui aukaisemaan Vihtorin työhuoneen oven.

— Jassoo, — hän mutisi. — Täälläpä näkyy olevan yks ihmislapsi. Muttei minun tyttäreni sentään noin pikkuinen ole.

Emilia, joka oli painautunut lepotuoliin huokais-takseen vähän, ponnahti äkkiä pystyyn.

— Ihmislapsi! — hän huudahti. — Ei tässä talossa ole pikkulapsia!

— Ettäkö ei ole? — jyrähti makkaramestari. Hän meni huoneeseen ja palasi kohta sylissään kirjaviin riepuihin kääritty lapsi, joka tällä kertaa nukkui rauhan unta. Tuoden käärön Emilian eteen hän kysyi:

— Mikä tämä sitten on?

Emilia tuijotti Vihtoriin, jonka huoneesta lapsi oli tuotu. Vihtorin katseessa oli selvästi jotakin syyllistä, salailevaa, sen Emilian tarkka silmä huomasi.

— Ai ai, sinä onneton Vihtori! — huudahti Emilia ja putosi lepotuoliinsa velttona.

Ei Vihtorikaan osannut tehdä muuta. Hänkin putosi lähituolille rentona kuin tyhjä säkki. Hänen huuhiensa välistä tunkeutui voimattomana kuiskauksena:

— Ai ai, minä onneton Vihtori!

Niemi ojensi lapsikääröä Emilialle, mutta tämä torjui sen, tarmokkaasti käsillään hui-toen. Kun Vihtorikaan ei huolinut siitä, laski Niemi käärön leposohvalle, samaan paikkaan, jossa se alunperin oli ollutkin.

Emilia ja Niemi tuijottivat sitten kahden hengen katseiden voimalla Vihtoriin, ikäänkuin olisivat pitä-neet lapsiasiaa hänen yksityisenä salaisuutenaan.

Kukaan ei ennättänyt virkkaa muuta asiaankuuluvaa, kun ovi aukeni ja sisälle astui punasinikirjavasti pukeutunut mustalaisakka.

— Hyvää rauhaa talloon, — hän toivotti maireas-

ti.

Kukaan hallissa olijoista ei vastannut tervehdykseen. Heillä oli muuta miettimistä, mikäli heidän aivonsa toimivatkaan.

Mutta romanimuija ei häkeltynyt epäkohteliaisuudesta — sellaiseenhan hän oli tottunut — vaan hän kiirehti lapsensa luokse.

— Hai, vielhää miun muoskain on talless’, — hän leperteli sille. — Muammo viipyi niin kauan kyläss’, kauan viipyi, mut nyt muammo antaa kohtsillään ruokaa, nam nam nam!

Emilia heitti raukenevan katseen mieheensä. Katseessa kuvastui halveksimista ja inhoa. Niemi tuijotti vuoroin mustalaiseukkoa, vuoroin huvilan herraa, joka istui kuin halolla lyötynä, tehden kasvolihaksillaan joitakin mielipuoliselta vaikuttavia eleitä.

— Voi palvattu sianselkä! — jarautti Niemi ja töpsäytti huulillaan Vihtoriin päin, ikäänkuin olisi mallannut sylkäisemistä.

— Nyt minä saan lapsihalvauksen! — mutisi Vihtori itsekseen; tulkiten siten sielunsa sekavaa tilaa.

Emilia nousi hitaasti ja nauliten katseellaan Vihtoria valmistautui nähtävästi purkamaan sisäistä pa-

toutumaansa. Mutta mustalaiseukko veti taskustaan pelikortit ja niitä sekoitellen lähestyi talon rouvaa:

— Annat sie povata, hieno, kiltti rouva? Annat sie? Mie povvaan siull' kauniit asioit. . . povvaan uutta rakkauden onnee, annat sie povata, annat?

— En! — kiljaisi Emilia äänellä, joka olisi voinut hajoittaa heikompiseinäisen talon.

— Niin kiltti rouva, mut niin kova ääni, — ihmetteli romanimuija. Ja piittaamatta huoneessa oljoitten kaikkea muuta kuin vastaanottavaisista ilmeistä hän lähenei makkaratehtailijaa, kysyen:

— Sie iso, pulska ja rikas herra, annat sie povata, annat?

— En! — henkäisi Niemi ukkosäänellä. Ja osoittaen Vihtoria hän kehoitti:

— Povatkaa tuolle omalle herrallenne!

Mutta eukko katsoi viattomasti kehoittajaa silmiin ja todisti:

— Ka, eihä hää miun herrain oo. Hai hai, miun herrain ja miehein istuu Turun kivitaloss, vaikkei hää mittää tehntkää, ei mitään rikost. . . Hää vaan lainas yhen talon hevost, siit vaan yöllä otti talon pihalta. Mut siell hää vaan istuu kruunun leiväss.

Ja kääntyen Vihtoriin, hän läheni tätä ja korttejaan houkuttelevasti vilautellen mankui:

— Hai, sie kaunis, kommee herra, niin nätti herra ko voipulla, annat sie povata, annat?

— En! — ärähti lopultakin hermonsa menettänyt Vihtori. Mutta hänen äänensä oli monien kommel-luksien ja sattumuksen kuperkeikkojen vuoksi niin vaisuuntunut, ettei sen sävy saanut eukkoa hätkäh-tämään.

Silloin Emilia vihdoinkin sai kysytyksi eukolta:

— Sanokaa, mitä varten tuo mukula on täällä!

Romanimuija kertoi asian niinkuin se oli. Hän oli saanut talon palvelijattarelta luvan jättää lapsensa vähäksi aikaa tuohon sohvalle ja niin edelleen.

Nyt Vihtori kohoutui retkottavasta istuma-asennostaan ja julisti mustalaisakalle:

— Ja nyt. . . viekää sukkelasti se penskanne täältä vaikka keskitysleiriin! Tai kohta minä rupean ihmis-syöjäksi, jukopliut!

Vihtorin muuten niin hyvänsävyisen pyöreä muoto oli tällä kertaa niin julmistuneen näköinen, että häntä olisi voinut uskoa kannibaaliksi. Vahvistaakseen vielä mojovaa sanontaansa hän polki jalkaansa

lattiaan ja onnistuikin näyttämään jopa peloittavalta.

— Sus siunatkoon, mie vien, vienhä mie! — höpisi lopultakin häkeltynyt mankujamuija. Hän sieppasi lapsikäärön syliinsä ja lähti ovelle. Siinä hän kääntyi vielä kerran ympäri ja toivotti hyvästiksi:

— Hyvää rauhaa talloon, hyvää rauhaa!

Eukon mentyä Vihtori ryhdisti itsensä ja julisti sekä Emilialle että Niemelle:

— No, näittekö nyt, että minä olin tähänkin juttuun viaton! Näittekö, häh?! Ja minua te vain hakkaatte kuin harmaata kissaa, jukoliste! Kohta minä tulen hulluksi ja räjäytän tämän talon tuusan nuuskaksi!

— Mutta missä on minun tyttäreni? — tiukkasi itsepiintainen Niemi.

Vihtori kääntyi Emiliaan ja komensi:

— Soita hyvä ihminen poliisilaitokselle! Tuo idiootti pitää viimeinkin saada pois talosta.

— Voi pohjaanpalanut makkarapata! — mylvähti Niemi. — Vai olen minä idiootti, jos kyselen, missä on tyttäreni, pieni tipsukkani!? Jufanaut, minä puristan sinut niinkuin sitruunan, sinä lipilaari. . .

Niemi läheni jyhkeine kourineen Vihtoria. Mutta

tämä pääsikin juoksemaan yläkertaan, jossa livahti omaan makuuhuoneeseensa. Niemi kompuroi perässä, mutta Vihtori ennätti lukita huoneen oven.

Niemi jyristeli ja ryskytti ovea, uhaten särkeä koko talon. Mutta sisäpuolella Vihtori vahvisti oven lukolaitetta hiilihangolla, jonka hän sijoitti ovenkahvan väliin niin, että hangon molemmat päät ottivat ovenpieliin. Onneksi ovi oli lujaa tekoa, vanhanaikaista valmistetta, se ei antanut perään väkevänkään miehen ryskytyksille.

Sillä välin Emilia yritti soittaa poliisilaitokselle.

Mutta puhelinlangat olivatkin sekaisin, hän ei päässyt koneella mihinkään, eikä siitä kuulunut edes summeriääntä. Äskeisissä rytäköissä varmaankin langat olivat sekaantuneet tai vallan katkenneet.

Yläkerrassa oli toinen puhelin, mutta Emilia ei voinut mennä sillä soittamaan, koska Niemi oli siellä käytävässä jyristellen Vihtorin ovea. Äijä olisi tietysti estänyt puhelimenkäytön tässä tapauksessa.

Emilia arveli miehensä olevan lujan oven takana turvassa niinkauan, että hän, Emilia, ennättäisi käydä hakemassa apua, etsiä käsiinsä joko Marjakylän poliisin taikka soittaa lähihuvilasta poliisilaitokselle.

Etääntyessään juoksujalkaa Tyyssijasta huomasi Emilia kaukana maantiellä joukon ihmisiä, jotka näköjään iloisesti jutellen ja riemastellen tulivat häntä vastaan. Todennäköisesti joukko oli tulossa Tyysijaan.

Iloinen joukkue ei vallan vierasta väkeä ollutkaan.

Lähestyessään tulijoita totesi Emilia, että siinä olivat Rantamon perheen nuoret ja eräs tuntematon, nuori neitonen vielä lisäksi. Hilikka ja Roopertti pitivät toisiaan onnellisina käsikoukusta, ja Fritsu. . .

Emilia siristi silmiään.

Mitä? Fritsulla oli tyttö käsikoukussaan!

Moderniasuinen, punahattuinen, sirovartaloineen neitonen.

— Äiti! Pikkuveli on mennyt kihloihin, — huusi Hilikka jo etäältä Emilialle.

VIIMEINEN LUKU

ei päästä Vihtoria rauhaan ilman koettelemuksia

Tipuli ja Fritsu, jotka olivat suurelta osalta syypäitä Tyyssijassa sattuneihin metakkoihin, olivat lujasti päättäneet lähteä julkaisemaan kihlauksensa Fritsun kotiväelle.

Tässä pyrkimyksessään heitä auttoi se seikka, että he tapasivat kylätiellä Hilkan ja Roopertin, jotka olivat kahdenkeskisessä onnessaan lähteneet kävelylle. Fritsu esitteli heille Tipulin, morsiamensa, ja ennen pitkää nuoret huomasivat sopeutuvansa siksi hyvin keskenään, että Tipulin ja Fritsun kihlaus hyväksyttiin kahdella lisä-äänellä, Hilkan ja Roopertin.

Niinpä he päättivätkin kaikki yhdessä lähteä ilmoittamaan iloista perhetapahtumaa äiti-Emilialle ja isä-Vihtorille.

Emilia joutui kuulemaan uutisen ihan lämpimiltään, sattuessaan tulemaan nuorta joukkokuntaa vastaan maantiellä.

Vihdoinkin selvisi Emilialle sen »neiti Niemen» salaisuus, jota ukko Niemi ajoi takaa. Hän sai nyt kuul-

la, että makkaratehtailija Niemi oli ylen rikas mies ja että tytär, Tipuli, oli hänen ainoa perillisensä. Fritsun avioliittosuunnitelma ei Emiliasta tuntunut tarkemmin ajateltuna niinkään hullulta kuin alussa. Joutua rikkaan perijättären aviomieheksi, kas, siinäpä oli elämänuraa tarpeeksi Fritsun kaltaiselle nuorukaiselle!

Emilia kääntyi tietysti ympäri ja liittyi joukkoon, joka lähti Tyyssijaan pohtimaan perheasioita. Mitään poliiseja ei tässä tarvittukaan, nythän oli lopultakin oikea neiti Niemi löytynyt. Hoh-hoh, mitä kaikkea Vihtori olikaan saanut kestää väärinkäsitysten vuoksi, ajatteli Emilia hieman säälivästi. Mutta sitten hän muisti, kuinka monta pikkukepposta Vihtori oli heidän avioliittonsa aikana tehnyt, ja sen vuoksi hän arveli, että Vihtoria oli tasapuolinen kohtalo rangaissut näistä kaikista vioista yhdellä kertaa.

Makkaratehtailijan mylviminen kuului alas halliin, kun joukkue astui sinne.

— Isukka, tule tänne! — huusi Tipuli portaitten alapäästä.

Niemi kääntyi ihmetellen, katsoi yläkerrasta alas ja näki tyttärensä. Hän jätti Vihtorin oven taakse ja

tuli nopeasti, jytisevin askelin halliin.

Tytär jäi antamaan isälleen selitystä kaikesta tapahtuneesta. Sillä aikaa Emilia meni houkuttelemaan Vihtoriakin alas, yhteiseen neuvotteluun, perhekoukukseen.

Mutta Vihtori ei suostunut tulemaan. Hän oli tullut monien kommelluksien ansiosta niin epäluuloiseksi, että lupasi pysyä kotiaarestissa — turvallisen oven takana — koko päivän ja huomisenkin, mikäli tarvittiin.

Emilia jätti Vihtorin, arvellen tämän kyllä tulevan aikanaan, ja laskeutui halliin puhumaan asioita »puhki ja pahki» Niemen ja Tipuli-tyttären kanssa.

— Voi nakit ja sinapit! — päivitteli vanha makkaratehtailija, todettuaan hätyytelleensä aivan viattomia ihmisiä, jopa tehneensä itsensä syypääksi kotirauhan rikkomiseen.

Mutta tarkasteltuaan Fritsua, jonka Tipuli hänelle esitteli sulhasenaan, räjähti kansanomaisen makkaratehtailija nauruun, yhtä ylitsepursuavan riemukkaaseen nauruun kuin nähdessään ensi kertaa Vihtorin. Silloin hän oli nauranut sen vuoksi, että Vihtori oli hänen mielestään liian vanha Tipulin sulha-

seksi. Tämä poika, Fritsu, oli taas liian nulikkamaisen näköinen, vaikkei Niemi sitä sanonut muille. Naurettuaan silmät vesissä hän harkitsi kumminkin asiaa. Fritsu oli varakkaiden vanhempien poika, sen Niemi totesi kaikesta. Ja kun nuoret kerran väittivät rakastavansa toisiaan, niin . . .

— Annetaan näiden nuorten sitten kihlautua koekiksi, — ehdotti Niemi Emilialle. — Näkyvät olevan samantyylisiä, aivan kuin kaksi nakkimakkaraa, heh heh! Jolleivät ne lopultakaan sovi yhteen, niin . . .

Niemi teki käsillään liikkeen, joka merkitsi, että eron tullen voi toinen mennä oikeaan, toinen vasempaan.

Mutta Tipuli ihastui ikihyväksi tästä loppupäätelmästä.

— Koekihlaus, — hän huudahti haltioituneena Fritsulle. — Kuule, kuinka romanttista! Oikea eloku-
van nimi, kuule, Fritsu: Koekihlaus!

Ja nuorekkaassa onnessaan Tipuli syleili äiti-Emiliaa sanoen:

— Minun uusi äitini! Tässä on tyttäresi!

Mutta Vihtori!

Hilkka ja Roopertti lähtivät houkuttelemaan hän-

tä ulos hänen huoneestaan.

— Pikku-papi, — houkutteli Hilikka maireasti. — Tule nyt halliin! Täällä on sinulle todella iloinen yllätys!

Kun Rooperttikin vakuutti, ettei mitään vaaraa ollut, vaan että iloinen perheutinen odotti häntä, alkoi Vihtori epäröidä. Ja kun hallista kuului riemukasta naurua — Emiliankin, ja Niemen — uskoi Vihtori lopulta asioiden olevan hyvässä kunnossa. Hän tuli kahden nuoren taluttamana halliin.

— Tuossa tulee isäni, — kuiskasi Fritsu morsiamelleen. — Tule, niin esitän sinut hänelle.

— Osaan minä jo itsekin esittäytyä, — sanoi reipas tyttö ja irrottautuen Fritsusta riensi käsivarret kuin syleilyyn levitettyinä Vihtoria vastaan.

— Tervetuloa, isäni, — hän huudahti reippaasti. — Tässä on tyttäresi Tipuli!

Tipuli aikoi syleillä tulevaa appeaan, mutta . . .

Vihtori heitti ympärilleen kuolevan kalan katseen ja lyyhistyi kerta kaikkiaan maahan, onneksi pehmeälle matolle.

Tämä oli hänen hermoilleen jo liikaa!

— Yhä lapsia, tyttäriä, morsiamia! Minä onneton

mies! — hän mutisi raukenevalla äänellä ja oikaisi he aivan pitkäkseen matolle.

Emilia toi Vihtorille valeriaanaa, Hilikka haki kamfertia, ja Tipulilla oli käsilaukussaan bromvaleryltabletteja. Vihtori sai jokaisesta lajista annoksen suuhunsa, joka ikäänkuin sisäisen paineen vuoksi oli jäänyt auki.

Mutta ukko-Niemi oli paras lääkitsijä. Hän veti takataskustaan hopeaisen taskumatin ja valoi siitä Vihtorin suuhun kullanruskeita tippasia. Niiden vaikutus oli parempi kuin kaikkien muitten lääkkeiden yhteensä. Vihtori pystyi pian nousemaan istualleen. Siinä hänelle selitettiin, miten asiat olivat, Fritsun kihlaus ja »neiti Niemen» merkillinen, pahoja erehdyksiä tuottanut salaisuus.

Vihdoinkin selviytyivät keväisen perjantaipäivän sotkukset.

Kylläpä ilveilevä sattumus olikin osannut leikitellä Rantamon perheessä ja vähän muuallakin!

Mutta kun loppu on hyvin, niin kaikki on hyvin.

Vihtori sai viimeinkin hartaasti kaipaamansa hermoloman, sillä seuraavana päivänä ilmestyi taloon nauravasilmäinen kotiapulainen, Alviina Neitiniemi,

tällä kertaa julkisesti. Hänen Kallu-ystävällään oli työpaikka Marjakylässä, ja senvuoksi hänkin halusi ottaa paikan samalla seudulla.

Tyyssija oli vihdoinkin nimensä mukainen, rauhan ja levon tyyssija toistaiseksi.

*Hämeenlinna 1944,
Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino*